



Aktivnosti vzgojno-izobraževalnih
zavodov v projektu Podnebni cilji in
vsebine v vzgoji in izobraževanju

Aktivnosti vzgojno-izobraževalnih zavodov v projektu *Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju*

Urednica: Alenka Gabrovec

Jezikovni pregled: Valentin Logar

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavnik: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja

Ljubljana, 2023

Publikacija je dosegljiva na:

www.zrss.si/pdf/AktivnostiVIZ_Podnebni_cilji_in_vsebine_vVIZ.pdf

Izdajo financira Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo s sredstvi Sklada za podnebne spremembe v okviru projekta Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju.



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 165017603](#)

ISBN 978-961-03-0813-3 (PDF)

Vsebina

Uvod.....	1
DEMONSTRACIJSKI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI	3
Vrtec Beltinci	3
Vrtec Pedenjped Novo mesto.....	6
Osnovna šola Dragomelj.....	9
Osnovna šola Rajetana Koviča Poljčane.....	12
Osnovna šola Nove Jarše.....	15
Osnovna šola Venclja Perka.....	18
Šolski center Celje, Gimnazija Lava	21
Gimnazija Tolmin.....	23
DRUGI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI.....	26
Vrtec Anice Černejeve Celje	26
Vrtec Galjevica	28
Vrtec Postojna.....	32
Vrtec pri Osnovni šoli Puconci.....	35
JVIZ Vrtec Pobrežje Maribor.....	38
Vrtec Radenci – Radenski mehurčki.....	42
Vrtec Šentvid.....	45
Vrtec Trbovlje.....	48
Osnovna šola Artiče	51
Osnovna šola Cirkulane – Zavrč	54
Osnovna šola Cvetka Golarja Ljutomer	57
Osnovna šola Dobje	59
Osnovna šola dr. Aleš Bebler – Primož Hrvatini.....	62
Osnovna šola Ivana Skvarče.....	65
Osnovna šola Ivanjkovci	68
Osnovna šola Karla Destovnika – Kajuha Ljubljana.....	71
Osnovna šola Košana	74

Osnovna šola Kungota	77
Osnovna šola Milana Šuštaršiča	80
Osnovna šola Selnica ob Dravi	83
Osnovna šola Spodnja Idrija	86
Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj	89
Osnovna šola Sveti Jurij.....	92
Osnovna šola Štore.....	94
Srednja šola Venca Pilon Ajdovščina.....	97
Biotehniški center Naklo	99
Gimnazija Moste	103
Gimnazija Murska Sobota	105
Gimnazija Vič.....	108
Grm Novo mesto – center biotehnik in turizma, Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija	112

Uvod

Podnebne spremembe so eden izmed najbolj perečih globalnih problemov. Ogrožajo naravne in družbene sisteme ter vplivajo na skupno dobrobit/blagostanje Zemlje. Trenutne podnebne razmere in tudi druge globalne krize (npr. izguba biotske raznovrstnosti) so posledica človekovega vedênja. Ljudje smo s svojim delovanjem spremenili ekosisteme na Zemlji do te mere, da je zdaj ogroženo naše lastno preživetje. S svojim življenjskim slogom presegamo omejitve tega planeta. Prav zato je pomembno, da razmislimo o naših vrednotah, o tem, katere kompetence potrebujemo, da bomo lahko delovali drugače in povečali učinkovitost pri odzivanju na podnebne spremembe in druge globalne krize. Le tako bomo lahko tudi kot posamezniki nosilci preobrazbe, ki jo naša družba potrebuje.

Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (ReDPS50) **opredeljuje izobraževanje (formalno in neformalno) in usposabljanje na vseh ravneh kot ključ do učinkovitega prehoda v podnebno nevtralnost.**¹ Slovenija si z ReDPS50 zastavlja jasen cilj, in sicer do leta 2050 doseči neto ničelne emisije oziroma podnebno nevtralnost. V ta namen je treba v prihodnje podnebne cilje in vsebine, v širšem kontekstu ciljev in načel vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR), nasloviti čim bolj celosten institucionalni način.

V okviru Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023 je Zavod RS za šolstvo (ZRSŠ) v sodelovanju z Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo ter Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje in drugimi ključnimi javnimi zavodi na področju izobraževanja (Center RS za poklicno in strokovno izobraževanje, Andragoški center Slovenije, Center za šolske in obšolske dejavnosti) izvedel enopolletni razvojni projekt (ukrep) Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju. Ključni cilj tega projekta je sistematično in celostno vključevanje podnebnih ciljev in vsebin v predšolsko vzgojo, osnovno in srednje izobraževanje, višješolsko strokovno izobraževanje ter izobraževanje odraslih.

Za izvajanje krajših dejavnosti v projektu, povezanih s podnebnimi cilji v širšem kontekstu VITR, je bila vzgojno-izobraževalnim zavodom (VIZ) zagotovljena tudi finančna podpora. Na podlagi razpisa je ZRSŠ izbral 10 vrtcev, 20 osnovnih šol in 8 gimnazij.

VIZ-i, vključeni v projekt, so načrtovane aktivnosti usmerili v:

- nadgradnjo obstoječih podnebnih aktivnosti s poudarkom na sistemskem ter celostnem pristopu k VITR;
- preizkušanje in evalvacijo celostnega programa o podnebnih spremembah;

¹ Podnebna nevtralnost pomeni ravnovesje med človeškimi izpusti toplogrednih plinov in njihovim zajemanjem iz ozračja v ponore. Del podnebne nevtralnosti je ogljična nevtralnost.

- krepitev ustreznih kompetenc vodstvenih in strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju s področja VITR;
- vzpostavljanje trajnostne izobraževalne infrastrukture za odprto in spodbudno učno okolje ter krepitev pedagoških praks v smeri trajnostnega življenjskega sloga;

VIZ-i, ki so bili v projektu opredeljeni kot demonstracijski, so načrtovane aktivnosti usmerili tudi v:

- zagotavljanje pogojev za vzpostavitev demonstracijskih pedagoških praks z namenom predhodnega preoblikovanja v demonstracijske VIZ-e na področju VITR;
- pripravo akcijskega načrta za vzpostavitev demonstracijske pedagoške prakse oziroma demonstracijskega VIZ-a s poudarkom na celostnem institucionalnem pristopu.

V podporo načrtovanju, izvajanju in evalvaciji aktivnosti s področja VITR je ZRSŠ pripravil Celostni program ozaveščanja ter vzgoje in izobraževanja o podnebnih spremembah v kontekstu VITR. Z izvajanjem programa je ZRSŠ v času trajanja projekta podpiral VIZ-e pri izvajanju načrtovanih dejavnosti ter jih usmerjal v:

- celostni (vseinstitucionalni) pristop,
- povezovanje okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika trajnostnega razvoja,
- preoblikovanje učnega okolja (fizičnega, didaktičnega in socialnega).

V podporo vključevanja VITR v vse vzgojno-izobraževalne aktivnosti je z usposabljanji krepil kompetence izobraževalcev, ki spodbujajo trajnostni razvoj in vse njegove cilje (CTR Agenda 2030).

S pripravljeno publikacijo je ZRSŠ poskušal prikazati raznolikost aktivnosti, ki so jih le-ti načrtovali in izvajali v okviru projekta. Opisane dejavnosti naj služijo kot ideje za primere dobre prakse in hkrati kot izhodišče za nadgradnjo aktivnosti, tako v smeri ozaveščanja in odzivanja na podnebne spremembe kot tudi v smeri celostnega pristopa, preoblikovanja učnih okolij ter povezovanja različnih vidikov trajnostnega razvoja.

Saša Kregar

DEMONSTRACIJSKI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI

Vrtec Beltinci

Vrtec Beltinci je osrednji nosilec dejavnosti predšolske vzgoje v Občini Beltinci in deluje v šestih enotah. Naša značilnost je dobra vpetost v lokalno okolje in sodelovanje z različnimi institucijami ožje in širše skupnosti. Približno 60 zaposlenih in 300 otrok si skupaj s starši prizadevamo uresničevati cilje trajnostnega razvoja, ki so vsako šolsko leto prepleteni s cilji našega zavoda, in prednostno nalogo, ki je naravnana k pridobivanju znanj za življenje in trajnostnih znanj.

Na tem področju smo bili aktivni že pred vključitvijo v projekt PCV, saj smo izvajali številne dejavnosti v okviru našega internega krovnega projekta, poimenovanega EKO FIT junaki. Vsako leto obeležimo dan brez avtomobila septembra in aprila, ko otroci, starši in zaposleni pridemo v vrtec s kolesi, peš ali z rolerji in se že zjutraj preizkusimo na gibalnih poligonih pred vhodi v vrtec. Ob tej priložnosti vsako leto sodelujemo na občinskih prireditvah ob evropskem tednu mobilnosti in svetovnem dnevu zdravja.

Ob svetovnem dnevu Zemlje vsako leto že tradicionalno izvajamo EKO DAN našega vrtca, ko otroci in strokovni delavci urejamo okolico vrtca, poskrbimo za cvetlične, zelišče in zelenjavne gredice. Urejamo čutne poti in izvajamo čistilne akcije. Redno izvajamo številne obogatitvene dejavnosti, med njimi sta najbolj poznani *mali raziskovalec* in *pozdravljeno sonce*. Posebno pozornost namenjamo zdravi, lokalno pridelani hrani, ki jo vključujemo v jedilnike, še posebej pa ob izvedbi tradicionalnega slovenskega zajtrka.

Vsako leto sodelujemo na likovnem natečaju podjetja Saubermacher Murska Sobota, z naslovom Odpadno je uporabno, kjer iz odpadnih materialov ustvarjamo uporabne izdelke. Več let smo bili zmagovalci v kategoriji vrtci.

September je v našem vrtcu že tradicionalno MESEC ŠPORTA, v katerem med drugim obeležimo tudi dan slovenskega športa. Oktobra izvajamo različne pohode ob svetovnem dnevu hoje, ki so medgeneracijsko obarvani, prav tako srečanja s starši maja ob svetovnem dnevu družine. Naša stalna strokovna naloga je športni program *mali sonček* in občinska prireditev *miniolimpiada*.

Tekom rednega pedagoškega procesa, v okviru projekta EKO FIT junaki, izvajamo EKO branje za EKO življenje in tematske sklope VODA IN ENERGIJA in ZGODNJE NARAVOSLOVJE. V sklopu teh izvajamo: varčevanje z vodo (nalepke v umivalnicah, za domov), kroženje vode, agregatna stanja; varčevanje z električno energijo (ugašaj

luči, računalnike in druge električne naprave); ustrezno zračenje igralnic in preostalih prostorov; raziskovanje tal, rastlin in živali, letni časi.



Cilji:

- Sistematično in celostno vključevati podnebne cilje in vsebine v predšolsko vzgojo.
- S pomočjo načrtovanih dejavnosti pri otrocih razvijati večjo ozaveščenost o pomenu trajnostnega razvoja, sodelovanje in medsebojnih odnosov, skrbi za zdravje, gibanja, varovanja narave in samooskrbe.
- Ozaveščati lokalno okolje o pomenu VITR.

Dejavnosti:

- Festival za okolje "Z majhnimi koraki spreminjamo svet".
- Jesenski dan brez avtomobila.
- Dan zdrave prehrane.
- Dan meditacije in pravljicne joge za otroke.
- Dan zemlje - krožno gospodarstvo - odpadki.
- Dan za zdravje.
- Obveščevalne table in brošure.
- Zasaditev zelenjave.
- Izmenjevalnica zelenjave in oblačil.



Močno prisotna je gozdna pedagogika, kjer se trudimo, da večino našega pedagoškega procesa, dejavnosti z vseh področij Kurikuluma za vrtce prenašamo iz igralnic v naravno okolje. S to tematiko smo nedavno uspeli na prijavi projekta Erasmus+. Redno obiskujemo gozd, naše gozdne igralnice in vsako leto obeležimo svetovni dan gozdov.

V okviru projekta PCV smo posebej ponosni na naš FESTIVAL ZA OKOLJE – Z majhnimi koraki spreminjamo svet, cilj katerega je sistematično in celostno vključevanje podnebnih ciljev in vsebin v predšolsko vzgojo. V okviru festivala smo načrtovali šest dejavnosti: jesenski dan brez avtomobila, dan zdrave prehrane, eko dan za odpadke, dan za meditacijo in pravljичno jogo, dan zdravja ter zaključno prireditev v gozdni igralnici. Ob obeleženju posameznega dneva smo in bomo posebno pozornost namenili izzivom, rešitvam in idejam, ki so in nam bodo v pomoč, ne samo v okviru posameznega dne, ampak tudi v prihodnje.

Sodelovali bomo na lokalni tržnici (Markovo senje v Beltincih). Pred občinsko stavbo bomo postavili visoko gredo, kjer bomo zasadili različno zelenjavo, ki bo na voljo občanom, da jo lahko odnesejo domov. Visoke grede imamo postavljene ob vrtcu, saj s tem najmlajše spodbujamo k samooskrbi, predvsem pa k skrbi za svoje zdravje. Velik poudarek dajemo gibanju na svežem zraku, opazovanju narave v vseh letnih časih, beleženju vremena in recikliranju ter ponovni uporabi odpadkov.

S pomočjo komunalnega podjetja smo postavili obveščevalne table (občina, Mercator, ZD). S tem lokalno prebivalstvo mesečno obveščamo o poteku našega projekta in izzivih ter rešitvah trajnostne mobilnosti. Ob koncu projekta bomo za vsa gospodinjstva v občini izdelali ozaveščevalno brošuro.

Ob dnevu brez avtomobila smo v letošnjem šolskem letu povabili k sodelovanju lokalna športna društva, občinsko upravo in komunalno podjetje Komuna. Našemu povabilu so se odzvali in na delovno mesto prišli peš ali z nemotoriziranimi sredstvi prevoza. Športna društva so predstavila svoje dejavnosti, v izvajanje so vključili tudi otroke.

V prihodnje želimo slediti ciljem trajnostnega razvoja Agende 2030 za trajnostni razvoj, krepiti potrebna znanja in veščine ter okrepiti usposobljenost in samozavest in povečati možnosti za prizadevanje za zdravo in produktivno življenje, ki bo usklajeno z naravo ter bo upoštevalo družbene vrednote, enakopravnost med spoloma in kulturno raznolikost.

Tim Vrtca Beltinci

Vrtec Pedenjped Novo mesto

Naš vrtec je največji javni vrtec v Novem mestu. Deluje na 8 lokacijah, skupaj ima 42 oddelkov, 147 zaposlenih in 740 otrok. V Vrtcu Pedenjped Novo mesto se čutimo odgovorni, da v mejah svojih zmožnosti osvetlimo poti trajnostnega razvoja med zaposlenimi, otroki, starši in v okolju, v katerem sobivamo. Zavedamo se, da trajnostni razvoj našega vrtca traja toliko časa, kolikor traja naše aktivno delovanje na ravni zavoda in nas samih. Z dobrim delom in zgledom se trudimo prispevati k pozitivnim spremembam. Naša osredotočenost na trajnostni razvoj se kaže v naših programih in partnerstvih ter pri naših otrocih.

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto smo že lani začeli s številnimi dejavnostmi trajnostnega razvoja.

Na ravni celotnega vrtca smo zamenjali službeno vozilo in ga nadomestili z električnim vozilom, izdelanim v novomeški tovarni vozil Revoz Novo mesto. Kupili smo prvo službeno kolo, s katerim lahko delavci v upravi vrtca obiskujejo enote, ki so razpršene v bližnji okolici centralnega vrtca, izvedli smo dan brez avtomobilov in sodelovali v projektu Beli zajček. Obstoječe papirnate brisače in toaletni papir smo zamenjali s papirjem iz odpadne embalaže (CirclLocal). Plastične kozarčke pri pitnikih smo nadomestili s steklenimi kozarci in porcelanastimi skodelicami, ki so jih prinesli otroci. Uvedli smo praznovanja rojstnih dni otrok brez prinašanja sladkarij in hrane od doma, otrokom pa podarjali zelena darila (lončnice v cvetličnem lončku). V centralni kuhinji smo začeli z naročanjem lokalno pridelane hrane in vključevanjem ekoloških živil iz javnih razpisov ter prek izobraževanj kuharskega osebja prispevali k profesionalni rasti kuharjev. V vseh oddelkih smo ustvarili zelene kotičke, za katere so skrbeli otroci, hkrati pa so lahko opazovali rast in razvoj rastlin. V vseh enotah smo postavili visoke grede in v njih vzgojili zelenjavo/zelišča in cvetlice za lastno uporabo. Zbirali smo odpadni material, z njim ustvarjali ter ga vključevali v številne dejavnosti (športne, likovne, glasbene ...). Uvedli smo družinsko eko branje, izvajali projekt Eko vrtec in organizirali taborjenje v naravi z bogatimi vsebinami. Za novo leto smo podarjali reciklirane novoletne voščilnice, ki smo jih izdelali skupaj z otroki.

Poleg dejavnosti na ravni celotnega vrtca so trajnostno naravnane vsebine izvajale tudi posamezne enote vrtca, kjer so nastali naslednji uspešni projekti: Vidkov raj, Še 5 poti za lepše dni, Ne zavrzi oblek – ohrani planet, Hrana ni za tjavendan, Panjbukvarna, Za vsakega otroka ena sončnica, Kokošnjak na igrišču vrtca, Ostržkov FIT park, Mini živalski vrt.

Vrtec Pedenjped Novo mesto

Cilji:

- Osenčiti najbolj izpostavljene dele igrišča.
- Spodbuditi gibanje, učenje in igranje na prostem.
- Seznaniti otroke z okoljsko vzgojo in s tradicijo slovenske kuhinje.
- Seznaniti otroke z naravnimi materiali, ki so okolju in zdravju prijazni.
- Motivirati in ozaveščati vse zaposlene, otroke in starše o pomenu dejavnosti za trajnostni razvoj.
- Doseči spremembe potovalnih navad otrok, staršev in zaposlenih.

Dejavnosti:

- Ozelenitev igrišč (zasaditev dreves, zbiranje deževnice...).
- Igralnica na prostem (lesene mize in klopi, peš poti, kokošnjak, Ostržkov FIT športni park, panjbukvarna, Metkina uta...).
- Obogatitev EKO/BIO oddelkov in razširitev EKO/BIO vsebin na vse oddelke vrtca (prehrana, nega, igrače, materiali, EKO šole...).
- Nadgradnja dejavnosti.
- Trajnostna mobilnost in izobraževanje za trajnostni razvoj.



V naše dejavnosti smo uspešno vključili tudi starše, lokalno skupnost in številne strokovne sodelavce, ki so pokazali svoje spretnosti z drugih področij (šiviljstvo, mizarjenje, vrtnarjenje, kmetovanje ...). Z njihovo pomočjo smo predelali tekstilne

izdelke v nove (slinčki, predpasniki, vrečke, igre). Iz šivalnic avtomobilske industrije NM smo pridobili material za izdelavo copat, iz odpadnega hrastovega parketa smo izdelali mnogo didaktičnih igrač, stare čebelje panje smo predelali v »Panjbukvarne« za izmenjavo rabljenih knjig, s pomočjo Biodinamičnega društva Ajda pa smo pripravili gredo in posadili sončnice.

Naš glavni cilj je vključiti podnebne cilje v vzgojno-izobraževalne vsebine in s tem prispevati k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam. V sklopu projekta smo si zastavili naslednje cilje: osenčenje najbolj izpostavljenih delov igrišč (ozelenitev igrišč); spodbujanje gibanja, učenja in igre na prostem, s čimer smo vplivali na zmanjšanje porabe energije v notranjih prostorih (igralnice na prostem); spoštovanje, ohranjanje in varovanje okolja (obogatitev EKO/BIO oddelkov in razširitev EKO/BIO vsebin na vse oddelke vrtca); motiviranje in ozaveščanje vseh zaposlenih, otrok in staršev o pomenu dejavnosti za trajnostni razvoj.

Najbolj smo ponosni na ozelenitev igrišč. V sodelovanju z vrtnarijo Novo mesto smo uspeli izbrati prava drevesa za naše gole predele igrišč in jih skupaj z vrtnarjem tudi posaditi. Že sama izbira prave lokacije za novo drevo je bila posebno dejanje. Seme dobrega vendar ne moremo posaditi kamor koli. Čakanje na zasaditev, priprava orodja in pripomočkov ter dokončna zasaditev so za naše otroke pomenili nekaj velikega. Povedali smo jim, da ta drevesa sadimo za njihove otroke, kajti drevo potrebuje čas, da ozeleni in da naredi košato krošnjo. Njihove oči so žarele v razmišljanju. Posadili smo bukev, hrast, veliki jesen in jablano sorte carjevič.

V našem vrtcu so posamezniki, ki so s svojim delom pokazali pot k trajnostnemu razvoju z različnimi projekti in posameznimi aktivnostmi, ki so se izkazale za zelo sprejete in učinkovite v odnosu z otroki, starši in lokalnim okoljem. Izhajali so iz svojih vrednot, verjeli v svojo idejo, znali ubesediti, zakaj v tem vidijo smisel, in imeli so jasno sliko, kaj želijo s svojim delom doseči in kako, ter so z zgledom nezavedno pritegnili tudi druge, da so tudi oni prispevali svoj del in ob tem kot skupnost občutili zadovoljstvo ob uspehu.

Prepričani smo da so vrednote tisto, kar bo naš vrtec naredilo oziroma kar naš vrtec dela vrednega. S tem mislimo na pravičnost, odgovornost, modrost, sodelovanje, upanje in konec koncev tudi pogum, kar zagotavlja uspeh na dolgi rok. To v kolektivu pogosto predstavlja velik izziv, kajti družba danes vse bolj stremi k hitrim spremembam in takojšnjim učinkom brez vlaganja in potrpljenja. Vzgoja za trajnostni razvoj pa je popolno nasprotje temu, saj je tu v ospredju svoboda znotraj jasno zastavljenih ciljev, vrednot in temeljev, ki jih posameznik na poti razvoja dosega v svojem tempu kreativnega delovanja, prežetega z njegovo lastno motivacijo in željo po ohranitvi dobrega in ob enem po spremembi na bolje.

Naša vizija je jasna, ustvariti želimo ZELENI VRTEC PEDENJPED – vrtec, kjer se spoštujemo, kjer varujemo in ohranjamo naše največje bogastvo: naše otroke in okolje, ki nam omogoča mirno in bogato življenje.

Tim Vrtca Pedenjped Novo mesto

Osnovna šola Dragomelj

Osnovna šola Dragomelj stoji na obrobju Ljubljanske kotline, natančneje na desnem bregu reke Pšate, na mestu, kjer je včasih stal grad Dragomelj. Le-tega je v svojih upodobitvah leta 1679 upodobil Janez V. Valvasor. Ostankov gradu res ni več, a ostal je ponos učencev in tukajšnjih prebivalcev, da obiskujejo šolo, ki stoji na rodovitni slovenski zemlji, polni zgodovinskih skrivnosti. Šola je sodobno opremljena z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in moderno arhitekturno zasnovo, ki učencem omogoča veliko gibanja znotraj in zunaj šolskih prostorov. Sledimo skrbno izbranim smernicam, ki procesno vzgajajo in izobražujejo učence za življenje, s poudarkom na njihovi ustvarjalnosti, samoodgovornosti, strpnosti in čuječnosti, ter jih navajajo na delo v ožji in širši skupnosti. V središče delovanja naše šole postavljamo dobrobit vsakega učenca, pri čemer smo usmerjeni v inkluzijo in vsakomur želimo ponuditi varno in spodbudno učno okolje.

Naše skupno delo je naravnano tako, da uresničujemo cilje ekošole, zdrave šole, kulturne šole in projekta Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju v VIZ-u, ki nas zavezujejo, da se bomo s svojimi aktivnostmi v medšolskih dejavnostih doma in v tujini uspešno povezovali in sodelovali z drugimi v različnosti in medsebojnem sprejemanju za spoštljivo prihodnost sveta. Naše delo učence spodbuja k povezovanju trajnosti, globalne soodvisnosti, pravičnosti in državljskega delovanja. Sestavni del trajnosti pa so tudi socialna pravičnost, antirasizem in vključenost.

Same cilje trajnostnega razvoja prek metod dela, sodelovanja, projektov itd. vpeljujemo v sam pouk. Nujno pri tem je medpredmetno in medgeneracijsko povezovanje z vključenostjo v različne predmete in šolske aktivnosti. Eden izmed naših ciljev ob začetku projekta Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju je vključitev tematskega sklopa *podnebne spremembe* v vse razrede naše šole ter spodbuditi učitelje, da začnejo podnebne spremembe sistematično obravnavati – kot samostojni tematski sklop in kot nadgradnjo vsebin pri pouku. Z ozaveščanjem in izobraževanjem učencev bomo tako pripomogli k prehodu v nizkoogljično družbo in

k samemu udejanjanju ciljev trajnostnega razvoja. Cilji, ki jih zasledujemo, so povezani z zavedanjem, da morajo učenci dojeti omejenost planetarnega ekosistema in naših zmožnosti njegovega izkoriščanja. Usmerjeni so tudi k delovanju na področju razumevanja vsestranske zveze med naravnim, družbenim, gospodarskim in političnim sistemom ter soodvisnostjo ljudi.

Učencem pri projektnih dejavnostih ne podajamo rešitev, temveč jih prek metodologije 7 korakov (Dragomeljska mati Mišja: Deluj lokalno, vplivaj globalno), ki jo razvijamo prek projekta, vodimo do prepoznavanja izzivov, izdelovanja akcijskega načrta, izvajanja aktivnosti, ki jih predlagajo sami, analize in posledično spremembe razmišljanja, navad in delovanja. Skrbimo, da je v naše delo vpetih vseh 17 ciljev trajnostnega razvoja. Strokovni aktivni in tim za trajnostni razvoj so na začetku leta razporedili teme in letne dejavnosti v 6 sklopov: - zmanjšanje količin odpadkov in krožno gospodarstvo, - energija, - trajnostna mobilnost, - hrana in samooskrba, - okolje in biodiverziteteta, - razvijanje socialnih veščin, učno okolje in medsebojni odnosi.

Učenci si želijo in potrebujejo konkretne akcije – od besed k dejanjem. In projekt Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju nam to tudi omogoča. Glas, želje in pričakovanja mladih morajo biti upoštevani pri oblikovanju, sprejemanju in uresničevanju podnebnih odločitev.

Zato smo se zaposleni, učenci, starši ter člani lokalne skupnosti Dragomelj priključili mednarodnemu podnebnemu teku – Čas se izTEKa (Running out of time) in pretekli kar 943 km, se sladkali z lokalnimi jabolki, iz starih omar naredili nove stojnice, iz starih oblačil in igrač pa našo mati Mišjo, njene mladičke in štafetno palico. Naše podnebno sporočilo je potovalo od Škotske pa vse do Egipta in tako prečkalo 89 držav. Po 38 dneh je podnebno sporočilo prispelo na svoj cilj – Podnebno konferenco COP27 v Sharm El Sheikhu. Dogodek je dokaz, da se učenci zmorejo združiti in povezati, da znajo ukrepati. Vse to pa pričakujejo tudi od nas odraslih – učiteljev, staršev, svetovnih voditeljev ...

Naša vizija za prihodnost je dejavno vključiti učence, zaposlene, starše in lokalno skupnost v razvoj trajnostnega okolja, ki spodbuja in navdihuje najboljše prakse ter poudarja pomen priprave in opolnomočenja posameznikov, da postanejo odgovorni za prispevanje k trajnostni prihodnosti. Stremeli bomo k temu, da bo imel vsak učenec OŠ Dragomelj možnost razvoja znanja, veščin in strasti za pomoč pri ustvarjanju vključujočega in pravičnega sveta, ki je ekološko, socialno in ekonomsko trajnosten.

Tim OŠ Dragomelj

Oš Dragomelj

Cilji:

- Preko metod dela, sodelovanja, projektov... vpeljevati cilje trajnostnega razvoja v pouk.
- Vključiti tematski sklop podnebne spremembe v vse razrede šole.
- Skupaj z učenci delati na osnovi analiz stanja, se truditi znižati ogljični odtis za najmanj 30 %.
- Učence preko metodologije sedmih korakov voditi do prepoznavanja izzivov, izdelovanja akcijskega načrta in izvajanja aktivnosti, ki jih sami sooblikujejo.

Dejavnosti:

- Izobraževanje za zaposlene, zunanje mentorje.
- Raziskovanje učencev o snoveh, materialnem toku, v različnih izdelkih in procesih.
- Zmanjševanje odpadkov - odgovorno ravnanje z rabljenimi in odsluženimi oblačili, zmanjšanje zavržene hrane...
- Trajnostna mobilnost - misija zeleni koraki, Evropski teden mobilnosti, pešbus, biciklon...
- Ozaveščanje o pomenu energije in različnih virih energije.



Osnovna šola Kajetana Koviča Poljčane

Osnovna šola Kajetana Koviča Poljčane se nahaja v severovzhodni Slovenij ob reki Dravinji. Reko obdajajo gričevnata pokrajina z ene strani, z druge pa Zbelovska gora in Boč. Z vrha Boča je v jasnih dneh izjemen razgled. Na gori Boč v bližini planinskega doma je na 690 m rastišče velikonočnice, ki zajema nekaj arov površine. Njeno podobo imamo v logotipu šole.

Slikovite Poljčane so središče tega dela doline, kjer se je skozi generacije narava skrbno ohranjala, zato je to območje posebnega pomena. Takoj za Poljčanami je prav pod Bočem trg Studenice, znan po samostanu iz 13. stoletja. Danes so Studenice majhna, urejena vas ustvarjalnih ljudi.

Namen VITR je opolnomočiti učence z znanjem, spretnostmi, vrednotami in stališči, ki jim omogočajo sprejemanje informiranih odločitev ter odgovorno ravnanje za okoljsko celovitost, gospodarsko uspešnost in pravično družbo, ki krepi moč in vlogo vseh ljudi, za sedanje ter prihodnje generacije, obenem pa spoštuje tudi kulturno raznolikost.

Vse bolj jasno zavedanje o nujnosti trajnostnega (uravnoveženega) ravnanja z naravo in njenimi bogastvi zahteva, da odrasli, izobraževalci in odločevalci, mladim omogočimo dober zgled in razumevanje trajnosti za zaščito planeta.

Osebna izkaznica naše šole pove, da ustvarjamo pogoje, v katerih lahko naši učenci skozi različne učne dejavnosti za doseganje učnih ciljev spoznavajo uravnoveženost potreb narave, družbe in gospodarstva v svojem lokalnem okolju.

S konkretnimi aktivnostmi učence spodbujamo k delovanju v svojem okolju in k telesni aktivnosti (skrb za čisto okolje, trajnostna mobilnost ...).

Skrb za vode in čisto pitno vodo (aktivnosti za zmanjšanje porabe čiste pitne vode po nepotrebnem, zbiranje deževnice, zapiranje pip ...), merjenje in spremljanje kakovosti vode v potoku in reki ob šoli, spremljanje življenja v njiju.

V dejavnosti za doseganje učnih ciljev vključujemo vsebine s področja uresničevanja trajnostnega razvoja. Ustvarjamo naravna učna okolja (šolski učni vrt, Miyawakijev gozdček, saditev starih sort sadnih dreves, zbiranje deževnice, spremljanje kakovosti vode ...).



OŠ Kajetana Koviča Poljčane

Cilji:

- Opraviti meritve kakovosti vode v reki Dravinji in potoku Brežnica.
- Vzpostaviti sistem informiranja o dogajanju, povezanem s trajnostjo.
- Izvesti tedenske aktivnosti trajnostnega prihoda v šolo.
- Ozavestiti, da je promet eden izmed večjih povzročiteljev toplogrednih plinov.
- Ozaveščanje o mikrobiosistemih, biosistemih za žuželke in male živali, o pomenu rastlin in hrupa.

Dejavnosti:

- Analiziranje kakovosti vode, spremljanje stanja Dravinje in Brežnice.
- Informativne in izobraževalne table.
- Demonstracijske točke v naravi in avli.
- Opolnomočiti učence za vodenje skupni po demonstracijskih točkah.
- Peš v šolo – spodbujanje otrok in staršev za trajnostno prihajanje v šolo, izvedba pedagoške ure na temo trajnostna mobilnost..
- Spremljanje dogajanja v Miyawakijevem gozdičku.



V različnih aktivnostih sodelujemo z občino, društvi, zavodi v kraju. Vabimo k aktivnostim zbiranja odpadnega papirja, čistilnih akcij in predlagamo izboljšave občini.

Spodbujamo nadaljnjo (u)porabo stvari, ki jih več ne potrebujemo (predelava, izmenjava, podaritev idr.), kot so npr.: knjigobežnica, knjižna izmenjevalnica, zbiralne akcije papirja, kartuš, druge akcije ponovne uporabe.

Ozaveščanje in informiranje mladih in lokalnega okolja o pomembnosti zmanjševanja porabe naravnih virov na področju prehrane, porabe energije, vode; o zmanjševanju nastajanja odpadkov in skrbnem ravnanju z njimi. Zmanjševanje potrošništva in podaljšanje življenjske dobe dobrin, s katerimi razpolagamo danes: zbiranje deževnice, visoke grede na šolskem vrtu, Miyawakijev gozdiček, slovenski tradicionalni travnik, medovite rastline in skrb za opraševalce.

Skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki je temelj blaginje – zasaditev starih sort sadnih dreves, zdravljenje in ohranitev šolske platane, medovite rastline in hotel za žuželke oz. opraševalce, ozaveščanje o pomenu ohranjanja avtohtonih rastlin (velikonočnica) in živali (vodomec ...).

V tem šolskem letu smo uredili šolsko avlo. V njej se nahajajo različni kotički – kemijski kotiček, kotiček s trajnostnimi gradivi, bralni kotiček, kotiček za merjenje velikosti zemlje, igralni kotiček, kotiček z vitrino za razstavljanje različnih učnih zbirk in kotiček z akvarijem –, ki vabijo prav vse učence k opazovanju, raziskovanju, razmišljanju in učenju.

Za vodenje po kotičkih so zadolženi opolnomočeni učenci, ki brez težav prevzamejo vodenje vrstnikov in zunanjih obiskovalcev po kotičkih. Prav tako je njihova skrb urejanje le-teh.

Imamo tudi skupino otrok, ki predstavi učna okolja zunaj šole (Miyawakijev gozdiček, tradicionalni slovenski travnik, mini sadovnjak, šolski vrt, hotel za žuželke ...).

Naš temeljni cilj v projektu je, da učence opolnomočimo za prepoznavanje trajnostnih izzivov in učinkovito odzivanje nanje v sodelovanju z različnimi generacijami.

V prihodnosti si bomo prizadevali nadgrajevati naša učna okolja, jih ponuditi drugim v uporabo, za učenje in spoznavanje. Posebej pa bomo pozorni na vključevanje trajnosti v dejavnosti za doseganje učnih ciljev.

Tim OŠ Kajetana Koviča Poljčane

Osnovna šola Nove Jarše

Osnovna šola Nove Jarše se nahaja na stičišču urbanega in ruralnega sveta na obrobju Ljubljane, ki jo strogo ločuje obvoznica. Kljub temu pa je to samo cesta. Zelo smo namreč ponosni na vezi, ki jih naši otroci spletajo med seboj, ne glede na barvo oči, las, spol, blokovsko ali podeželsko izročilo. Stari smo nekaj več kot štirideset let, kljub temu pa smo mladostni, polni idej, elana in želja po izzivih. V šoli nas ni malo, a se kljub temu poslušamo, slišimo in vedno znova dokazujemo, da znamo izvesti prijetne, plemenite, okoljsko navdahnjene projekte, s katerimi ozaveščamo ne samo sami sebe, pač pa skušamo vplivati tudi na okolico.

V okviru eko dejavnosti pod okriljem šolskega eko tima izvajamo zbiralne akcije odpadnega papirja, ki ne temeljijo na tekmovalnosti, pač pa na utrjevanju zavedanja, koliko dreves rešimo z zbranim papirjem, kdaj nabereemo dovolj, da rešena drevesa postanejo gozdiček in gozdiček gozd. Lotevamo se tudi drugih ekološko pomembnih zbiralnih akcij, od zbiranja zamaškov do nabiranja kartuš, tonerjev, baterij in odsluženih malih gospodinjskih aparatov. Dvakrat letno organiziramo izmenjevalnico oblačil, igrač, družabnih iger in knjig. Zelo radi urejamo šolski vrt in okolico šole. V zelo velikem številu sodelujemo pri projektih, kot so Trajnostna mobilnost, Za lepšo prihodnost, Pešbus, Igraj se z mano, Šolski eko vrtovi in Trajnostna energija.

Veliko energije in vsebin posvečamo pogovorom, dejavnostim in nalogam, ki so namenjene odgovornemu odnosu do narave. Težimo k večji ozaveščenosti in zavedanju naših učencev in vseh zaposlenih, prav tako pa tudi lokalne skupnosti glede pomena čebel ter čedalje bolj perečega problema izumiranja čebel in čebeljih družin, hkrati pa krepimo zavedanje o pomenu čebel za človekov obstoj.

V ta namen smo se odločili postaviti senzorno čebeljo pot, ki bo prek izkustvenega učenja in aktivnega sodelovanja učencev pri nastajanju le-te skušala približati svet čebel in problematiko njihovega izumiranja. Senzorna pot bo obsegala postavitev gred, sajenja medonosnih rastlin in dreves, pripravili bomo bralni kotiček, ki bo namenjen podnebni tematiki, izdelali bomo didaktične igre za nazornejši prikaz posledic izumiranja čebel, izdelali in postavili bomo hotel za žuželke, informativne table z nekaterimi zanimivimi dejstvi, povezanimi tako s čebelami kot tudi okoljsko problematiko.

Prek aktivnosti, ki jih bomo izvajali v okviru projekta, želimo učencem približati pristen stik z naravo, spodbuditi notranjo motivacijo za pridobivanje novih znanj in jim prek izkustvenega učenja približati svet čebel. Z aktivnim sodelovanjem bodo razvijali in krepili idejne, čutne, socialne ter motorične sposobnosti, odprtost za nove ideje in priložnosti ter ustvarjanje inovativnih, okolju prijaznih trajnostnih in kreativnih rešitev.

OŠ Nove Jarše

Cilji:

- Učencem približati svet čebel in problem njihovega izumiranja.
- Učence poučiti o vlogi čebel v ekosistemu.
- Raziskati življenjske značilnosti čebel.
- Učencem približati pristen stik z naravo in spodbuditi notranjo motivacijo za pridobivanje novih znanj.
- Spodbuditi lokalne prebivalce, da okrasijo balkone z medovitnimi rastlinami.

Dejavnosti:

- Izdelava senzorne čebelje poti - visoke grede, sajenje medonosnih rastlin in dreves, bralni kotiček, didaktične igre.
- Izobraževalni obiski in webinarji čebelarjev - obisk strokovnih delavcev čebelarskega muzeja, obisk PF, obisk čebelarjev.
- Izmenjava medonosnih semen s prebivalci lokalne skupnosti.



Da lahko čebele povežemo s kopico dejavnosti, smo letos dokazali v času pustnega karnevala, ko smo se vsi zaposleni našemili v kostume, povezane s čebelami. Skupaj

z učenci pa smo se potem odpravili na povorko skozi naselje in z rdečo nitjo opozarjali na to drobno, a hkrati zelo pomembno žuželko.

Ena od dejavnosti, s katero želimo predstaviti življenje in skrivni svet čebel, je izdelava čebelje senzorne poti. Ob kopici izbranih predlogov in zamisli smo v fazi luščenja in izbiranja najpomembnejših, najzabavnejših in tudi manj zabavnih dejstev, ki bi jih želeli poudariti in predstaviti v okviru senzorne poti. Pot bo vključevala poljudnoznanstveno spoznavanje življenja čebel prek vseh čutil. Pri izdelavi senzorne poti bomo sodelovali tako zaposleni v šoli kot tudi učenci, k sodelovanju pri izdelavi pa bomo povabili tudi vse zainteresirane starše in prebivalce lokalne skupnosti. Nekaterih vsebin senzorne poti smo se že lotili.

V izdelavo senzorne poti se vključuje veliko otrok po celotni vertikali. Vsak dan se pridruži kdo od učencev z novo, dodatno energijo, s svežo idejo in predvsem z željo, da tudi sam doda svoj košček mozaika in sodeluje pri uresničevanju, projektiranju, sestavljanju tako lepe zgodbe. Ne sodelujejo pa le otroci. Učitelji so tisti, ki nudijo nenehno podporo, zagotavljajo pripomočke in material, usmerjajo otroke, predvsem pa pozitivno vplivajo, motivirajo otroke, da pristopijo in sodelujejo pri soustvarjanju. Kje poteka izdelava senzorne poti? Povsod tam, kjer je smeh, kjer je moč slišati žaganje, vijačenje in veselo vzklikanje. Ja, izdelava senzorne poti je dala šolskemu okolju popolnoma novo, drugačno dimenzijo.

Šola si bo v prihajajočem obdobju prizadevala krepiti zavedanje o pomenu podnebnih sprememb. Da bi se lotili projektov danes, moramo vedeti, kaj si želimo jutri. Odločiti se moramo, kakšen zrak želimo dihati, v kakšno okolje se želimo zbudati in kaj smo se odločili zapustiti našim otrokom in vnukom. Pri sprejemanju odločitev o podnebni prihodnosti in trajnostnem načinu življenja pa moramo dejavno vključiti otroke, jih opolnomočiti in ozavestiti, da smo sami odgovorni za stanje okoli nas. Mi smo tisti, ki se odločamo, kako želimo živeti. Napačno je razmišljanje, da posameznik ne more spremeniti ničesar. Ravno posameznik je tisti, ki tvori trden člen zavedanja družbe o odgovornosti do planeta. Zato šteje vsak.

Zadali smo si željo in cilj, da v srednjeročnem obdobju na streho šole postavimo čebelnjak. Čebelnjaka pa ne bo, dokler ne bomo dovolj ozaveščeni, kako pomembna je čebela za vse nas. V ta namen bomo vsem okoliškim prebivalcem podelili nekaj medonosnih semen in jih povabili k sodelovanju, da na svojih balkonih, oknih in vrtovih zasejejo ta semena v cvetlične lončke in s tem pripomorejo k obogatitvi čebeljega pašnika. S tem bomo zgradili skupen pozitiven odnos do okolja in čebel.

Treba je sanjati. Naj bodo sanje zelene in brenčee.

Tim OŠ Nove Jarše

Osnovna šola Venclja Perka

Osnovna šola Venclja Perka Domžale v zadnjih letih posebno pozornost namenja ekološkim in okoljevarstvenim vsebinam in tako celostno pogloblja vsebine in vrednote vzgoje za trajnostni razvoj (VITR). Smo aktivni člani mednarodnega programa *ekošola kot način življenja*, v okviru katerega izvajamo različne aktivnosti za učence, kot so ekokviz, GLOBE, eko bralna značka in različni natečaji za izdelavo kreativnih izdelkov iz odpadnega materiala. Vse navedene aktivnosti spodbujajo učence h krožnemu gospodarstvu, trajnostni mobilnosti, trajnostnem ravnanju s hrano itd. V naravi z različnimi raziskovalnimi pristopi poglobljamo vsebine biotske pestrosti in pomena učenja v naravnem okolju, npr. v gozdu. Zainteresirani učenci pripravljajo novinarske, literarne ter videoprispevke na temo varovanja okolja in podnebnih sprememb, sodelujemo tudi pri različnih mednarodnih projektih z okoljsko vsebino.

Vsebine VITR se trudimo celostno vključiti v kurikulum šole na vseh nivojih pouka – integrirano pri učnih urah različnih predmetov, še bolj poglobljeno pa v okviru tematskih dni, kot so npr. živim zdravo, varovanje ekosistemov, raziskovanje ekosistema gozd, trajnostno ustvarjanje iz naravnih in recikliranih materialov ipd. ter pri različnih projektnih aktivnostih. Vsebine VITR vključujemo tudi v dva tabora: trajnostni tabor (za učence izbirnih predmetov okoljska vzgoja in debata) ter kemijski tabor (za učence izbirnih predmetov s področja kemije).

Sodelujemo tudi s sosednjimi šolami in institucijami v lokalnem okolju pri okoljskih akcijah – npr. čistilna akcija Občine Domžale, zbiranje odpadnega papirja in ozaveščanje.

V projekt Vzgoja za trajnostni razvoj in podnebni cilji so vključeni vsi zaposleni na šoli in vsi učenci. Poglobljamo vsebine in aktivnosti vzgoje za trajnostni razvoj v povezavi z globalnimi trajnostnimi cilji v okviru pouka, razrednih ur, dni dejavnosti ter drugih projektov (Eko šola, Zdrava šola idr.).

V okviru projekta poglobljamo dve krovni temi: **pouk na prostem** in **skrb za zmanjševanje zavržene hrane**. Projekt je bil že predstavljen celotnemu kolektivu na uvodnem izobraževanju, ki je potekalo 30. 8. 2022. Vsi učitelji so na delavnicah v strokovnih aktivih zasnovali dejavnosti, ki se vključujejo v izbrani temi, ter v času šolskega leta izvajajo aktivnosti in o njih sproti poročajo ekipi VITR na šoli.

V okviru teme **zmanjševanje količine hrane: Hrana ni za tjavendan** (v povezavi z *ekošolo*) smo se vsi zaposleni z zgle dom zavezali, da bomo poskušali zmanjšati količino zavržene hrane. Na pobudo vodje kuhinje smo zasnovali načrt, kako bomo

vsi zaposleni z zgledom spodbujali učence k spoštljivemu in trajnostnemu ravnanju s hrano. Projekt teče že pol leta, zaznati je trend zmanjšanja odpadne hrane, učitelji opažajo tudi bolj spoštljivo vedenje učencev do hrane. Vodji prehrane in kuhinje opažata, da se je količina odpadne hrane zmanjšala. Učenci pri malici ob pomoči razrednikov in drugih učiteljev razvrščajo nečisto odpadno hrano in še neoporečno hrano, ki jo prenesejo v »lakotni kotiček« v jedilnici, ki smo ga uvedli na novo. Tam je hrana učencem dostopna ves dan; vsakodnevno jo pojedjo v odmorih po malici. Učenci se navajajo, da pri obrokih vzamejo toliko hrane, kolikor je lahko pojedjo, da je čim manj odpadkov. Vedno jim je na razpolago še dodatna hrana, če bi je želeli več.

Cilj teme **pouk na prostem** je, da vsi učitelji pri vseh predmetih izvedejo v tekočem šolskem letu izvedejo vsaj eno šolsko uro zunaj in vanjo vključijo prvine vzgoje za trajnostni razvoj. Tako želimo poudariti pomen aktivnega pouka v zunanjem okolju (učencem želimo omogočiti gibanje in kreativno učenje) ter holistični pristop vključevanja vsebin trajnostnega razvoja v celotni kurikulum šole. Trend izvajanja pouka na prostem se povečuje, zanj se pogosteje odloča vse več učiteljev, učenci ga imajo zelo radi, kar je razvidno tudi na fotografijah in iz poročil učiteljev.

29. 11. 2022 smo z namenom ureditve čim bolj trajnostnega in biotsko pestrega šolskega okoliša s sredstvi iz projekta **zasadili drevesa v okolici šole**, ki bodo sčasoma zagotavljala vedno več sence in omogočala pouk zunaj tudi v vročih dneh. Lipe bodo na otroškem dvorišču omogočile senco najmlajšim v vročih dneh, da se bodo v času podaljšanega bivanja lahko igrali in raziskovali na prostem. Biotsko pestrost smo poskušali povečati z različnimi vrstami dreves – od macesna do borov in sadnih dreves ob šolski gredi, da se bodo učenci lahko v neposredni bližini šole z opazovanjem in raziskovanjem na terenu učili o raznolikosti narave.

Še naprej bomo v pouk na razredni in predmetni stopnji uvajali sodobne oblike globalnega učenja in trajnosti. V okviru projekta se bomo z novimi didaktičnimi pripomočki in metodologijami, ki jih bomo pridobili v okviru izobraževanj pri projektu, poglobili v področja, v katera lahko vključujemo podnebne cilje VITR.

V prihodnje načrtujemo s preostankom sredstev projekta urediti še visoko gredo za šolski vrt na sprednji strani šole, obstoječi vrt pa preoblikovati v zeliščno-cvetlično gredo z medonosnimi rastlinami.

Aprila 2023 pa nas čaka še predavanje strokovnjakinje o podnebnih spremembah, celoten mesec bomo namenili poglobljanju podnebnih vsebin in pouku na prostem.

Zavedamo se, da bomo le povezani in z lastnim zgledom učencem lahko privzgojili vrednote vzgoje za trajnostni razvoj, da bodo znali spoštovati okolje in ga varovali za prihodnje rodove.

Tim OŠ Venclja Perka Domžale

OŠ Venclja Perka Domžale

Cilji:

- Uresničevati cilje trajnostnega razvoja v okviru pouka ter drugih dejavnosti šole.
- Opolnomočiti učence, da bodo lahko poglobili razumevanje trajnostnih izzivov.
- Oblikovati temeljne trajnostne vrednote in stališča.
- Delovati v smeri trajnostnih preobrazb.
- Spodbujati vse učitelje k sodelovanju, da bodo cilje VITR vključili v pouk na prostem.

Dejavnosti:

- Pouk na prostem in vključevanje ciljev VITR v celotni kurikulum (pouk v učilnicah na prostem, branje v naravnem okolju, športne dejavnosti, vaje čuječnosti, ustvarjalne dejavnosti, učenje s pomočjo stafetnih iger, dramatizacije, snemanje filmov, govorni nastopi na prostem, urejanje šolskega vrta).
- Zmanjševanje količine zavržene hrane (ločevanje čiste in odpadne hrane, uvedba lakotnih kotičkov, uvedba vrečk/posod presežke hrane, tehtanje količine zavržene hrane..).



Šolski center Celje, Gimnazija Lava

Gimnazija Lava je štirideset let stara celjska gimnazija, ki danes šteje okoli 500 dijakov in približno 40 zaposlenih. Je del velikega Šolskega centra Celje, kjer se na hodnikih srečujejo dijaki petih srednjih šol in študenti višješolskega izobraževanja. V viziji naše šole smo zapisali, da bo odprta, napredna skupnost, ki se bo razvijala v sodelovanju dijakov, učiteljev in staršev ter v povezovanju z ožjim in širšim okoljem. V njej bodo lahko dijaki v največji možni meri razvili svoje sposobnosti in pridobili znanje za nadaljnje izobraževanje ter življenje.

Šolski center Celje, skupaj z Gimnazijo Lava, tvori izjemno veliko skupnost, ki je v smeri trajnostnosti delovala še pred časom projekta VITR. V samem začetku izvajanja aktivnosti je šola ponujala možnosti udeležbe svojim zaposlenim pri različnih aktivnostih in izobraževanjih iz sklopa ohranjanja in krepitve zdravja, trajnostnega razvoja, okoljskega ozaveščanja itd. Sčasoma so se dejavnosti povezale v skupno krovno aktivnost pod imenom ZdravKo Dren, ki povezuje dejavnosti celotnega zavoda v en velik sklop. Dijaki so lahko sodelovali pri več različnih vsebinskih dejavnostih v sklopu šole (čistilne akcije, sodelovanje pri skrbi za šolski vrt itd.) in pri raznih občolskih dejavnostih iz okoljskih, trajnostnih tem. Šola se je učinkovito lotila energijske sanacije in prenove (zamenjana in obnovljena kotlovnica, vgradnja energetsko varčnejših oken in druge sanacije, ki zaradi omejenih financ še niso zaključene). Uvedli smo ločeno zbiranje odpadkov, počasi prehajamo na »brezplastično« družbo in skušamo uporabljati čim manj papirja.

S projektom Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju smo na naši šoli dobili možnost nadgradnje obstoječih aktivnosti, ki so se že dobro prijele in zaživele na šoli. Načrt izvedbe projekta smo si zamislili v naslednjih treh sklopih: zdravje in dobro počutje – ZdravKo Dren, odgovorna poraba in proizvodnja ter podnebni ukrepi.

V sklopu vseh teh dejavnosti se izvajajo aktivnosti, ki se prepletajo in vzpodbujajo k aktivni udeležbi vseh deležnikov. Z delitvijo dejavnosti na posamezne sklope poskušamo zadovoljiti ekonomsko, ekološko in socialno kompetenco trajnostnosti, ki skupaj tvorijo holistični pristop in okvir dejavnostim.

Posebej bi izpostavili naši dejavnosti, ki sta izvedbeno posebni. Prva je trajnostna mobilnost, ki se je aktivno prijela tako med zaposlenimi kot dijaki, saj si avtomobil na poti v službo ali domov deli vse več zaposlenih. Všeč nam je, da znamo zaposleni stopiti na vlak, uporabiti medkrajevni ali lokalni promet ali za pot v službo sestiti v avto s sodelavcem. Najbolj ponosni smo na kolesarje in pešce, ki vsakodnevno še najbolj pripomorejo k zmanjšanju izpustov v prometu. Tudi dijaki na ekskurzije potujejo z

vlakom ali z medkrajevno avtobusno povezavo. Prav tako pa smo z javnim prometom potovali v tujino ali na izmenjave.

Šolski center Celje, Gimnazija Lava

Cilji:

- Nadgraditi obstoječe aktivnosti.
- Izvesti aktivnosti, ki bodo okrepile kompetence zaposlenih in dijakov iz področja trajnostnosti (sistemsko in kritično razmišljanje, spretnosti, zagovarjanje stališč).
- Zmanjšati porabo energentov in preiti na obnovljive vire.
- Poskrbeti za zdravje in dobre pogoje na delovnem mestu.

Dejavnosti:

- Zdravje in dobro počutje - ZdravKo Dren (car sharing, zdrav zajtrk, športne aktivnosti, delavnice...).
- Odgovorna poraba in proizvodnja (pitnik za vodo, daj/dam točka, šolski vrt, Fotobooth...).
- Podnebni ukrepi (trajnostnostne ekskurzije, trajnostnostne izmenjave, izobraževanje kolektiva, izdelava lastnega promocijskega materiala, izdelava darilne embalaže...).



Druga aktivnost, ki bi jo izpostavili, pa je naša lastna proizvodnja mini ekoloških daril, ki so »zrastla« na našem vrtu, izdelali pa smo jih kar v našem kemijskem laboratoriju. Zelišča, ki zrastejo na naši gredi, uporabimo za izdelavo lastnih mil, krem, eteričnih olj in hidrolatov, ki so potem odlično darilo za naše šolske partnerje (ko potujemo na izmenjave ali na šoli sprejmemo goste). Dijaki pri delu spoznajo kemijske postopke, krepijo veščine in ročne spretnosti ter imajo navsezadnje na voljo ekološke proizvode. Darilca so se izkazala za izjemno všečna, razmišljamo, kako bi jih nadgradili in izboljšali.

V prihodnost ne vidimo, pa vendarle se nam dozdeva, da bo težka. Trudimo se, da bi naši dijaki skupaj z našo šolo videli svojo prihodnost čim svetlejšo. Želimo si, da bi trajnostnost začeli živeti in bi se s tem bolj povezali z naravo ter počasi zmanjševali rane, ki jih je povzročil človek. Naša gimnazija bo še naprej aktivno izobraževala na področju trajnostnosti. Vzpodbujali in krepili bomo zavest o varovanju okolja, izboljševali in preizkušali nove pristope, ki bi nas pripeljali do zelenega cilja. Odpirali bomo temne škatle in se spraševali, kaj je v njih, veselili se bomo rešenih problemov in majhnih uspehov. Sproti bomo reševali težave in jih vse skupaj poskušali povezati v trajnostne rešitve. Vztrajali bomo pri vseh tistih dejavnostih, ki se kažejo kot povezovalne, izobraževalne in trajnostne.

Tim Gimnazije Lava

Gimnazija Tolmin

Gimnazija Tolmin je edina srednješolska izobraževalna ustanova Zgornjega Posočja. Na šoli se izobražuje okoli 200 dijakov, ki večinoma prihajajo iz občin Tolmin, Kobarid, Bovec in Kanal. Gimnazija v isti stavbi sobiva z Osnovno šolo Franceta Bevka in njeno Podružnično šolo za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami. V neposredni bližini šole sta tudi Center šolskih in obšolskih dejavnosti Soča in Zavod za kulturo, šport in mladino Tolmin.

Gimnazija Tolmin je šola, ki je z vključenostjo v različne projekte vseskozi skušala zasledovati cilje Agende 2030. Smo ena redkih srednjih šol s pridobljeno akreditacijo Erasmus+, s katero v projektih, kot sta npr. Soča EverGREEN, Green Art – nATuRe, razvijamo znanje in veščine za sonaravno bivanje, življenje in razvoj. Skupaj z Občino Tolmin smo sodelovali tudi v projektu Alps 2030 – Trajnostni razvoj v Alpah, s pomočjo katerega smo na šoli postavili zeleno steno. V preteklem šolskem letu smo s strokovno pomočjo Fakultete za arhitekturo v Ljubljani pripravili idejno zasnovo prenove šolske knjižnice, ki je upoštevala načela trajnostnega razvoja.

Povezanost izvedbe projekta s cilji VITR na naši šoli je široka, izpostaviti pa želimo predvsem dva cilja Agende 2030: zdravje in dobro počutje ter kakovostno izobraževanje.



Gimnazija Tolmin

Cilji:

- Uresničiti cilje trajnostnega razvoja.
- Uvesti trajnostne izbire in ravnanja vseh neposredno (dijaki, učitelji) in posredno vpletenih (ostali zaposleni, starši) v proces vzgoje in izobraževanja.
- Pomagati h kvalitetnem prehodu k trajnostnem razvoju.
- Doseči poglobljeno razumevanje trajnostnih izzivov in ozavestiti dijake, učitelje, starše o pomenu trajnostne izbire.

Dejavnosti:

- Načrtovanje učilnice na prostem (anketa in sodelovanje z arhitektom).
- Predstavitve učilnice na prostem.
- Pouk na prostem.
- Predavanje zunanjega predavatelja o podnebnih spremembah in trajnostnem razvoju.
- Zasaditev okrasnih ali sadnih dreves.



Projekt smo namenili prostor znotraj predmeta ITS – interdisciplinarni tematski sklop, v katerem dijake seznanjamo s cilji trajnostnega razvoja, predvsem pa jih navajamo na poseganje po bolj trajnostnih rešitvah v vseh sferah življenja. Zadali smo si tudi konkreten cilj: postavitve učilnice na prostem. Dijaki 3. letnika sodelujejo v vseh fazah realizacije: z anketo so poizvedeli o pričakovanjih glede učilnice na prostem med dijaki in učitelji. V skladu s prejetimi odgovori so začeli snovati učilnico. Načrtovanje je potekalo s pomočjo lokalne arhitekta. Z njenimi usmeritvami so izdelali tri delovne makete. Te so tudi izhodišče za nadaljnje aktivnosti: pridobivanje ponudb za nabavo materiala za postavitve učilnice in izvajalce del. Kolikor bo proces dela dopuščal, bodo pri postavitvi učilnice na prostem sodelovali dijaki. Dijaki vseskozi spoznavajo trajnostne rešitve tega konkretnega šolskega projekta in trajnostnost v najširšem pomenu besede. Pri slednjem nam je v pomoč tudi predavanje izr. prof. Mateja Ogrina z Oddelka za geografijo FF UNI LJ z naslovom Podnebne spremembe in trajnostni razvoj, ki ga je izvedel na naši šoli.

Z uporabo učilnice na prostem bomo dijakom omogočili preživljanje tako pouka kot prostega časa (odmori, proste ure ipd.) na zraku, na naravni svetlobi, poleg tega bomo s poukom na prostem zmanjšali porabo energije (luči, računalniki, projektorji ipd.). Z aktivno udeležbo bodo dijaki ponotranjili skrb za okolje in pomen izbire trajnostnih materialov ne le pri načrtovanju učilnice na prostem, temveč bodo pogosteje posegali po trajnostnih rešitvah tudi kasneje v življenju.

Učilnico na prostem nameravamo v prihodnosti v uporabo ponuditi tudi drugim (zgoraj omenjenim) vizobraževalnim ustanovam, ki so v neposredni bližini Gimnazije Tolmin.

V nadaljevanju nameravamo dijake in zaposlene povprašati o tem, katere težave na področju trajnostnosti na šoli zaznavajo, in jih v skladu z zmožnostmi začeti reševati. Področju trajnostnosti želimo na šoli slediti tudi v prihodnje, saj so cilji trajnostnega razvoja vključeni tudi v viziji šole: »Na Gimnaziji Tolmin izvajamo sodoben pouk, osredinjen na dijaka. Učitelji usmerjamo učenje vsakega dijaka, da je aktiven, samoiniciativen in odgovorno spremlja svoj napredek. V učni proces vključujemo prožne oblike učenja in skrbimo za varno in spodbudno učno okolje.«

Tim Gimnazije Tolmin

DRUGI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI

Vrtec Anice Černejeve Celje

Vrtec Anice Černejeve je že 67 let javni vrtec, v katerem zaposleni zagotavljamo profesionalnost in kakovost svojih storitev. Smo vrtec, ki z roko v roki s starši ustvarja spodbudno okolje za zdravo in ustvarjalno otroštvo. **Naše poslanstvo je vzgoja in učenje predšolskih otrok ter partnerstvo s starši.** Poslujemo v petih enotah: SONCE (s šestimi oddelki), LUNA (z devetimi oddelki, od tega sta dva razvojna), MAVRICA (z enajstimi oddelki), HRIBČEK (tremi oddelki) in enoti BOLNIŠNICA (dva oddelka za hospitalizirane otroke na pediatričnem in otorinolaringološkem oddelku).

Cilj našega strokovnega dela je zadovoljevanje razvojnih potreb otrok prek načrtovanja, organiziranja in izvajanja vsebin na vseh področjih dejavnosti; ustvarjanje pogojev za varno, sproščeno in ustvarjalno otroštvo, v katerem bodo odraščali otroci, ki bodo zaupali vase in imeli možnost za uveljavljanje svoje osebnosti.

V vrtcu sledimo ciljem zdravja in ekologije že dolga desetletja. Leta 2011 smo kot ekovrtec pridobili tudi uradno potrditev – zeleno zastavo. Glavni cilj, ki mu sledimo, je vzgoja za zdrav način življenja v zdravem okolju. V ospredju je skrb za lastno zdravje z gibanjem in prehrano, skrb za dobre medsebojne odnose in za naše okolje. Živimo namreč v degradiranem okolju s težkimi bremenami preteklosti, katerih posledica je visoka onesnaženost tal, zato si želimo, da bi ta skrb postala pomemben del življenja otrok in da bi svoje izkušnje ter znanje prenašali v svoje okolje, družino. V podporo našim prizadevanjem se vključujemo v različne natečaje, predstavljamo primere dobre prakse na konferencah, v zbornikih, sejnih. Veseli smo priznanj in nagrad, ki potrjujejo, da so naša prizadevanja prepoznana tudi širše. Že več let aktivno sodelujemo z gozdnim pedagogom Boštjanom Hrenom z Zavoda za gozdove, OE Celje, s katerimi uspešno izvajamo vsakoletni program gozdne pedagogike za otroke in starše našega vrtca pod naslovom Razigrani gozd. Imamo prednost, da je v naši neposredni bližini Mestni gozd, ki je naravno in bogato učno okolje – »igralnica na prostem«, ki omogoča izkustveno učenje otrok.

Smo trajnostno naravnan vrtec, ki je v šolskem letu 2020/2021 tudi aktivno sodeloval v projektu Trajnostne mobilnosti. Rezultat dobrega sodelovanja z našo ustanoviteljico, Mestno občino Celje, je postavitve dodatne postaje za sistem Kolesce, ureditev nadzora mestne straže na parkiriščih v okolici vrtca, postavitve spodbudnih napisov, namestitve dodatnih označb ... Po končanem projektu se naše delo ni končalo, saj smo v vrtcu sestavili notranji tim, ki je oblikoval operativni načrt za

nadaljnje sledenje ciljem trajnostne mobilnosti. Te vsebine redno vnašamo v izvedbeni kurikulum našega vrtca.

Vrtec Anice Černejeve Celje

Cilji:

- Vse strokovne delavce spodbuditi k sodelovanju in doseganju ciljev VITR.
- Otrokom preko igre, gibanja na svežem zraku, opazovanja, raziskovanja približati skrb za zdravje, okolje in naravo.
- Zmanjšati količino zavrženih odpadkov.
- Spodbujati ustvarjalnost, razvijanje lastnih idej.

Dejavnosti:

- Rastemo z drevesom (spremljanje vremenskih pojavov, opazovanje narave med spreminjanjem letnih časov, spremljanje, beleženje in opazovanje procesa rasti, ohranjanje življenja žuželk...).
- Ko odpadek postane igrača (ločevanje odpadkov, ponovna uporaba teh...).



Vidne posledice podnebnih sprememb so nas spodbudile k aktivnemu sodelovanju pri prizadevanjih za ozaveščanje vplivov naših ravnanj na okolje in k spreminjanju življenjskih navad ter odnosa do okolja v katerem živimo. V ta namen se povezujemo z lokalno skupnostjo, z lokalnimi institucijami, izvajamo podnebni tek, tek solidarnosti in mnoge druge dejavnosti.

Vse aktivnosti smo prepoznali kot odlično podlago za nadgradnjo, ki nam jo omogoča vključenost v projekt Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju. Pri izvajanju projekta želimo vse strokovne delavce spodbuditi k sodelovanju in doseganju ciljev VITR, otrokom prek igre, gibanja, opazovanja in raziskovanja približati skrb za zdravje, okolje in naravo, zmanjšati količino zavrženih odpadkov ter spodbujati ustvarjalnost in razvijanje lastnih idej. Pri oblikovanju akcijskega načrta smo določili dve glavni dejavnosti. Pri sklopu *rastemo z drevesom* spremljamo vremenske pojave, opazujemo naravo med spreminjanjem letnih časov, spremljamo, beležimo in opazujemo rasti, ohranjamo življenja žuželk ... Pri sklopu *ko odpadek postane igrača* ločujemo odpadke in jim dajemo novo življenje, vzpostavimo igro eko detektivov na nivoju enot itd.

Med pestrimi aktivnostmi smo najbolj ponosni na nastajanje slikanice z eko vsebino, ki je v celoti avtorsko delo našega vrtca. Tako avtorica slikanice kot njena ilustratorica sta strokovni delavki našega vrtca, vrtec pa bo s pomočjo sredstev iz projekta VITR slikanico tudi izdal. Na podlagi zgodbe so znotraj vrtca že potekale številne aktivnosti (dramatizacija zgodbe na ravni enote za starše, podlaga za izvedbo namizne predstave Kamišibij, za predstavitve dobre prakse ...).

Želimo si, da bi bil naš cilj vključevanja vseh strokovnih delavcev v aktivnosti VITR v celoti uresničen ter da bi se naša prizadevanja in spoznanja prenesla tudi v domača okolja naših otrok, predvsem pa da bi nas zavezanost istim ciljem medsebojno povezala.

Tim Vrtca Anice Černejeve Celje

Vrtec Galjevica

Vrtec Galjevica leži v mirnem, zelenem okolju v južnem predelu Ljubljane med Golovcem in Ljubljanskim barjem, nedaleč stran od živahnega mestnega jedra. S strokovnim delom, skupno vizijo ustvarjamo vrtec prijazen do otrok in družin. Z inovativnimi pristopi in metodami razvijamo kritično razmišljanje, sodelovanje in reševanje problemov. Strokovno delo temelji na samostojnem in celovitem razvoju, ustvarjalnosti, spoštovanju vrednot in etike, ekološkem ozaveščanju, raziskovanju in aktivnem učenju, spodbujanju zdravega odnosa do hrane in kulture prehranjevanja,

spoštovanju narave in okolja ter izvajanju vsebin, aktivnosti za vseživljenjski trajnostni razvoj. V proces dela vključujemo starše, sodelujemo z okoljem, lokalno skupnostjo, razvijamo lastna znanja, uvajamo spremembe, gradimo zaupnost, medsebojno spoštovanje in prijetno okolje za nepozabne spomine. Naše delo temelji na sprejemanju drugačnosti, strpnosti, iskrenosti, razumevanju in občutku do sočloveka. Odlikuje nas sodelovanje v mednarodnih projektih ter smo prejemniki številnih certifikatov in priznanj.

Ob številnih izzivih prihodnosti smo aktivno sodelovali in delovali trajnostno usmerjeni. Več kot 15 let smo že vključeni v mednarodni program ekošola, kjer izvajamo eko projektne vsebine in sledimo smernicam trajnostnega razvoja. Že več let smo vključeni v mrežo Unesco ASP net, kjer upoštevamo Delorsove stebre za izobraževanje 21. stoletja - uresničujemo in izvajamo aktivnosti Unescovih projektov ter sledimo trajnostnemu razvoju. Izvajamo tudi projekt Unescove igre brez meja. Glavni namen našega projekta je, da s kulturo športa spodbujamo in razvijamo skrb za zdravje. S projektom in organizacijo dogodka sledimo tretjemu globalnemu cilju trajnostnega razvoja: zdravje in dobro počutje. Trajnostna naravnost vsebin in dejavnosti v vzgojno-izobraževalnem procesu pripomore tudi k reševanju okoljske problematike. Vključeni smo v projekt API, kjer ob spoznavanju vsebin API vrtca poudarjamo pomen čebel za naše življenje. Pridobivanje novega znanja smo otrokom nudili s pomočjo raziskovanja, opazovanja, poslušanja, iskanja informacij in aktivnega vključevanja v vsebine trajnostnega razvoja. V našem vrtcu smo že veliko let aktivni pri projektu Zdravje v vrtcu, kjer sledimo smernicam in programu za zdravo in varno okolje ter dobro počutje vseh.

VITR je vseživljenjski proces in je sestavni del kakovostne vzgoje in izobraževanja. Dejavnosti v našem vrtcu so usmerjene v inovativne pedagoške pristope, s katerimi vsem učencem se omogočamo, da pridobijo nova znanja, postanejo bolj ozaveščeni in aktivno prispevajo k preobrazbi v bolj trajnostno naravnano družbo. V našem vrtcu smo vsebino VITR povezali s prebiranjem in spoznavanjem slovenskih pravljic v učilnici na prostem.

Pravljice prebiramo v naravnem okolju, pri »knjigobežnicah« našega vrtca in prepoznavamo vrednote trajnostnega razvoja v povezavi s podnebnimi cilji in jih likovno ustvarjamo. Praznujemo svetovne in mednarodne dneve, ki jih lahko povezujemo z vsebinami VITR. Izdelali smo različna didaktična sredstva, slikovne kartice, igre za spodbujanje in ozaveščanje vrednot trajnostnega razvoja. Z otroki opazujemo okolje in spremembe v okolju v različnih vremenskih pojavih, izvajamo različne športne dejavnosti za dvig fizičnih in psihičnih zmogljivosti v naravnem okolju za dobro počutje, urejamo zeliščni vrt, zelenjavni vrt, aktivno sodelujemo pri čistilnih akcijah, organizirali smo izmenjevalnico rabljenih oblačil, akcije zbiranja odpadnega papirja, sodelujemo pri trajnostnih natečajih in ustvarjamo e-pravljice na

temo vrednot za ohranjanje naravnega okolja in ozaveščanje o podnebnih spremembah. Izvedli smo dejavnosti in delavnice ETM s področja trajnostne mobilnosti. Aktivno sodelujemo tudi pri projektih in izvajamo dejavnosti, ki jih lahko povezujemo z vsebinami VITR.

Cilje trajnostnega razvoja uresničujemo v okviru izvajanja vsakodnevnih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti v naravnem okolju. Z načrtovanimi vsakodnevnimi dejavnostmi na prostem uresničujemo cilje trajnostnega razvoja s poudarkom na vrednotnih vsebinah: zdrav življenjski slog in dobro počutje, spoznavanje čebelarstva za trajnostni razvoj, spoznavanje podnebnih sprememb, izvajanje gozdne pedagogike, voda in energija, jezik in kulturna dediščina ter trajnostna mobilnost.

Prek neposrednega dela z otroki in z inovativnim vzgojno-izobraževalnim pristopom bomo z ustvarjenimi gradivi pripomogli k ozaveščanju pomena spoštovanja vrednot za trajnostni razvoj.

Za ozaveščanje in pridobivanje novega znanja o trajnostnem razvoju smo izdelali učne plakate z vrednotami VITR in e-pravljice z vsebinami VITR. Vsebine plakatov so povezane s slovenskimi pravljicami. Vrednote so na učnih plakatih predstavljene z likovno ustvarjalnostjo otrok in posameznimi izjavami otrok o vrednotah. Učne plakate smo namestili v naše naravno okolje vrtca in tako poskrbeli za večje ozaveščanje. Za spodbujanje trajnostnega razvoja smo v vrtcu oblikovali tudi e-pravljice, saj se zavedamo pomena digitalizacije v našem vzgojno-izobraževalne procesu. Oblikovane so v programu Canva for Education ter opremljene z zvočnimi posnetki in animacijami. Vse so oblikovali otroci in strokovni delavci.

Z doslednim izvajanjem načrtovanih vsakodnevnih dejavnosti v naravnem okolju bomo izboljšali pedagoške pristope in učno okolje. Povečali bomo število gozdnih oddelkov ter vključevali VITR v tematska načrtovanja in projektne vsebine. Razvijali bomo kompetence s področja trajnosti, promovirali novosti, samoevalvirali izvedene aktivnosti s področja VITR in motivirali zaposlene za trajnostna ravnanja.

Tim Vrtca Galjevica

Vrtec Galjevica

Cilji:

- Cilje trajnostnega razvoja uresničevati v okviru vsakodnevnih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.
- Otroke osveščati o pomenu trajnostnih vrednot za ohranitev naravnega okolja.
- Spodbujati vse strokovne delavce vrtca k vsakodnevnom vključevanju ciljev VITR v načrtovane dejavnosti.
- Ozavestiti starše in širšo lokalno skupnost o pomenu VITR.

Dejavnosti:

- Vsakodnevne dejavnosti na prostem (prebiranje slovenskih pravljic v naravnem okolju s prepoznavanjem vrednot trajnostnega razvoja, opazovanje, urejanje in raziskovanje okolja, izvajanje tedenskega gozdnega vzgojno-izobraževalnega programa v vseh oddelkih 4-6 letnih otrok, urejanje zeliščnih gred ter načrtovanje vsakodnevnih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti za bivanje na prostem).
- Ustvarjanje didaktičnih gradiv.
- Ustvarjanje lastne e-pravljice na nivoju vseh oddelkov (o naravnem okolju z vsebinami podnebnih spremembah in vrednot).



Vrtec Postojna

Vrtec Postojna je umeščen v naravno okolje, kjer imamo čudovite možnosti dostopa do gozdov, travnikov, sadovnjakov, rek itd., kamor nas vabita svež zrak in obilica možnosti za raziskovanje.

Že vrsto let opazamo trend naraščajočega števila otrok z neustreznimi vedenjskimi vzorci in gibalnimi zaostanki. Različne študije primerov so pokazale, da težavam največkrat botruje sodoben način življenja, ki je potrošniško naravnano. Zabavne elektronske in komunikacijske pridobitve od odraslih in otrok terjajo relativno statičen način njihove uporabe in jih posledično pahnejo v kolesje psihofizičnih pasti.

To spoznanje in zavedanje o pomenu gibanja za otrokov celostni razvoj sta bila povod za snovanje ene glavnih prednostnih nalog Vrtca Postojna – GIBANJE s sloganom *»Pojdimo ven!«*.

V sklopu omenjene naloge smo se vključili v projekt Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju ter oblikovali dve projektni skupini, z namenom uresničiti zastavljene cilje naslednjih projektnih nalog: ureditev Gozdne igralnice – Jakobova raziskovalnica in ureditev Jakobove gozdne učne poti.

Zavedamo se, da je eden ključnih motivatorjev za zdrav psihofizični ustroj človeka narava. Ta deluje na otrokov razvoj spodbujevalno, v smeri aktivnega učenja in celostnega razvoja. Otrok se pri tem uči z doživljanjem in aktivno vključenostjo, zato v svojem projektnem načrtu poudarjamo doživljanje narave ter razvijanje spoštljivega odnosa do nje in njenega ohranjanja.

Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj vključuje medsebojno povezana okoljska, gospodarska in socialna vprašanja. Odzivanje na tako različne teme v okviru VITR, zahteva celosten pristop, za kar smo se v Vrtcu Postojna trudili že v preteklosti in leto izvajali prek različnih dejavnosti: v sklopu gozdne pedagogike smo uredili posamezne gozdne igralnice v bližini vrtca; v sodelovanju s SIDG smo, po naravni katastrofi (žledolom), sodelovali pri pogozdovanju bližnjega gozda; evropski teden mobilnosti: ki poudarja pomen čim manjše uporabe avtomobilov ter tako zmanjšanja škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi, v sklopu ETM organiziramo dan brez avtomobila; različne aktivnosti za predšolske otroke; projekt Pasavaček, ki je namenjen otrokom od 4 do 12 let ter njihovim staršem, poudarja pravilno uporabo otroških varnostnih sedežev ter varnostnih pasov; Vrtec Postojna, v sodelovanju z Občino Postojna in CSD Postojna, pripravlja dnevne obroke za socialno ogrožene občane; v šolskem letu 2020/2021 in 2021/2022 smo sodelovali v projektu o trajnostni mobilnosti Beli zajček; izvedli smo informativni roditeljski sestanek za

starše, ki prihajajo iz tuje govorečega okolja, ter jim v njihovem jeziku predstavili osnovno delovanje Vrta Postojna.



Cilji:

- Omogočiti vsem otrokom stik z naravo.
- Spodbujati gibanje na svežem zraku.
- Ozavestiti o ljudskem pripovedništvu iz lokalnega območja.
- Dopolniti vsebinske in rekreativne ponudbe za turistične obiskovalce Postojne.
- Spodbujati trajnostno mobilnost.

Dejavnosti:

- Ureditev Gozdne igralnice – Jakobova raziskovalnica.
- Ureditev Jakobove gozdne učne poti.



Večina otrok se v vrtec vključi z enajstimi meseci. To je obdobje, ko so gibalno še zelo nespretni, učijo se prvih korakov in enostavnih gibalnih vzorcev. Zato smo sklenili, da bi otrokom iz prvega starostnega obdobja ponudili možnost doživljanja narave ter urjenja gibalnih spretnosti in sposobnosti z ureditvijo gozdne igralnice v matični enoti, kjer je glavnina otrok prvega starostnega obdobja.

Za otroke drugega starostnega obdobja pa smo načrtovali ureditev gozdne učne poti nad Postojnsko jamo, saj vrtec leži dokaj blizu gozdnate vzpetine Kacul, po kateri že poteka sprehajalna pot. Oba projekta med seboj povezuje pastirček Jakob, pravljичni junak legende o postojnskem zmaju.

Člani projektne naloge Gozdna igralnica – Jakobova raziskovalnica smo načrtovali ureditev gozdne igralnice v neposredni bližini vrtca, na enem od vrtčevskih igrišč. Želimo ograditi prostor, da bi le-ta kar najbolje spominjal na naravno okolje, ter ga tako ločiti od preostalih igrišč in postavljenih igral. Otrokom prvih starostnih skupin bi omogočili spoznavanje z naravo, stik z naravnim materialom, naravnimi ovirami ter približevanje narave že v obdobju zgodnjega učenja. Poskusili bi jih trajnostno vzpodbuditi k temu, da bi vzljubili naravo ter se ob odraščanju vanjo radi vračali.

Odločili smo se, da bomo vsem otrokom omogočili stik z naravo, jim okolje približali na dostopno mesto ter s tem skrbeli za zdravje in dobro počutje, spodbujali gibanje na svežem zraku in s tem posledično krepili razvijanje veščin osebnostnega in socialnega razvoja. Naši cilji, ki so povezani s cilji trajnostnega razvoja, so zdravje in dobro počutje, kakovostno izobraževanje ter cenovno dostopna in čista energija. V povezavi s podnebnimi spremembami bi izpostavili spodbujanje dejavnosti na prostem, zmanjšanje uporabe PVC-didaktičnih pripomočkov ter zmanjšanje porabe električne energije in koriščenje naravne svetlobe.

Namen projektne naloge Jakobova gozdna učna pot je urediti učno pot skozi gozd nad Postojnsko jamo, ki bi obiskovalcem, predvsem pa otrokom, nudila nemalo možnosti za učenje, raziskovanje in igro. Projekt je snovan z vizijo trajnosti, prepleteno s kakovostnim izobraževanjem ter poudarkom na spodbujanju zdravega načina življenja. Glavni cilji, ki jih želimo doseči z realizacijo projekta, so motivacijsko-gibalni (spodbujanje h gibanju v naravi), spoznavanje narave in razvijanje odnosa do njenega ohranjanja ter dvig ekološke zavesti, razvijanje domišljije in lastne ustvarjalnosti, spoznavanje ljudskega pripovedništva iz lokalnega območja, spodbujanje trajnostne mobilnosti, dopolnitev vsebinske in rekreativne ponudbe za turistične obiskovalce Postojne ter povečanje turistične zanimivosti območja.

Ciljna skupina projekta so otroci drugega starostnega obdobja, ki so gibalno spretnjši in kondicijsko sposobnejši od mlajših otrok. Ti otroci, vzporedno z razvojem, potrebujejo vedno bolj zahtevne miselne in gibalne izzive. Ureditev gozdne

učne poti bi tako starejšim otrokom kot tudi drugim obiskovalcem omogočila bogat in pester nabor zanimivih aktivnosti, prek katerih bi imeli možnost skozi igro in gibanje usvajati poučne in zanimive vsebine z različnih področij znanosti.

Ponosni smo na skupno idejo o organizaciji kakovostnih vzgojno-izobraževalnih dejavnosti za predšolske otroke vseh starosti, na prepletanje vsebin obeh projektnih nalog in vključitev utripa kulturne dediščine kraja z legendo Postojčanov – pastirčkom Jakobom.

Verjamemo, da se bo, ob realizaciji celotnega projekta, ponosu pridružilo še osebno zadovoljstvo vsakega posameznika, vključenega v procesno verigo sestavljanja kamenčkov idej v mozaik inovacije, za družbeno dobro in napredek.

Naravno okolje je zemlja, iz katere vzklije življenje, je najbogatejše okolje za vsa živa bitja, brez nje ni prihodnosti. V sodobnem vrvežu smo že skoraj pozabili kako pomembna je za naš obstoj, prenašanje te miselnosti na prihodnje generacije pa je ključnega pomena za človeštvo.

Ker se zavedamo problematike ohranjanja naravnega okolja in pomena ekološke zavesti, se bomo v prihodnjih letih v Vrtcu Postojna še naprej trudili, da v sklopu vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj otrokom omogočimo ponovno odkrivanje in povezovanje z naravo ter jim v njenem bogatem okolju omogočimo nemalo situacij učenja za življenje.

Tim Vrtca Postojna

Vrtec pri Osnovni šoli Puconci

OŠ Puconci ima v svoji sestavi poleg dveh podružničnih šol tudi vrtec, ki se nahaja na petih lokacijah. Vrtec pri OŠ Puconci je del javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda OŠ Puconci. V Bodoncih in v Mačkovcih se enoti vrtca nahajata v podružničnih šolah. V Brezovcih in Puconcih so oddelki vrtca v samostojnih stavbah. Ena skupina predšolskih otrok se zaradi prostorske stiske že več let nahaja na centralni šoli v Puconcih.

Vrtec pri OŠ Puconci skupaj obiskuje 205 otrok v 14 oddelkih, zanje pa skrbi 30 strokovnih delavk in drugi spremljajoči delavci. V naših enotah si strokovni delavci prizadevamo, da bi se otroci počutili varno in prijetno ter da bi vsak dan doživeli kaj novega in lepega. Za vsako vrtčevsko leto pripravimo vsebinsko bogat letni delovni načrt skladno s kurikulumom za vrtec.

Načrtujemo tudi kulturne dejavnosti, kamor spadajo predstave za otroke, obisk muzeja in knjižnice, srečanja s starši, vrtec v naravi, plavalne urice ... Otrokom odpiramo vrata v novo, spodbudno okolje, v katerem se bodo dobro počutili in imeli možnosti za zdrav in optimalni razvoj. V našem VIZ-u smo že pred projektom veliko delali na področju trajnosti.

Leta 2010 smo se vključili v program ekošola, tj. mednarodno uveljavljen program celostne okoljske vzgoje, ki je namenjen spodbujanju in večanju ozaveščenosti o trajnostnem razvoju otrok skozi njihov vzgojni in izobraževalni program ter skozi aktivno udejstvovanje v lokalni skupnosti. Vsako leto smo si izbrali teme iz zgodnjega naravoslovja, kot so podnebne spremembe in biotska pestrost; spoznajmo talni živ žav okrog nas; učimo se poslušati: zvoke vetra, petja ptic; z lokalno pridelano hrano in gibanjem do krepitev našega zdravja; moj dom – deževnik od blizu; trajnostna mobilnost – misija zeleni koraki; mlekašično; izberem domače; prehrana nekoč, danes in zdrav življenjski slog; semena in vrtovi. Izvedli smo veliko tematskih sklopov: voda-energija-odpadki/krožno gospodarstvo. Vključili smo se v projekte: Ekobranje za ekoživljenje; Altermed; Ne zavrzi oblek, ohrani planet; Znanje o gozdovih – LEAF ... Velik poudarek dajemo varovanju okolja in ponovni uporabi rabljenih stvari. Tudi naši drugi projekti so trajnostno naravnani. Sodelujemo v Mreži gozdnih vrtcev in šol Slovenije; v programu Zdravje v vrtcu; Mali sonček; Sobivanje ...

V projekt Podnebni cilji in vsebine smo bili izbrani na podlagi našega opisa težav, ki se pojavljajo s plazom v neposredni okolici vrtca. Naš glavni cilj je ohraniti tla in sadovnjak, ki je ogrožen zaradi polzenja zemlje kot posledice sekanja gozda nad vrtcem. Želimo poskrbeti za naravno okolje okrog vrtca in preprečiti škodljive posege v naravo. Poudarek dajemo dejavnostim na prostem (gibanje na svežem zraku; skrb za dobro počutje in zdravje; spoznavanje rastlin, živali in skrbi zanje; raziskovanje in opazovanje okolice vrtca – sodelovanje, povezovanje, izkustveno učenje, eksperimentalno delo, izdelovanje didaktičnih iger iz naravnih materialov ...). Izvedli smo že vrsto dejavnosti, ki promovirajo trajnostne cilje; v zeliščne gredice smo ponovno zasadili medovite rastline, izdelali cvetlične semenske bombice (ki čakajo na ustrezne zunanje pogoje, da jih damo v dovolj ogreto prst), postavili razstavo hotelov za žužke iz najrazličnejših predmetov, ki jih vsak najde v svojem gospodinjstvu, izdelujemo tudi pivnike za čebele in ptice, da si lahko lajšajo žejo zaradi čedalje večje vročine v poletnih (tudi že spomladanskih) mesecih, obiskovanje bližnjega gozda pa nudi naravno okolje za promoviranje trajnostnih ciljev. Gozd obiskujemo večkrat tedensko; z dejavnostmi, ki jih izvajamo v gozdu, otrokom privzgojamo pozitiven odnos do narave, krepimo njihovo naravno občutljivost do živih bitij, tako rastlinskih kot živalskih. Gozd nam služi tudi kot spodbudno učno okolje, kjer lahko polnovredno uresničujemo še tako specifične cilje iz kurikulumov. Tudi

obiskovanje našega sadovnjaka nudi veliko priložnosti za opazovanje in doživljanje narave.

Vrtec pri Oš Puconci, enota Mačkovci

Cilji:

- Ohraniti gozd, tla in sadovnjak, ki je ogrožen zaradi polzenja zemlje kot posledica sekanja gozda.
- Spodbujati gibanje na svežem zraku.
- Ozavestiti otroke o rastlinah in živalih ter skrbi za dobro počutje in zdravju.
- Uresničevati cilje trajnostnega razvoja.

Dejavnosti:

- Zasaditev avtohtonih in raznovrstnih grmovnic in dreves za sanacijo plazu.
- Postavitev hišice za igralnico na prostem.
- Izdelava čutne poti iz naravnega materiala.
- Ureditev okolice vrtca.
- Igralnica na prostem.



Zelo ponosni smo, da smo znotraj projekta naredili prve konkretne korake k sanaciji plazu. V bližnji gozd smo povabili gozdarja, ki nam je svetoval, katere drevesne mladike lahko izpulimo brez večje škode za gozd. Drevesne mladike smo posadili na mestih, kjer smo opazili največje drsenje tal. Zdaj skupaj z otroki pridno skrbimo za mlada drevesa divje češnje, gabra, bukve in bezga. Čaka nas še zasaditev grmovnic (grmovnice kalina, ki s svojimi jagodami nudi hrano pticam tudi pozimi, in grme brogovite). Oba grma sta bila nekoč nepogrešljiva spremljevalca biodiverzitete kmetij na Goričkem.

Prvotno dejavnost postavitve igralnice na prostem in izdelave čutne poti iz naravnih materialov nadgrajujemo z aktivno participacijo otrok pri skrbi za drevesa in beleženjem naravnih (tudi podnebnih) sprememb skozi vse vrtčevsko leto. Material za čutno pot iščemo in zbiramo sami v gozdu, sadovnjaku ter se tako med samim delom sočasno izobražujemo o naravnih materialih, gozdovih, življenjskih pogojih, rastlinah, živalih itd.

Načrtovano izvajamo s pomočjo sodelovanja širšega števila deležnikov. K sodelovanju smo povabili tudi druge profile iz celotne lokalne skupnosti in tehnični kader vrtca, starše otrok, občino in strokovne službe iz našega okolja. Vsak je in bo v okviru svoje stroke pripomogel k našemu končnemu cilju.

Moto našega vrtca je: »Z igrivimi koraki v spodbudnem okolju spoznavamo svet«. Želimo, da bi otroci spoznali, kako pomembno je področje trajnostnega razvoja za našo prihodnost. S projektom VITR smo otroke motivirali za opazovanje narave in jim približali skrb za naše okolje. Veseli smo, da otroci aktivno sodelujejo, opazujejo, iščejo rešitve in se vsakodnevno gibajo na svežem zraku. Začeli smo s postavitvijo igralnice na prostem, ki bo osrednji prostor za izvajanje dejavnosti, hrambo materiala, didaktičnih iger in seveda druženja.

Tim Vrtca pri Osnovni šoli Puconci

JVIZ Vrtec Pobrežje Maribor

Vrtec Pobrežje teži k vrednotam: zdrav in zadovoljen otrok, delavec, odgovornost, pravičnost do vseh otrok, staršev in sodelavcev, spoštovanje, znanje in sodelovanje. Trudimo se vzdrževati dobro klimo v medsebojnih odnosih in ustvarjati možnosti za strokovno in osebno rast vseh zaposlenih. Upoštevamo človekove pravice, spodbujamo zavedanje lastne identitete in kulture ter dajemo možnost spoznavanju drugih kultur. V oddelke vključujemo otroke s posebnimi potrebami, saj se tako učijo

strpnosti, spoštovanja in življenja v sožitju z drugimi. Poudarek dajemo sodelovanju z družinami in širšo skupnostjo.

Vrtec Pobrežje Maribor

Cilji:

- Spodbujati dejavnosti na prostem in gibalne dejavnosti.
- Organizirati zbiranje hrane in drugih pripomočkov za živali.
- V delo z otroki vključevati didaktične in socialne igre, ter ustvarjalne dejavnosti.
- Spodbujati otroke k sodelovanju pri načrtovanju, ustvarjanju in izdelovanju eko vrta.
- Vključevati cilje VITR v celotni kurikulum.

Dejavnosti:

- Dejavnosti na prostem (Eko vrt).
- Vključevanje ciljev VITR v celotni kurikulum.
- Zbiranje hrane in drugih pripomočkov za živali.
- Gibalne dejavnosti.
- Didaktične in socialne igre.
- Ustvarjalne dejavnosti.



Prizadevamo si, da za otroke pripravimo zdravo, varno, prijazno, ustvarjalno in spodbudno učno okolje za njihov razvoj. Pri načrtovanju in izvajanju dejavnosti se trudimo spoznavati in utrjevati otrokove pretekle izkušnje, razvijati pozitivno samopodobo, spodbujati ustvarjalnost, spoštovati drugačnost in zasebnost. Trudimo se, da bi bil vsak otrok sprejet, varen in srečen. Temeljne naloge vrtca so tudi skrb za pomoč staršem pri celoviti oskrbi otrok, izboljšanje kakovosti življenja družin ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. Vrtec daje velik poudarek sodelovanju z družinami, saj je vzgoja in izobraževanje otrok odgovornost, ki si jo delijo starši in vrtec.

V vrtcu strokovni delavci izvajamo številne obogatitvene dejavnosti, nekaj pa jih izvajajo tudi zunanji izvajalci. Poleg projekta za trajnostni razvoj sodelujemo tudi v Eko projektu, FIT Slovenija, Bralnem palčku, projektih Pasavček, Varo s soncem, Zdravje v vrtcu, Unicefovem projektu Punčka iz cunj in v projektu Potovanje k sebi in okrog sveta.

Že pred nekaj časa smo začeli z dejavnostmi trajnostnega razvoja. Na ravni celotnega vrtca načrtujemo in izvajamo različne dejavnosti. V vseh načrtovanih dejavnostih in projektih za trajnostni razvoj sodelujejo vsi otroci in zaposleni. Vse leto izvajamo Promocijo zdravja na delovnem mestu – izvajamo pohode, reaktivne dejavnosti, dejavnosti za sprostitev.

Uporabljamo lokalno pridelano hrano in BIO izdelke ter sodelujemo v projektu Hrana ni za tjavendan – reciklirana kuharija, otroke vzpodbujamo k spoznavanju in pridelavi zelenjave in zelišč v gredicah v vrtcu. Vsako leto obeležimo slovenski tradicionalni zajtrk in spoznavamo lokalno pridelana živila. V vseh enotah imamo urejeno varčno rabo energije, z otroki se veliko pogovarjamo o varčevanju z energijo in vodo, da bodo lahko tudi sami prispevali k čistejšemu planetu. V okviru dneva Zemlje smo sadili sadike zelenjave in rožic in si uredili svoj mini vrtiček. Z otroki pridno ločujemo odpadke in poudarjamo, da lahko tudi iz odpadne embalaže izdelujemo uporabne stvari, jih predelamo in ponovno uporabimo. Z odpadnega materiala velikokrat izdelujemo igrače ali ga uporabimo namesto igrač za igro. Vsakodnevno bivamo na svežem zraku, tudi ob slabem vremenu, vsakodnevno načrtujemo tudi gibanje, saj je le-to pomembno za zdrav razvoj otroka.

Pri izvajanju projekta smo načrtovali dve glavni dejavnosti, in sicer dejavnosti na prostem (ureditev Eko vrta, ki ga bomo začeli urejati izvajati aprila), sočasno s tem tudi spodbujati dejavnosti na prostem in gibalne dejavnosti. Druga že izvedena dejavnost je Mojčina izmenjevalnica, katere namen je zbiranje oblačil, knjig, pravljič in hrane ter drugih pripomočkov za živali. Sočasno s tem potekajo še številne ustvarjalne dejavnosti otrok, didaktične in socialne igre.

V začetnih mesecih vse do zdaj smo se trudili za odpravo revščine in izvajali Mojčino izmenjevalnico. Starše smo spodbudili k zbiranju in izmenjavi prek obvestil na oglasnih deskah in prek e-asistenta. V garderobah vrtca smo postavili dve stojnici s košarami, na kateri so starši ves čas pridno prinašali določena sredstva glede na namen zbiranja. Najbolj je bila uspešna akcija zbiranja hrane in drugih pripomočkov za živali. Pogosto pristanejo uporabni izdelki za živali v smeteh, čeprav so še uporabni in bi jih lahko uporabili za druge živali, hkrati pa bremenijo okolje. Zato smo v okviru VITR zbirali še uporabne izdelke. Cilj izmenjevalnice je spodbuditi ponovno rabo opreme za male živali. Izdelki, ki smo jih zbirali in izmenjevali v sklopu projekta, so bili namenjeni predvsem malim živalim (psi, mačke, hrčki, zajčki, ptiči ...). Z otroki smo se veliko pogovarjali o živalih, kako jim pomagati in zanje skrbeti. Otroci so sami povedali, kako doma skrbijo za hišne ljubljence. Svoje hišne ljubljence so tudi naslikali. Prek otrok so se tudi starši aktivno vključili v samo aktivnost. Zbrali smo veliko hrane za male živali, odejic, raznih igračk, sredstev za higieno živali in posteljic. Bili smo v stiku z Zavetiščem za živali Maribor, kjer so nam povedali, kaj najbolj potrebujejo za živali. Zbrana sredstva smo zapakirale in jih dostavile v zavetišče. Tam so bili zbrane pomoči veseli in so nas pozvali tudi k sodelovanju v prihodnje. V pomladanski mesecih so nas povabili, da nam lahko razkažejo zavetišče in njihove živali. V prazničnem decembru smo zbirali in izmenjevali pravljice in druge knjige. Otroci so s starši na stojnico prinašali knjige in si jih izmenjali. Poglobljali so ljubezen in spoštovanje do knjig. Ob branju knjig so se v prazničnem decembru družinske vezi še bolj poglobile. Prav tako so bili decembrski večeri obogateni z zakladnico novih pravljič v domovih otrok. S tem razvijali pozitivne medsebojne odnose in pomoč pri odpravi revščine.

Z dejavnostmi želimo pomagati otrokom, ki jim primanjkuje oblačil ali knjig, in jim delno ublažiti stisko, da bodo lahko normalno obiskovali šolo in ne bodo čutili stiske pomanjkanja ter se bodo lahko normalno vključevali v vsakdanje življenje. Tudi živali so pomembne v življenju številnih družin. Veliko ljudi pa se še vedno ne zaveda, da moraš, če imaš žival, zanjo tudi poskrbeti. Z zbiranjem sredstev in hrane za živali bomo pripomogli k njihovi boljši prihodnosti, da bo njihovo življenje vsaj malo lažje. S pozivanjem k zbiranju sredstev želimo tudi ljudi spodbuditi k bolj premišljenemu ravnanju.

Ciljna smer razvoja vrtca je sistematično in celostno vključevanje podnebnih ciljev v vzgojno-izobraževalne vsebine – postavitve visokih gred in vzgajanje sadik in zasaditev našega vrta. V ta namen bomo izvedli spomladansko delavnico v okviru Eko dneva s starši. Ti nam bodo pomagali postaviti visoke grede, jih pripraviti za sajenje in skupaj z otroki bomo posadili sadike in semena. Naša želja je tudi, da bi bili samooskrbni in da bi otrokom predstavili zdrav način prehranjevanja. Vsi zaposleni vrtca bomo skupaj z otroki obdelovali vrt, skrbeli zanj in nato skupaj pobirali pridelek.

Otroci bodo pri delu bivali v naravnem okolju, ga spoznavali, beležili vreme, sušili različna zelišča, naredili zbirke snovi, izdelali bomo vremensko postajo na vrtu in zbirali deževnico ter tako poskrbeli za odgovorno porabo vode.

V vrtcu bomo še naprej spodbujali in razvijali humane medsebojne odnose in dobro socialno klimo, odgovoren odnos do bivalnega okolja, skrb za lastno zdravje kot pogoj za uspešno delo na vseh področjih, da postanejo del naše rutine. Še nadalje si bomo prizadevali za zagotavljanje in vzpostavljanje učnih priložnosti: raziskovanja, doživljanja, predvidevanja, razvijanje kritičnega in kompleksnega mišljenja, ki vodi v doseganje kompetentnosti. Zavedamo se, da s pozitivnim lastnim vzgledom otrokom privzgapamo spretnosti in sposobnosti za vključevanje v obdajajoče fizično okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Otrokom dajemo dovolj priložnosti in časa, da z lastnimi izkušnjami začutijo lastnosti narave z vsemi čutili. Naš moto je: **»Z majhnimi koraki lahko prispevamo k večji ozaveščenosti vseh.«**

Tim Vrtca Pobrežje Maribor

Vrtec Radenci – Radenski mehurčki

Naš vrtec se nahaja na Titovi cesti 1 v Radencih. Deluje na dveh lokacijah: Enota Mehurčki v Radencih in Enota Grozdek na Kapeli. Naša vizija je pravljici vrtec, obdan z naravo, kjer se pretaka energija odprtih, ustvarjalnih, sproščenih, veselih otrok in iskrenih staršev ter delavcev vrtca. Program je zasnovan na podlagi javno veljavnega nacionalnega programa – Kurikuluma za vrtce, ki ga je marca 1999 sprejel Strokovni svet RS za splošno izobraževanje. Vsebuje temeljna načela, cilje in dejavnosti, ki omogočajo strokovno načrtovanje življenja in dela v vrtcu in s tem premik k doseganju ustrezne kakovosti predšolske vzgoje. Aktivnosti otrok se prepletajo skozi šest osnovnih področij: gibanje, jezik, umetnost, družba, narava, matematika. Programi so namenjeni otrokom od enajstega meseca starosti do vstopa v osnovno šolo.

Z upoštevanjem načela enakih možnosti in različnosti med otroki so v redne oddelke vrtca vključeni tudi otroci s posebnimi potrebami. Zanje se pripravijo individualizirani programi in se jim zagotovi dodatno strokovno pomoč. Prioriteta je skrb za optimalni napredek v okviru razvojnih zmožnosti otrok. Člani strokovne skupine se povezujejo, sodelujejo in dopolnjujejo pri prispevanju k učinkovitosti integracije otroka.

Velik poudarek dajemo projektom na področju trajnosti; v nadaljevanju izpostavljamo nekaj teh. GOZDNI VRTEC – Gozd je prostor, kjer se dela v sozvočju z naravo gozda in naravo otrok. Učenje v naravi otrokom ne omogoča samo doživljanja narave,

ampak tudi pozitivno doživljanje samih sebe in svojih prijateljev. Otroci v gozdu ne krepijo samo znanj s področja narave, matematike, jezika, ampak vsak na najboljši možni način razvija svoje individualne sposobnosti, ves oddelek se razvija kot skupina in krepi se socialna mreža.



Vrtec Radenci – Radenski mehurčki

Cilji:

- Otroke seznaniti s pojmom podnebje in ga primerjajo po celinah.
- Otroke seznaniti z vremensko postajo in jih spodbuditi za pomoč pri izgradnji le-te.
- Otroke seznaniti z delovanjem vremenske postaje in jih spodbuditi za vsakodnevno pomoč pri beleženju vsakodnevnih podatkov.
- Otroke seznaniti s posledicami temperaturnih sprememb.
- Navdušiti otroke za pomoč pri izdelavi didaktične igre o podnebjju in vremenu.

Dejavnosti:

- Napisati in uglasbiti vrtčevsko vremensko himno.
- Posneti film: Otroška napoved vremena.
- Izdelava instrumentov in vremenskih zvončkov – vetrni zvončki.
- Vremenski pust (skupne oddelečne maske na temo vremenskih pojavov – predstavitev na pustni ponedeljek).
- Izdelava vremenske postaje, vremenskega priročnika in didaktičnih iger o vremenu.
- Ogled vremenske postaje (Zdravilišče Radenci, Rakičan).
- Počnební tek.
- Prebiranje strokovne in otroške literature, videoposnetkov na temo vremena in njegovih vplivov na okolje.



EKOŠOLA-EKOVRTEC je nacionalni program, ki spodbuja okoljsko vzgojo, izobraževanje in ozaveščanje od vrtca do fakultete. Prek ekoakcijskega načrta se realizirajo izbrane teme in sklopi v posameznih oddelkih s poudarkom na zgodnjem naravoslovju, zdravi prehrani in trajnostnem razvoju – izzivu današnjega časa.

Namen projekta Play for Learning Languages (Učenje jezika skozi igro) – PROJEKT ERASMUS+ (PROJEKT KA 210) je spodbujati sodelovanje med vzgojitelji in učitelji iz treh vrtcev in/ali osnovnih šol iz Slovenije, Italije in Turčije. Otroci se bodo prek iger učili jezik – tako angleščino kot materinščino. Rezultat tega partnerstva bo katalog iger za poučevanje materinščine/angleščine za otroke.

Zaposlene s projektom PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU ozaveščamo o zdravem načinu življenja in s tem preprečevanja bolezni, ki izhajajo iz nezdravega življenjskega sloga.

Pri izvajanju projekta TURIZEM IN VRTEC se osredotočamo na izboljšanje prepoznavnosti destinacije skozi športne aktivnosti namenjene razvoju mladinskega turizma.

Temeljni namen projekta PROGRAM NEON je prispevati h krepitvi primarne preventive kot enega ključnih dejavnikov za zaščito otrok in mladostnikov pred spolnim nasiljem in nasiljem nad vrstniki.

Prek zadanih ciljev in dejavnosti v projektu PODNEBNI CILJI IN VSEBINE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU otroci spoznavajo pojem podnebje in ga primerjajo s podnebjem na drugih celinah, konkretno se seznanjajo z vremensko postajo in odčitavanjem, beleženjem podatkov. Spoznavajo, kakšne so posledice temperaturnih sprememb, na primer: zmrzali, nevihte, veter, toča, suše, poplave, tornadi ... Za podnebni tek je vsak oddelek pripravil štafetne palice iz odpadnega materiala, starejše skupine so izvedle tek na nogometnem igrišču ob vrtcu, mlajše pa na igrišču vrtca. Realizirali smo že tudi nekaj načrtovanih didaktičnih igrac: spomin, karte Črni oblak in domino na temo vremenskih pojavov, po vseh skupinah se izvajajo eksperimenti, kjer otroci raziskujejo, kako nastanejo mavrica, oblaki, dež, tornado, orkan, bruhanje lave, kako kapljica poveča črke, igrali so se igro vremenostroj po istoimenski knjižni predlogi ..., okrog vrtca imamo postavljene dežemere, lovilce dežja, vetrokaze, vetrolove, otroci so spoznali, kako se premikajo predmeti in s čim, zakaj se snežak topi, spoznavali so besedišče, povezano z vremenskimi pojavi in podnebjem ..., prek poučnih posnetkov so se seznanjali z ekstremnimi vremenskimi pojavi, ki so posledica spreminjanja podnebja.

Ponosni smo na izvedbo tematskega ponedeljkovega pustovanja. Otroci so skupaj s strokovnimi delavci že dober teden pred pustom začeli z aktivno pripravo skupinskih mask in z velikim veseljem smo pričakali pustni ponedeljek, ko so naše pustne maske na temo vremenskih pojavov zaživele v vrtcu in bližnji okolici (tako so bili otroci oblečeni kot sonce, dež oz. dežne kapljice, oblaki, strele, toča, mavrica, megla, noč z zvezdami, veter in sneg).

S trajnostnim razvojem se danes srečujemo na vseh področjih našega življenja. Tudi vzgojitelji v vrtcu smo v koraku s časom in v vzgoji dajemo poudarek načelom in vrednotam trajnostnega razvoja. V vrtcu skrbimo, da bodo otroci zrasli v odgovorne ljudi, saj so ravno oni tisti, ki jih najlažje naučimo trajnostnega načina življenja. S spoštljivim in pozitivnim odnosom do narave in okolja bomo krojili usodo našega planeta.

Tim Vrtca Radenci

Vrtec Šentvid

Vrtec Šentvid je hiša igrivosti, navdiha, ustvarjalnosti, prijaznih in srčnih ljudi, kjer se otroci in starši počutijo varno in sprejeto. Delovanje vrtca temelji na vrednotah Vrtca Šentvid, Kurikulumu za vrtce in veljavni zakonodaji, kar je ob sprejeti viziji vrtca in poslanstvu največje dobrobiti za otroka v najširšem smislu izhodišče razvojnim ciljem in strategijam vrtca, ki vodijo k večji kakovosti dela s predšolskimi otroki.

Vrtec deluje na petih lokacijah: Enota Sapramiška, Enota Mravljincek, Enota Vid in Enota Mišmaš. Obiskuje ga več kot 700 otrok. Projekt Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju se izvaja v Enoti Mravljincek, ki leži na obrobju Ljubljanske kotline v neposredni bližini Šmarne gore.

Naše vodilo je spoštovanje drugačnosti, različnosti ter ohranjanje narave in naravnih virov, ki nam jih omogoča naš planet za prihodnje generacije. Pomembni sta nam skrb in odgovornost do telesnega in duševnega zdravja, narave in čistega okolja. Z dvigom ekološke ozaveščenosti, s spremembo naših navad in z varovanjem okolja skrbimo za zgled in širjenje zavesti naslednjih generacij, da bodo trajnostno naravnane.

Na področju trajnostnega razvoja izvajamo veliko projektov in različnih dejavnosti: *čistilna akcija vrtčevskega okolja*, v kateri otroci z družinskimi člani in s strokovnimi delavci vrtca v popoldanskem času poskrbimo za urejeno okolje vrtca, prekopljemo vrt in peskovnike, pograbimo listje ... Dvakrat letno organiziramo *zbiralno akcijo starega papirja*. V nekaterih oddelkih načrtujemo *mesec brez igrač*, pri čemer je

poudarek na ustvarjanju in igri z odpadnim materialom. V evropskem tednu mobilnosti spodbujamo otroke, družine in širšo družbo k okolju prijaznejšim potovalnim navadam. Želimo si, da bi družine vsaj v tem tednu izbrale možnost prihoda v vrtec in na delovno mesto peš, s kolesom, skirojem, avtobusom ... V okviru projekta *Kids in nature* izvajamo raznovrstne dejavnosti s prevladujočim področjem narave ter prepletanjem sodobnih vzgojno-izobraževalnih smernic gozdne pedagogike, naravoslovnih vsebin z raziskovanjem, igro, sprostitvijo v naravi ipd. V projektu *Izmenjevalnica oblačil in igrač* organiziramo menjavo rabljenih oblačil, obutve in igrač. Na *samooskrbni dan* za kuhanje uporabljamo zelišča z lastnega zeliščnega vrta in pripravimo kosilo iz zelenjave, ki zraste na vrtu. Oktobra se je naš vrtec v okviru programa ekošola pridružil največjemu mednarodnemu dogodku z naslovom »Čas se izTEKa – podnebni tek« s skupnim ciljem – ukrepati za podnebje. V vrtcu smo v ta namen pripravili podnebni dan – aktivno športno dopoldne z izvedbo podnebnega štafetnega teka za izboljšanje podnebnih sprememb. V okviru programa ekošola in projekta Uvajanje elementov pedagoškega koncepta Reggio Emilia smo si uredili *zelenjavni vrt*, za katerega zaradi močne motiviranosti otrok in strokovnih delavcev še vedno skrbimo. Velik poudarek dajemo tudi zmanjšanju količine odpadne hrane. Pri otrocih želimo spodbujati odgovoren odnos do narave in hrane, širjenje in poglobljanje znanj o naravi in zakonitostih živega sveta, skrbnost in sodelovanje.

Pri dejavnostih na prostem smo se srečali z izzivom velike porabe pitne vode. Z namenom zmanjšanja učinka podnebnih sprememb bomo postavili in uredili zbiralnik za deževnico, ki jo bomo uporabili za zalivanje vrtnin in zelišč. Otroci bodo spoznavali pomen naravnega kroženja vode kot enega najpomembnejši naravnih sistemov.

Dejavnost bomo nadgradili z oblikovanjem manjšega vodnega igrišča za otroke. S tem bomo spodbujali izkustveno učenje otrok. Vodo, s katero se bodo otroci igrali na vodnem igrišču, bomo uporabili za zalivanje vrtnin in zelišč.

Izhodišče našega načrtovanja je bil ogled vodnih igrišč v Ljubljani. Pri načrtovanju sodelujemo z različnimi zunanjimi izvajalci (arhitekti, starši, stari starši, hišnik).

Otroci bodo vključeni v vse faze projekta od načrtovanja do izvedbe. V zimskem času smo pozornost namenili raziskovanju vode (igra z vodo, spoznavanje agregatnih stanj, izvajanje eksperimentov, opazovanje zbiralnikov v okolici vrtca, skupno branje pravljič na temo vode, risanje načrtov, sestavljanje maket iz lego kock).

S postavitvijo zbiralnika in manjšega vodnega igrišča ter s spremljevalnimi dejavnostmi bomo uporabljali cenovno dostopno in čisto energijo, ki jo bomo odgovorno porabljali, skrbeli za zdravje in dobro počutje otrok in zaposlenih, se izobraževali na temo trajnosti in podnebnih ukrepov.

Glavni cilj, kateremu sledimo, je spodbujanje trajnostne, čiste in dostopne energije ter zelenih življenjskih slogov (varčevanje z vodo, varčna poraba deževnice, učenje načinov zbiranja vode z raziskovanjem in s spoznavanjem, ozaveščanje otrok o podnebnih spremembah – poplave, suše, požari, nevihte, pomanjkanje pitne vode).



Cilji:

- Varčevati s pitno vodo.
- Raziskovati načine zbiranja vode.
- Ozaveščati otroke o podnebnih spremembah in o skrbi za naš planet.

Dejavnosti:

- Izgradnja zbiralnika za deževnico.
- Oblikovanje manjšega vodnega igrišča.
- Ogled vodnih igrišč v Ljubljani in osnovanje načrta za vrtčevsko vodno igrišče.



Z uporabo zbiralnika deževnice bomo občutno zmanjšali porabo pitne vode, jo varčno uporabljali in v času sušnih obdobj skrbeli za vrtnine in zelišča. Z odčitavanjem nivoja vode na zbiralniku bodo imeli otroci možnost praktično spoznati vpliv vremenskih pojavov (dež, sneg, suša ...) ter trošenje vode za zalivanje glede na dvig oziroma padec nivoja meteorne vode v zbiralniku.

Naša vizija za prihodnost na področju trajnosti je spodbujanje otrok, staršev in širše družbe k trajnostni in ekološki praksi z lastnim zgledom in načrtovanimi dejavnostmi. Strokovne delavke se bomo imele možnost vključevati v že obstoječe ter morebitne nove ekološke in trajnostne projekte vrtca. Ob tem bo vsak oddelčni tandem načrtoval in izvedel en oddelčni projekt na področju trajnosti. V Vrtcu Šentvid načrtujemo postavitev podzemnih zbiralnikov za deževnico za potrebe splakovanja stranišč, pranja perila in čiščenja notranjih površin vrtca. Zmanjševanje ogljičnega odtisa celotnega vrtca želimo doseči s spodbujanjem zelenih (trajnostno mobilnih) načinov prihoda/odhoda v službo. Pri tem bo motivacija za zaposlene primerjava skupnega ogljičnega odtisa prihodov in odhodov na delovno mesto glede na preteklo šolsko leto. Z lastnim zgledom bomo vplivali na trajnostno mobilnost otrok, staršev in širšo družbo.

Prizadevamo si, da bi otroci s praktičnim pridobivanjem pozitivnih izkušenj na področju trajnostnega načina življenja in prek igre ponotranjili dobre navade za vse življenje.

Tim Vrtca Šentvid

Vrtec Trbovlje

Vrtec Trbovlje je VIZ v mestu Trbovlje. Sestavljajo ga 4 večje enote ter bolnišnični oddelek. Enota Barbara je najmlajša enota Vrtca Trbovlje. V njej deluje 6 oddelkov otrok, starosti od 1 do 6 let. Enota je pred leti pridobila EKO zastavo, ki pomeni način življenja in delovanja vseh otrok in zaposlenih.

EKO šola je mednarodno uveljavljen program celostne okoljske vzgoje in izobraževanja, namenjen spodbujanju in ozaveščenosti o trajnostnem razvoju med otroki in odraslimi skozi njihov vzgojno-izobraževalni program ter skozi aktivno udejstvovanje v naši lokalni skupnosti ter tudi širše. Vsako leto si v okviru projekta, zadamo cilje, naloge in aktivnosti, s katerimi potrjujemo pridobljeno EKO zastavo, ki nas uvršča na seznam vrtcem in šol v EKO sistemu.

S tem ko je enota prejela zastavo, ki jo vsako leto znova potrjujemo, smo strokovni delavci sprejeli »EKO dejavnosti kot del našega vsakdana« in predpono »EKO« – kot način življenja.

V sklopu tega smo do sedaj izvedli že veliko dejavnosti in aktivnosti skupaj z otroki. V okolici vrtca smo uredili urbane vrtičke (visoke grede z zelenjavo, gredice z zelišči, sadna drevesa, grmovnice. Vključeni smo v projekt Varno s soncem, katerega namen je ozaveščanje staršev in otrok o nevarnostih, ki so povezane s pretiranim izpostavljanjem sončnim žarkom, ter o primerni in pravilni zaščiti. Kar nekaj let smo bile vključene tudi v projekt Beli zajček, prek katerega smo ozaveščali starše in otroke o onesnaževanju zraka s prometom in o tem, kako se temu izogniti. Prek vsega leta pa v enoti izvajamo dejavnosti, primerne starostni stopnji otrok, ki vključujejo teme trajnostnega razvoja. Tako obeležujemo posebne dni v letu, npr. dan Zemlje, svetovni dan voda, dan brez avtomobila ... Otrokom skušamo glede na starostno stopnjo prek različnih aktivnosti približati določene pojme, kot sta npr.: vodni cikel, onesnaževanje podtalnice ...

Enota odlično sodeluje tudi z javnim podjetjem Komunala Trbovlje. Tako nas vsako leto obiše njihova maskota Komunalko, s katerim se otroci naučijo pravilnega ločevanja odpadkov. V sklopu tega starejše skupine vrtca obišejo Deponijo Neža, v enoti pa imamo tudi stalne zbiralnike za zamaške, odpadni papir, embalažo, itd. Prek šolskega leta potekajo v naši enoti tudi različne zbiralne akcije. Ker smo naše dejavnosti in cilje, ki smo jih v preteklih letih prek različnih projektov odlično izvedli in konkretizirali, želele še dodatno nadgraditi, smo se lansko leto prijavile na razpis Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Med vsemi prijavljenimi, smo bile izbrane v ožji izbor in tako so se dejavnosti in vsebine s področja trajnostnega razvoja v naši enoti le še poglobljale in širile. Glavni cilji v sklopu projekta so: obogatiti območje vrtca in razširiti zelene površine, posaditi avtohtone drevesne vrste, namestiti nova trajnostna lesena igrala, urediti gozdno učno pot ter predvsem ozaveščati otroke, starše ter lokalno skupnost o projektu. Ker zelo dobro sodelujemo s širšo lokalno skupnostjo, je ena izmed naših dejavnosti, ki jo bomo izvedle, tudi oddati pobudo na Občino Trbovlje za ureditev gozdnih učnih poti v mestu, ki jih še nimamo, vendar bi bile v prihodnosti zelo dober način za spodbujanje lokalnega prebivalstva k bivanju v naravi in skrbi za čisto in urejeno okolje.

Na vse dejavnosti, ki jih izvajamo v okviru projekta, smo lahko ponosni, saj je bilo vloženega veliko truda in tudi našega prostega časa. Če pa bi morala izpostaviti eno izmed njih, je to zagotovo ureditev igralnice na prostem in preureditev obstoječega gozdička v učni gozdiček, saj je v sklopu te dejavnosti potekalo ogromno manjših, v katere so bili vključeni prav vsi otroci v enoti, njihovi starši ter veliko drugih ljudi iz lokalnega okolja, ki so nam bili pripravljeni priskočiti na pomoč.

Vrtec Trbovlje

Cilji:

- Obogatiti območje vrtca in razširitev zelenih površin.
- Posaditi avtohtone drevesne vrste.
- Namestiti nova lesena igrala.
- Urediti gozdno učno pot.
- Osveščati otroke, starše, lokalno skupnost o projektu.

Dejavnosti:

- Ureditev "igralnice na prostem" ter preureditev obstoječega "gozdička" v "učni gozdiček".
- Ureditev mini trim steze.
- Pobuda na občino za ureditev gozdnih poti v mestu.



Po pridobitvi vseh dokumentov, ki izkazujejo dovoljenja za našo uporabo s strani Občine, smo začeli z zbiranjem idej, kako bi se omenjenega projekta lahko lotili. Pri

tem smo sodelovale vse zaposlene v enoti in se na sestanku odločile za približno idejo končnega videza našega igrišča. Sledil je anketni vprašalnik za starše otrok. Z analizo vprašalnika so se naši dvomi kar potrdili in po večini so starši odgovorili, da bi si želeli še več aktivnega časa na prostem. Naslednja naša naloga je vključevala otroke najstarejših dveh skupin, in sicer da skupaj z vzgojiteljicami sestavijo zgodbo, ki bo povezovala različne postojanke na naši »učni poti«, obenem pa bo motivirala obiskovalce za obisk vseh. Otroci so se spomnili, da v našem gozdičku živi veverica, ki smo ji že pred časom dali ime Barbi (po našem vrtcu), zato so tudi zgodbico namenili njej. Nastala je zelo dobra zgodbica, ki smo ji nato tudi preostale zaposlene dodale še svoje ideje in tako oblikovale povezovalno zgodbo, ki vključuje vse potrebno. Naslednja naloga je bila obisk gozdarja Tadeja, sekača Tomaža in vrtnarja Tadeja na našem igrišču. Otrokom so predstavili različne poklice, opremo, ki jo uporabljajo pri svojem delu, predvsem pa zelo velikodušno donirali posamezne sadike drevesnih vrst, sekance in les. Pri delu so jim pomagali otroci. Poglobljeno je bilo tudi sodelovanje z upravo vrtca, kjer smo lahko pridobili strokovno mnenje glede vseh zakonov o igrišču, primernosti igral ipd., ter s hišnikoma vrtca. Pri nakupu posameznih lesenih delov smo sodelovali tudi s podjetjem Žaga Trbovlje, pri nakupu igral pa z različnimi prodajalci otroške opreme za igrišča, ki imajo pogodbo z našim vrtcem.

Ob koncu projekta želimo pripraviti svečano otvoritev, na katero bomo povabili vse udeležence pri projektu ter pomembne osebe iz lokalnega okolja. Menimo, da je bilo v delo vloženega veliko dela in volje vseh udeležencev, zato srčno upamo, da bo naša igralnica na prostem z učnim gozdičkom še dolga leta služila novim generacijam otrok in jih s pomočjo učnih tabel ozaveščala o različnih dejavnikih s področja trajnosti.

Tako kot že v preteklih letih želimo tudi v prihodnje delovati s tovrstnimi aktivnostmi, zavedamo pa se, da je treba to vizijo deliti tudi med ljudmi v skupnosti, ker lahko veliko naredimo, če začnemo pri otrocih, njihovih starših, družinah ... in morda zapise o teh aktivnostih tudi kje objavimo.

Tim Vrtca Trbovlje

Osnovna šola Artiče

Osnovna šola Artiče se nahaja v istoimenski vasi Artiče v gričevnatem svetu Obpanonske Slovenije. Naselje se nahaja ravno na sredi poti med Brežicami in Krškim. Od tu je lep razgled na Brežiško-Krško kotlino. Ime vasi spominja na rt, rtič, ki je nekoč segal v Panonsko morje. Artiče z okolico imajo idealne pogoje za pridelavo

najrazličnejšega sadja, v zadnjem času pa tudi zelenjave. Kraj je prepoznaven še po bogati kulturni dediščini, ki jo ohranja kulturno društvo. Z Banove domačije, ene najstarejših domačij v vasi, se lahko odpravite v Banovo hosto na vadbene otoke, se v dolini potoka Volčjaka sprehodite ob energijskih in vodnih točkah, sproti spoznate legende Volčjaka ali pa greste na pohod po artiški sadjarski poti ter se preizkusite v orientaciji.

Šolo obiskuje 215 učencev, razporejenih v 10 oddelkov. Vizija naše šole je: Znanje, odgovornost do dela in spoštovanje do sočloveka in do okolja so pot do zadovoljnega učenca, starša in učitelja. Kot zavod smo zelo aktivni na področju kulture in športa, pridobili smo si različne nazive: ekošola, zdrava šola in kulturna šola.

Naša šola je že pred projektom VITR delala na področju trajnosti. Poudarjala je občutek odgovornosti in dolžnosti. Kot vrednoto je poudarjala znanje in prizadevnost ter spodbujala spoštljive medsebojne odnose. Učence je navajala na zdravo prehrano in gibanje. Izvajala je tematske delavnice, vsebine pa so bile vezane na teme zdrave šole in športnih spretnosti. Za učence od 1. do 9. razreda so bile organizirane različne ekskurzije, na katerih smo poudarjali odnos do živali, narave, sočloveka. Veliko naravoslovnih dni smo izvedli v naravi, ravno tako športne dneve.

Na naše ciljne točke smo se pripeljali s kolesi. Nekatere vsebine so bile namenjene prvi pomoči, ki smo jo spoznali ob dnevu šole. Imeli smo delavnice na temo samopodobe in drog, kjer so pri izvajanju sodelovali tudi zunanji sodelavci iz Brežic.

V okviru ekošole smo skozi celotno šolsko leto uresničevali naslednje cilje: vzgoja za okoljsko odgovornost, razvijanje pozitivnih medsebojnih odnosov in pomoč pri ozaveščanju učencev, vzgoja za zdrav način življenja, v zdravem okolju ekološko pridelana hrana, gibanje, spodbujanje kreativnosti, inovativnosti in izmenjava idej, učinkovita raba naravnih virov, voda, odpadki, energija v šoli. Uporabljamo reciklirane brisačke in toaletni papir, ob dnevu Zemlje bomo imeli tradicionalno čistilno akcijo v okolici šole. V okviru šolske vrtilnice vzdržujemo tri visoke grede, ki so zasajene z zelišči, dišavnicami in zelenjavo. Glavni cilj je bil pridobivanje avtohtonih semen, lani predvsem rukole. Med družine otrok in zaposlenih na šoli ter med vse vaščane smo z namenom spodbuditi ekološko samooskrbo razdelili več kot 800 paketkov semen rukole. Na šolskem vrtu smo postavili tudi nov kompostnik. V humanitarne namene smo zbirali higienske pripomočke za begunce iz Ukrajine pod okriljem Karitasa. Prek ekošole smo sodelovali v projektu Znanje o gozdovih in izvedli razne aktivnosti, povezane z gozdom in njegovo vlogo v naših življenjih.

OŠ Artiče

Cilji:

- Urediti šolski vrt.
- Urediti in nadgraditi vodno učno pot v okolici šole.
- Vzpostaviti spletno stran za vremensko postajo.
- Spodbujati trajnostno mobilnost.
- Spodbujati učenje na prostem.
- Preprečevati nasilje in skrbeti za dobre medsebojne odnose.

Dejavnosti:

- Ureditev učilnice na prostem, kjer se bo izvajal pouk, eksperimentalno delo, preučevalo vremenske spremembe s pomočjo vremenske postaje...
- Spominsko sajenje dreves ob vstopu prvošolcev v šolo.
- Ureditev vodne učne poti, označitev/opis rastlin in drevesnih vrst, ki rastejo ob učni poti, postavitve informativnih tabel.
- Povečanje šolskega vrta.
- Spodbujanje trajnostne mobilnosti, prostovoljstva in medsebojne pomoči.



Največji poudarek smo dali zdravi prehrani in pomenu gibanja za zdravje. Udeležili smo vrsto aktivnosti: planinarili, kolesarili, veslali, plavali, smučali, veliko tekli in

skakali, skrbeli za higieno in zdravje posameznika, spodbujali pitje vode, gradili pozitivno samopodobo, nudili pomoč sočloveku in živalim, razvijali pozitiven odnos do narave. Ponosni smo na spodbujanje prostovoljstva in medsebojne pomoči, skrbimo za medgeneracijsko druženje otrok različnih kultur ali starosti (ob dnevu šole, na šolskem bazarju, starejši učenci berejo mlajšim).

Tako učenci kot zaposleni smo skrbeli za timsko povezovanje in gibanje delavcev. Izvedli smo popoldansko veslanje, smučarske vikende in ekskurzije.

Naša cilja v prihodnosti sta ureditev zbiralnika vode na šolskem vrtu in ureditev učilnice na prostem. To nam bo omogočilo več pouka na prostem. Želimo nadgraditi vodno učno pot v okolici šole in vzpostaviti spletno stran za vremensko postajo. Ohranjali in povečali bomo biodiverzitetu v okolici šole z zasajanjem sadnih dreves starih sort in takšnih dreves, ki absorbirajo več ogljikovega dioksida. Vzgajali bomo sadike zelenjave, sadili medonosne rastline in naredili hotel za žuželke. Povečali bomo samooskrbo s pridelavo lastnih semen ter vzpodbujali trajnostno mobilnost (vožnja s kolesi, hoja in vlak). Varčevali bomo z vodo in elektriko, zbirali deževnico, ozaveščali bomo o strpnosti do narave in ljudi.

Tim OŠ Artiče

Osnovna šola Cirkulane - Zavrč

OŠ Cirkulane - Zavrč je šola, ki leži na obrobju Slovenije, v neposredni bližini sosednje države Hrvaške. Smo specifična šola, ki deluje kot celovit enoten zavod, vendar pa posamezni šoli stojita v dveh občinah. Prav tako spadamo v območje, za katerega je (zlasti v preteklosti) veljal izrazit ekonomski in socialni obrobni status. Pa vendar nam to čudovito naravno okolje pod obronki haloških vinogradov daje čudovite možnosti za zdrav in kakovosten razvoj naših otrok. Naša vizija je sledenje 17-im ciljem trajnostnega razvoja. Vse napore usmerjamo v izgradnjo dela učilnice na prostem. V tim smo vključeni učitelji različnih profilov. Naša šola je veliko trajnostnih ciljev izvajala že prej, pa vendar je projekt VITR prinesel še bolj poglobljeno obravnavo problemov.

V miselnost in aktivnosti smo vključili učence od 1. do 9. razreda ter oba vrtca. Predvidevali in načrtovali smo, da bomo najprej poskušali doseči 12. cilj, tj. odgovorna poraba in proizvodnja, s tem želimo spremeniti kulturo potrošništva ter potrošnih vrednot na šolskem in lokalnem nivoju. V to razmišljanje nas je usmerilo tudi dejstvo, da se veliko naših učencev in otrok srečuje s pomanjkanjem. Zato je nujno premostiti obstoječe oblike, saj menimo, da morajo vsi otroci imeti enake možnosti. V tovrstnem

cilju aktivno zasledujemo trajnostni način življenja, pri tem pa poudarjamo varčevanje z energijo in recikliranje.

OŠ Cirkulane - Zavrč

Cilji:

- Spremeniti kulturo potrošništva na šoli.
- Dvigniti trajnostno zavest na šoli.
- Izdelati učilnice na prostem.
- Obnoviti stojala za kolesa.
- Obeleževati mednarodne dni po celotni vertikali.

Dejavnosti:

- Ciržnica (lastna tržnica - izmenjevalnica knjig, družabnih iger in otroških igrar, zimskih športnih oblačil, semen).
- Učilnice na prostem in stojala za kolesa (hotel za žuželke, zasaditev zelišč v lastnoročno izdelane lončke, smerokazi, trajnostni dnevi, vremenska postaja...).
- Mednarodni dnevi (miru, jezikov, čebel, holokavsta, knjige, oceanov).



V ta namen v našem zavodu vsako leto (še bolj intenzivno pa zadnji dve leti) izpeljemo menjalnico knjižnega gradiva. Hkrati obeležimo tudi noč branja, ko prespimo v šoli in beremo na nenavadnih mestih. Menjalnico knjig bomo letos nadgradili z menjalnico družabnih iger, zadevo pa želimo nadgraditi tudi z menjalnico semen in vanjo vključiti tudi lokalno skupnosti. Tako se tudi kazalniki v kulturi potrošništva obračajo v pozitivno smer. Učenci so si npr. za šolo v naravi med seboj generacijsko izposojali smučarsko opremo in oblačila, česar v preteklih letih nismo toliko opazali. Ta cilj smo skušali povezati tudi s trajnostnim ciljem št. 1, ki spodbuja k blagovni menjavi in ni usmerjen le k potrošniškimi ciljem. V ta namen v okviru tehniških dni organiziramo delavnice, v katere vključujemo lokalno društvo gospodinj. Nazadnje so si sami pripravili žemljice v šolskih prostorih in jih tudi spekli. Začeli smo z izdelavo učilnic na prostem. Pripravili smo didaktične pripomočke iz lesa – smerokazi in napisi za rastlinice. Z izvedbo vsebin v učilnici na prostem bomo učence ozaveščali o pomenu žuželk (izobešeni hoteli za žuželke). V namen trajnostni učence spodbujamo k vožnji s kolesom in pešačenju. Naš cilj ob izdelavi učilnice na prostem je tudi varčevanje s samo energijo v šolskih prostorih. Zelo se trudimo izpolniti tudi 14. cilj trajnostnega razvoja, ki stremi k ohranjanju življenja v vodi. V ta namen večkrat očistimo bližnji potok. Kot članica svetovne mreže Unesco šol si še bolj intenzivno prizadevamo zasledovati mednarodna obeležja, ki prispevajo k različnim ohranitvi narave. V okviru čistilne akcije smo očistili okolico šole in reciklirali smeti. V ta namen smo izvedli delavnico, v kateri smo učencem želeli pokazati, kaj se zgodi z odvrženimi materiali. To smo demonstrirali s pomočjo gredice. Slednjo odkopavamo in prikazujemo nezmožnost razkroja materialov. Uspešno izpolnjujemo tudi 10. cilj TR (zmanjšanje neenakosti) in 16. cilj (mir in pravičnost).

Že leta obeležujemo svetovni dan strpnosti, na kar smo zelo ponosni. Novembra npr. učenci na predmetni stopnji »spečejo« pice strpnosti. Izdelajo jih iz kartona, nanj pa so napisali vse vrednote, ki zaznamujejo strpnost: mir, spoštovanje, sprejemanje itd. Kose »pic« so nato razdelili mlajšim učencem na predmetni stopnji.

Pomembno se nam zdi tudi obeleževanje svetovnega dneva miru. Takrat se pozdravljamo z znakom za mir. V našem okolju je veliko učencev priseljencev, zato še bolj ozaveščamo o enakosti in strpnosti. V okviru pouka smo obeležili tudi dan spomina na žrtve holokavsta itd. Učenci so bili sami voditelji učnega procesa (po razstavi so vodili sami). Cilji, ki jih ves čas zasledujemo in jih želimo realizirati, so: izboljšanje koncentracije pri učencih ob učenju na prostem in posledično izboljšanje učnih rezultatov, več vožnje s kolesi v šolo in manj vožnje z avtomobili (vpliv na podnebne spremembe). Izboljšati želimo odnos do učencev, ki še posebej potrebujejo veliko podpore pri razumevanju drugačnosti, strpnosti, miru in izgradnji kulturnega dialoga, ohranitev duševnega zdravja naših otrok ter dvig izobraževalnega standarda. Proces blagovne menjave želimo nadgraditi z menjavo semen.

Uspešni smo tudi na področju sodelovanja z lokalnim okoljem. Izboljšale so se vrednote strpnosti, saj gradimo kulturni dialog sprejemanja učencev tujcev. Bili smo torej uspešni z ozaveščanjem, saj so učenci sami izdelali piktograme, ki opozarjajo na ugašanje luči in zapiranje vode.

Kazalniki v kulturi potrošništva se obračajo v pozitivno smer. Učenci so si za šolo v naravi med seboj generacijsko izposojali smučarsko opremo in oblačila, česar v preteklih letih nismo toliko opazali. Prav tako nam je ob menjalnicah knjig uspelo dvigniti željo po branju knjig. Zelo smo veseli, da nas pri naših aktivnostih močno podpirajo tudi starši in lokalna skupnost.

Tim OŠ Cirkulane - Zavrč

Osnovna šola Cvetka Golarja Ljutomer

Na Osnovni šoli Cvetka Golarja Ljutomer izvajamo tri vzgojno-izobraževalne programe – prilagojeni program predšolske vzgoje (imamo eno skupino razvojnega vrtca, ki ga v inkluzivni obliki izvajamo na zunanji lokaciji), osnovno šolo s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program vzgoje in izobraževanja. Šola je locirana na obrobju Ljutomerja in na naše veselje obdana s športnimi in zelenimi površinami, blizu nje pa so tudi park, gozd in reka.

Locirani v tako lepem zelenem okolju že več let izvajamo vsebine, ki so vezane na trajnost, skrb za okolje in planet; v obvezni in razširjeni program našega vrtca in šole tako že leta implementiramo budno spoznavanje okolja, skrb za okolje, segmente permakulture in gozdne pedagogike.

Na šolskih vrtovih smo v preteklih letih oblikovali raznolike učne površine – učni vrt, zasnovan po permakulturnih načelih, učni sadovnjak, učni gozd iglavcev, učni travnik ter taktilno pot na prostem. Ker se trudimo čim bolj prisluhniti idejam in željam učencev, je med oblikovanimi okolji nastalo tudi travnato nogometno igrišče. Nanj sprva nismo pomislili, zdaj pa je lep dokaz za to, kako ustvarjalne ideje imajo otroci in kako pomembno je, da jim prisluhnemo – naš vrt je v resnici postal prostor učenja, raziskovanja, vrtnarjenja in igre.

Narava je za vse nas čudovita učiteljica in neomejen prostor raziskovanja, hkrati pa pomembna podpora in spodbudno okolje za učence, ki se soočajo z raznolikimi razvojnimi izzivi. Z oblikovanimi učnimi okolji na prostem naravo opazujemo v vseh letnih časih in tudi konkretno spoznavamo, kaj nam v katerem delu leta ponuja in kaj morda ona potrebuje od nas. Učenja o naravi brez narave ni.

OŠ Cvetka Golarja Ljutomer

Cilji:

- S pomočjo pedagoškega procesa in vključevanje vseh deležnikov VIZ prostora oblikovati projektno dokumentacijo za izgradnjo trajnostno zasnovanega šolskega dvorišča.
- Povezati že obstoječa in izgrajena trajnostno usmerjena okolja šole z novo, nastajajočo usmerjeno površino.
- Trajno implementirati podnebne vsebine in koncept VITR.
- Povezati, mrežiti lokalne vire, promovirati podnebne vsebine in koncept VITR v ožji in širši skupnosti.

Dejavnosti:

- Predstavitve projekta in koncept VITR.
- Sklop delavnic - izdelava osnutka trajnostno zasnovanega šolskega dvorišča.
- Mreženje v lokalni skupnosti, okrogla miza.
- Pedagoško načrtovanje, razvijanje novih kompetenc iz področja VITR.
- Implementacija vsebin v trajno pedagoško prakso zaposlenih - učenje za trajnostni prehod - razvijanje celotnega šolskega pristopa.



Pri izvedbi projekta Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju smo tako ostali zvesti svoji trajnostni dolgoročni viziji. Koncept VITR smo predstavili vsem

deležnikom našega vrtčevskega in šolskega okolja (otrokom, staršem, zaposlenim, ožji lokalni skupnosti), k sodelovanju pa smo povabili tudi zunanjo strokovno sodelavko – arhitektko, ki nam je pomagala izoblikovati trajnostno in ekološko zasnovo šolskega dvorišča. Pri tem so svoja mnenja, ideje in predloge podali tako učenci kot starši in zaposleni, v okroglo mizo pa smo vključili tudi ožjo lokalno skupnost.

Ob tem so predvsem strokovni delavci krepili kompetence oblikovanja trajnostno zasnovanih učnih okolij, ki jih bodo lahko uporabili v različnih situacijah ter s tem razvijali celostni šolski pristop. Učenci so svoje ideje in predloge podajali prek tlorisov in maket, pa seveda tudi pisanih ustnih opisov in predlogov. V sklopu delavnic in povezovanja z arhitektko so nastala tudi raznolika gradiva – interni projektni logotip šole, delovni listi, pobarvanke s proaktivno vsebino itd.

Po nekajmesečnem soustvarjanju je tako nastala projektna dokumentacija, ki bo podlaga za izgradnjo novega in potrebnega šolskega dvorišča – le-to bo vzorčen primer dvorišča, ki podpira trajnostne in zelene energije, ločevanje odpadkov ter druge vsebine koncepta VITR, ki jih bomo skozi pedagoški proces in pomembno povezovanje s skupnostjo gradili tudi v prihodnjih letih. S tem tudi projekt podpira mreženje in povezovanje virov v lokalnem okolju.

Ponosni smo, da kot šola s prilagojenim programom sodelujemo v tako pomembnem in idejno daljnosežnem projektu – skrb za okolje in planet je tema, ki nas vse povezuje; tudi pomembna tema je lahko most do inkluzije. Na šoli si želimo ohranjati in nadgrajevati vsebine, vezane na trajnostni razvoj. Slednje plemenitijo znanje vseh deležnikov našega vzgojno-izobraževalnega prostora, vsem nam pa dajejo možnost in priložnost ne le promovirati, temveč tudi živeti temo, pomembno za prihodnost planeta.

Tim OŠ Cvetka Golarja Ljutomer

Osnovna šola Dobje

Osnovna šola Dobje je podeželska šola, ki deluje kot inovativna in odprta za novosti. Svojo prakso poučevanja razvijamo na podlagi raznovrstnih izkušenj, ki jih pridobivamo s stalnim izobraževanjem in sodelovanjem v različnih nacionalnih in mednarodnih projektih. Sodelovanje v projektu Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju je odlična priložnost, da z učenci poglobimo razumevanje trajnostnih izzivov ter odkrivamo možnosti lastnega prispevka k trajnostnemu razvoju. Pri svojih

aktivnostih z učenci vključujemo naravno okolico, vrtec, lokalno skupnost ter zunanje sodelavce različnih institucij.

Ker se zavedamo svojega poslanstva, smo z različnimi dejavnostmi naše učence že v preteklih letih spodbujali k zavedanju pomena ohranjanja in varovanja našega okolja ter jih spodbujali k skrbi za lastno zdravje. Tako smo sodelovali pri projektih, v katerih smo vključevali cilje trajnostnega razvoja: Trajnostna mobilnost, Zdrava šola, ATS STEM in Planetu Zemlja prijazna šola. Sodelujemo tudi s Centrom za krepitev zdravja, ki na šoli vsakoletno z učenci izvaja različne delavnice za razvijanje zdravega življenjskega sloga – telesnega in duševnega zdravja. V okviru teh projektov smo uvedli vsakodnevni aktivni odmor zunaj za vse učence šole, imeli smo tekalne petke, na katerih je cela šola tekla določeno razdaljo v bližini šole, izvajali smo teden trajnostnega prihoda v šolo, oblikovali smo zdrave jedilnike in sodelovali z lokalnimi pridelovalci hrane, učence smo seznanjali s sodobnim kmetijstvom ter skrbeli za šolski vrt, najmlajši učenci so s pomočjo šolskega čebelnjaka in lokalnih čebelarjev spoznavali svet čebel, vsako leto smo imeli tradicionalni slovenski zajtrk, sodelovali smo na občinski čistilni akciji ter v šoli poskrbeli za zmanjšanje škodljivega hrupa v šolski telovadnici in jedilnici.

Vsebine z različnih področij vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj želimo medpredmetno povezati in jih vključiti v celotno vertikalno šole. Dejavnosti tako izvajamo pri rednem pouku, izbirnih predmetih (sodobno kmetijstvo, sodobna prehrana), na dnevih dejavnosti, v razširjenem programu ter v kombinaciji z drugimi projekti. V izvajanje dejavnosti vključujemo tudi vrtec, starše in zunanje sodelavce.

Poudarki naših aktivnosti v okviru projekta so: izboljšanje pogojev za učenje na prostem, ohranjanje naravnih virov ter zmanjševanje odpadkov.

Z ureditvijo učilnice na prostem želimo podpreti in nadgraditi učenje na prostem kot priložnost za razvijanje različnih vrst inteligenc ter uresničevanje različnih ciljev trajnostnega razvoja. Del učilnice na prostem predstavljata dosajen šolski sadovnjak s starimi avtohtonimi sadnimi vrstami ter ureditev visokih gred. V šoli smo organizirali semensko banko, s katero želimo učence spodbuditi k razumevanju možnosti in pomena samooskrbe. Z akcijo Kapljica vode smo želeli podpreti ozaveščanje o pomenu varovanja pitne vode. Z ureditvijo zbiralnika deževnice bomo zmanjšali porabo pitne vode za zalivanje. Hkrati učence spodbujamo k rednemu in zadostnemu pitju vode iz pipe, s čimer skrbimo za lastno zdravje in zmanjšamo količino odpadne plastike. Z akcijo zelena nit smo organizirali izmenjevalnico oblačil, katere namen je bila ozaveščenost o pomenu manjše potrošnje in zmanjšanja odpadkov. Jeseni in spomladi izvajamo teden trajnostnega prihoda v šolo.

OŠ Dobje

Cilji:

- Izvajati aktivnosti, kjer bodo učenci imeli priložnost za poglobljeno razumevanje trajnostnih izzivov.
- Podpreti in nadgraditi učenje na prostem.
- Izvajati aktivnosti za zmanjšanje odpadkov.
- Ozavestiti o pomembnosti trajnostnega tekstila.
- Izvajati aktivnosti trajnostne mobilnosti.
- Razvijati navade pitja zadostne količine vode iz pipe.

Dejavnosti:

- Pouk na prostem (ureditev učilnice na prostem, sadovnjaka, zelenjavnih, zeliščnih in cvetličnih gred, učenje na prostem, trajnostna mobilnost).
- Zmanjševanje odpadkov in ohranjanje naravnih virov (ozaveščanje o pomenu ohranjanja vode, pitja vode iz pipe, zbiralnik za vodo, trajnostni tekstil).



Akcijo zelena nit smo izvedli v času evropskega tedna zmanjševanja odpadkov. Učence šole smo povabili, da prinesejo oblačila in druge tekstilne izdelke, ki jih ne

potrebujejo več in so jih pripravljene podariti. Ker je bil odziv zelo dober, smo na šoli lahko izvedli izmenjevalnico oblačil, na katero smo povabili tudi starše, župana in druge občane. Glede na to da pri nas še vedno velja miselnost, da so rabljena oblačila namenjena samo tistim, ki si ne morejo privoščiti novih, ne pa da gre za pomemben vidik zmanjševanja potrošnje in odpadkov, vidimo tukaj kot šola priložnost za trajnostno preoblikovanje stališč oziroma navad naše lokalne skupnosti. Poleg izmenjevalnice smo oblačila podarili tudi bližnjemu materinskemu domu in varni hiši. Ker smo zbirali tudi odslužene odeje in posteljnine, smo te podarili zavetišču za živali. Zaradi pozitivnega odziva staršev, vključenih institucij in želje po oblikovanju trajnostnih navad bomo aktivnost izvedli tudi v prihodnje.

Ker želimo s sistematičnim in celostnim vključevanjem vsebin in ciljev trajnostnega razvoja posameznika opolnomočiti za prevzemanje odgovornosti za sedanjo in prihodnje generacije ter aktivno prispevati k družbeni transformaciji, bomo tovrstne dejavnosti zagotovo izvajali tudi v prihodnje. Izvedene aktivnosti so učenci in njihovi starši sprejeli zelo dobro, hkrati pa so se pojavljale nove ideje in priložnosti, ki jih želimo razvijati in se ob njih vsi skupaj učiti.

Tim OŠ Dobje

Osnovna šola dr. Aleš Bebler - Primož Hrvatini

Osnovna šola dr. Aleš Bebler - Primož Hrvatini je majhna vaška šola, ki leži na obali. Sama vizija šole je kratka: »Šola s pogledom v prihodnost!« Poudarja pomen trajnostnega razvoja, le-ta pa je bolj natančno opredeljen v našem poslanstvu, kjer je zapisano: »Razvijanje čuta za okolje je trajnostna naloga, ki mora biti vključena v vse vsebine obveznega in nadstandardnega programa dela šole.«

Šola deluje že vrsto let na področju trajnosti (zbiralne akcije za ločevanje in recikliranje odpadnih materialov, izdelovanje iz odpadnih materialov, manjša poraba električne energije, ozaveščanje o pomenu zajtrka, zbiralne akcije različnih pripomočkov, organizacija pešbusa, možnost shranjevanja koles, skirojev ...).

V projektu smo se osredotočili na dve dejavnosti, in sicer: ločevanje in ponovna uporaba ter pouk na prostem. Pri ločevanju in ponovni uporabi smo v okviru povezav s podnebnimi spremembami razvijali kulturo potrošništva z izmenjevalnico oblačil, igrač in knjig, recikliranjem v kuhinji, ponovno uporabo odpadne embalaže, izdelavo nakita iz odpadne embalaže in blaga ter skupno iskali inovativne rešitve s šolo iz tujine. V sklopu portala E-twinning se je naša šola povezala s šolo v Italiji v podnebnem projektu (SOS – Let's save the planet). Cilj projekta je ozavestiti učence

o pomenu ločevanja odpadkov, onesnaževanja okolja, ponovne uporabe odpadkov, zmanjšane uporabe prevoznih sredstev in izdelkov, ki za seboj pustijo veliko embalaže, ter varne rabe spleta. Pri pouku na prostem smo urejali in obdelovali šolski vrt ter zeliščni kotiček. Mlajši učenci so uredili vrtiček pred svojo učilnico.

OŠ dr. Aleš Bebler – Primož Hrvatin

Cilji:

- Ozavestiti o pomenu potrošništva in spremembi namembnosti že uporabljenih predmetov - upcycling.
- Izmenjevati izkušnje, medsebojno povezavo, iskati inovativne zamisli in alternativne rešitve.
- Oblikovati temeljne trajnostne vrednote in delovanja v smeri trajnostnih preobrazb na osebni in družbeni ravni.
- Praktično delovati v smeri trajnostnih preobrazb.

Dejavnosti:

- Ločevanje in ponovna uporaba - izdelava nakita iz plastične embalaže, izdelava uporabnega izdelka iz blaga, izmenjevalnica oblačil, igrač, knjig, recikliranje v kuhinji, ponovna uporaba odpadne embalaže, postavitve košev za ločevanje v vsako učilnico...
- Pouk na prostem.



Najbolj smo ponosni na projektni teden, ki smo ga izvedli na začetku letošnjega šolskega leta, znotraj katerega smo zasledovali cilje vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. Projektni teden pod imenom Skupaj za lepši planet je temeljil na projektnem učenju. Glavni cilj je bil opolnomočiti posameznike za prevzemanje odgovornosti za prihodnje generacije in prispevek k družbeni preobrazbi. V ospredju so bili podnebni ukrepi, odgovorna poraba in proizvodnja, življenje v vodi, zdravje in dobro počutje, trajnostne skupnosti ter kakovostno izobraževanje. Učenci so samostojno oblikovali nove izdelke in povezovali mišljenje s praktičnim delom.

V sklopu projektnega tedna je bilo izvedenih več različnih dejavnosti, ki so bile usmerjene k povečanju medsebojnega sodelovanja in sodelovanja pri preobrazbi družbe. Cilji delavnice »izdelovanje nakita iz plastike« je bil povečanje ozaveščenosti o ločevanju odpadkov, ponovni uporabi in predelavi ter ozaveščanje problema plastike, s katerim se sooča današnja družba. Aktivnosti so bile usmerjene k povečanju medsebojnega sodelovanja in aktivnega sodelovanja pri preobrazbi družbe. Zbiranje plastične embalaže je njihovo pozornost usmerilo tudi na količino zbranih odpadkov in pogostost plastičnih odpadkov. Pred praktičnim delom so bile izvedene delavnice z Ano Jug iz društva Muca CUPatarica, pri čemer kratica CUP ponazarja center uporabnih predmetov. Prikazala je različne tehnike oblikovanja nakita. Učenci so izdelali verižice, uhanke in obeske za ključke. Predstavljena jim je bila razlika med enkratno in večkratno uporabo plastike ter razlika med »upcycling« in »recycling«. Pri lokalnem usnjarju smo dobili odpadne kose usnja in iz njih oblikovali obeske za ključke in zapestnice. Delavnice »izdelovanje šalov« so ozaveščale problem hitre mode, s katerim se sooča današnja družba. Spoznali so različne tehnike oblikovanja šalov iz starih oblačil. Nato so samostojno izdelali pisane šale, predelali majice in jih z obrezovanjem posodobili. Izdelke, ki so nastali v projektnem tednu, smo predstavili na modni reviji v telovadnici ter jih pripravili za božični bazar in obdarovanje. Oblikovanje in predstavitev izdelkov sta zahtevala medpredmetno povezovanje in uporabo različnih orodij, razvijala inovativnost učencev in spodbujala skrb za okolje ter odgovoren odnos do družbe. Cilji delavnice »recikliranje v kuhinji« so bili povečanje ozaveščenosti o količini zavržene hrane, ponovna uporaba izdelkov ter kakovostno učenje. Najprej so preko FIT-stimulacije ugibali o resničnosti trditev o onesnaževanju in prihodnosti sveta. Nato so si ogledali videogradivo ter odgovarjali na zastavljena vprašanja na učnem listu. Na koncu so spoznali dejstva o ogljičnem odtisu zavržene hrane in se osredotočili na iskanje rešitev. Iz sadja, ki je ostalo v kuhinji, so pripravili domačo granolo in jabolčno pito. Vsak učenec je prinesel recikliran kozarec za vlaganje in vanj zapakiral pripravljeno granolo. Plakate z nasveti, kako ravnati, da zmanjšamo ogljični odtis zavržene hrane, so uredili in razstavili v kuhinji. V tednu projektnega učenja so ustvarili trajnostno skupnost, prevzeli odgovornost za potrošništvo in v procesu pridobili raznolika znanja, ki so jih predstavili s svojimi izdelki.

Na šoli bi nadaljevali z vsemi aktivnostmi, ki smo jih izvajali do zdaj, saj so se v naš učni proces že močno usidrale (zbiralne akcije, čistilna akcija, trajnostna mobilnost, izdelki iz recikliranega materiala, skrb za zdrav življenjski slog, zmanjševanje količine zavržene hrane ...). Nekatere aktivnosti pa bi nadgradili, predvsem ozaveščanje o varčevanju s pitno vodo in električno energijo, na problem bi opozorili tudi krajane. Prav tako bi na vrtu postavili kompostnik ter v sodelovanju z zunanjimi izvajalci izdelovali zdravilna mazila ter učencem predstavili, za kaj so zdravilna in kako jih uporabljamo. Na vrtu bi uredili tudi učni kotiček. Svoje aktivnosti bomo delili na portalu eTwinning, s pridobljenimi partnerji pa bomo pripravili tudi »televizijsko oddajo«, kjer bodo učenci v italijanščini in angleščini oblikovali krajše prispevke in sporočila na to temo.

Tim OŠ dr. Aleša Beblerja - Primoža Hrvatini

Osnovna šola Ivana Skvarče

Osnovna šola Ivana Skvarče je ena izmed treh osnovnih šol v občini, ki leži v Zasavju v Posavskem hribovju. V preteklosti je bilo Zasavje znano po premogovništvu in spremljevalnih dejavnostih, ki so na okolju pustile močan pečat. Preplet tradicije in okoljske ozaveščenosti je danes v nekoč degradiranem okolju izjemno opazen in je ena izmed rdečih niti razvoja občine. To je vidno v urejanju okolja, sajenju medonosnih dreves, številnih sanacijah okolja, urejanju zelenih površin in poudarjanju trajnostnega razvoja. K slednjemu stremimo tudi v osnovni šoli Ivana Skvarče.

Osnovna šola Ivana Skvarče je bila ustanovljena leta 1965. Sestavljajo jo matična šola in dve podružnični šoli, in sicer v Čemšeniku in Podkumu. V šolskem letu 2022/2023 pouk v 29 oddelkih obiskuje 613 učenk in učencev, vseh zaposlenih je 90.

Že pred vključitvijo v projekt Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju so bile okoljske vsebine močno prepletene z vsakodnevnim življenjem na šoli.

Šola je vključena v številne projekte, kjer je poudarek na vsebinah, ki se z različnih zornih kotov dotikajo podnebnih vsebin. Vključeni smo v projekte: Ekošola, Unesco šola, Zdrava šola, Kulturna šola, CLIL, eTwinning, Erasmus+ in poskus RaP. Vsi strokovni delavci smo aktivno vključeni v omenjene projekte, nekateri kot člani posameznih timov, drugi kot razredniki, tretji s svojim predmetnim področjem. Sodeluje tudi tehnično osebje, ki prav tako sledi usmeritvam šole na podlagi LDN. Organizirane so različne zbiralne akcije (papir, kartuše, sijalke, baterije), izmenjevalnice igrač in knjig. Smotrno uporabljamo papir, vestno ločujemo odpadke, tehtamo organske odpadke. Ure oddelčnih skupnosti pogosto naslavljajo tematike

podnebnih ciljev, več se poslužujemo prevozov z vlakom na posamezne dejavnosti, v delavnicah izdelujemo papir in naravna čistila, urejamo visoke grede in izvajamo pouk na prostem, organiziramo čistilne akcije ter se udeležujemo drugih organiziranih čistilnih akcij.

OŠ Ivana Skvarče

Cilji:

- Razvijati pozitiven odnos do okolja.
- Navajati učence za skrb za okolje/naravo.
- Vključiti čim več različnih profilov ljudi.
- Povezovati strokovne delavce na šoli medpredmetno in po vertikali.
- Vključevati različne dejavnosti in povezovanje le-teh v kontekstu VITR.

Dejavnosti:

- Pouk na prostem/učilnica na prostem - vključevanje ciljev VITR v celotni kurikulum osnovnošolskega izobraževanja.
- Šolski eko vrtovi/visoke grede - ureditev čutne poti, zbiranje semen (semenska banka), sajenje, opazovanje razvoja rastlin, pobiranje pridelka, priprava in okušanje le-teh.



V okviru šolske skupnosti naslavljamo tematiko medgeneracijskega sodelovanja in vzajemne pomoči. Vsebine se prepletajo med različnimi projekti, predmetnimi področji po vertikali med vsemi razredi. Načrtovali smo prenovo dvorišča v moderno učilnico na prostem, kar bo izvedeno v naslednjih tednih s pomočjo evropskih sredstev.

Gibanje vključujemo v projektne dneve, v dneve dejavnosti in je sestavni del vseh predmetnih področij, ne le športa. Izvajamo minute za zdravje, meditacijo, jogo, avtogeni trening, tehnike sproščanja ipd. Zavedamo se pomena dobrega počutja, gibanja za zdravje in posledično boljšega okoljskega odtisa. Posameznik, ki se dobro počuti v svojem telesu, naredi več za okolje, v katerem živi, je bolj optimistično naravnano in nagovarja druge o pomembnosti skrbi za okolje, ki nas obdaja.

Na strehah šol na vseh treh lokacijah so sončne elektrarne. Že nekaj let zasledujemo cilj ozavestiti prav vsakega učenca, ki prestopi prag osnovne šole, da bi ravnal v skladu s trajnostnim razvojem. Zavedamo se, da vsak učenec prenese del znanja tudi v domače okolje in posledično deluje na osebe, ki ga obkrožajo. Tako je domet delovanja vzgojno-izobraževalnega zavoda širši.

Z vključitvijo v projekt Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju smo naše delovanje dodatno okrepili, ga še močneje umestili v vsakodnevno življenje v šoli in si zadali ambicioznejše cilje. Postavili smo si dve prednostni nalogi: to sta visoke grede ter ureditev učilnice na prostem.

Vsi delavci šole se danes bolj kot v preteklosti z dejavnostmi, povezanimi s podnebnimi cilji, vključujemo v projekt v vseh segmentih strokovnega dela. Učitelji so bili deležni tudi izobraževanja s tega področja. Cilji se nanašajo na vsa področja projekta. Cilji, ki jih zasleduje večina, pa so: razvijati pozitiven odnos do okolja, navajati učence na skrb za okolje oziroma naravo, vključiti čim več različnih profilov ljudi, medpredmetno in po vertikali povezovati strokovne delavce, vključevati različne dejavnosti in povezovati le-te v kontekstu VITR.

V naslednjih tednih bo končana rekonstrukcija osrednjega dvorišča na matični šoli, ki bo preurejeno v sodobno učilnico na prostem.

Najbolj ponosni pa smo na projekt Visoke grede, ki smo si ga zadali že pred nekaj leti. V letošnjem šolskem letu smo omenjenemu projektu posvetili še več pozornosti in si zadali visoke cilje. Visoke grede imamo tako na matični šoli kot na obeh podružnicah. Na Podkumu so urejene v obliki satovja, saj imajo tam čebelnjak in zelo dejaven čebelarski krožek. Matična šola bo maja gostila državno tekmovanje mladih čebelarjev. Na matični šoli visoke grede urejajo oddelki po vsej vertikali. Poskrbeli smo tudi za zbiranje deževnice, ki bo služila za zalivanje. Učenci skupaj z učitelji

sadijo zelišča, dišavnice, trajnice, skrbijo za semena, nove poganjke, opazujejo rast in razvoj rastlin ter v zaključni fazi njihove rasti poberejo pridelke.

Četrtošolci so se vso zimo gredili in sladkali z domačimi čaji, ki so jih pridelali sami. V toplejših dneh si bodo privoščili še kak ledeni čaj. Sodobna učilnica na prostem bo vključevala visoke grede, za katere bomo skrbeli tako zaposleni kot učenci.

Vizija za prihodnost je ostati na poti uresničevanja podnebnih ciljev in trajnostnega razvoja, vplivati na zavest učencev, da bodo širili svoje znanje tudi na bližnje.

Več kot nas je, bolje delujemo, več dobrega postorimo zase, za okolje in prihodnost. Smo močno vpeti v projekt, dihamo z njim in vsak dan znova se nam porajajo ideje za nove projekte, oblike in metode učenja in poučevanja. Z zastavljenim delom bomo z vsem elanom delovali tudi po zaključku projekta. Navsezadnje, to ni le projekt, je način življenja. Sadovi, ki jih bomo obrali, bodo naša nagrada. Skupaj lahko premikamo gore.

Tim OŠ Ivana Skvarče

Osnovna šola Ivanjkovci

OŠ Ivanjkovci je tipična enooddelčna osnovna šola, ki ima v svoji sestavi tudi enoto vrtca s 3,5 oddelka. V prostorih šole deluje od leta 2016 na pobudo šole tudi krajevna knjižnica, z namenom večje dostopnosti do knjižnega gradiva za učence, zaposlene in krajanje. Okolica šole je urejena kot park z zelenico, s šolskim vrtom, igrali za učence, del zelenice je namenjen travniškim rastlinam in je dom opraševalcem. Kot javni zavod skrbimo tudi za kulturno dogajanje v lokalnem okolju s številnimi javnimi prireditvami, kot so proslava ob kulturnem prazniku, praznični bazar, dobrodelni koncert ... Na šolskem dvorišču smo pred 5-imi leti posadili 15 trt, ki jih vzgajamo kot tipično brajdo iz tega dela Slovenije.

Naš šolski dan pogosto popestrimo z obiskom pisateljev, pesnikov, športnikov, raziskovalcev, predavateljev aktualnih področij, gasilcev ... Številne aktivnosti v vrtcu in šoli izpeljemo skupaj s starši, denimo gibajmo se skupaj, dan za zdravje, predpraznični bazar, čistimo svojo okolje, pišemo starejšim občanom ...

Šolsko dvorišče je postalo dom tudi dvema okoliškima mucama, ki se med otroki vrtca in šole počutita dovolj varno, da sta neprestano z nami. Šolski prostor je aktiven tudi popoldan, saj v telovadnici gostujejo mini nogometaši, judoisti, nogometaši,

mlajši in starejši, rokometarji in glasbena šola. Tako omogočamo staršem in učencem večjo možnost vključevanja v popoldanske aktivnosti.



Cilji:

- Sistematično in celostno vključevati podnebne cilje in vsebine v vzgojo otrok.
- Vzpostaviti trajnostne izobraževalne poti za učno okolje, ki bo razvijalo vzgojno izobraževalne prakse z namenom trajnostnega- življenjskega sloga.
- Spodbujati peš hojo za zdravje.
- Spodbujati k trajnostnem ravnanju z odpadki.
- Spodbujati k sožitju z naravo do samooskrbe.

Dejavnosti:

- Peš v šolo, na zdravniške preglede.
- Čistilna akcija - očistimo lokalno okolje.
- Ureditev šolskega dvorišča in šole za dobro počutje.
- Skupno kolesarjenje.
- Popoldanski, skupni športni dan za učence, zaposlene in starše.
- Menjalnica oblačil, igrač...
- Pomladna zelena tržnica - menjalnica sadik, semen, knjig...
- Zeleni popoldnevi.
- Vzgoja semen na šolskem vrtu.
- Raziskovanje vode.
- Pisma starejšim občanom.
- Zmanjšanje odpadkov - manj fotokopij, zbiranje starega papirja, brez plastenk...



V učni proces vključujemo številne metode in oblike dela, ki smo jih pridobili s projekti Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja (Bralna pismenost), Student Voice – The Bridge to Learning (Bridge), Krepitev kompetenc podjetnosti in spodbujanje prožnega prehajanja med izobraževanjem in okoljem v osnovni šoli (Pogum), Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu, Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa, 2018 delno, 2021 v celoti (RaP), in Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju.

OŠ Ivanjkovci je že leta 2008 v svojo vizijo zapisala, da si želimo kakovostno in zdravo učno okolje, ki ga ustvarjamo vsi skupaj oz. učenci, zaposleni in starši. Tako smo leta 2012 razvili idejo in en teden v šolskem letu odpovedali vse šolske avtobusne prevoze ter prihajali v šolo in iz šole na trajnosti način (peš ali s kolesi). Od leta 2018 akcijo izvajamo dvakrat v šolskem letu, oktobra in aprila. Privarčevana sredstva učenci koristijo za prevoze ob DD zunaj domačega kraja. Od leta 2017 se aktivno ukvarjamo s pristopom Wellbeing oz. dobrim počutjem in oblikovanjem šolskih prostorov in zunanje okolice. Tako nekateri učenci sami pleskajo učilnice, urejajo gredice, iz odpadnih materialov opremljajo šolsko ograjo, šolske učilnice opremljamo z lesenim pohištvom in razvijamo pomen sooblikovanja javnih prostorov za dobro počutje.

Od leta 2004 se prostovoljno vključujemo v čistilne akcije vseh krajev KS Ivanjkovci, in sicer ob sobotah, ne na šolski dan učencev, tako učenci kot tudi učitelji. Že 20 let 3- do 4-krat letno zbiramo stari papir in zbrana sredstva namenimo učencem 6. razreda za zimsko šolo v naravi. V letu 2012 smo začeli z vzgojo semen na šolskem vrtu, najpogosteje pridelamo motovilec, blitvo ... V šolskem letu 2017/2018 smo uvedli uporabo lastnih večkratnih embalaž za učence pri DD in tudi v šoli. 4. in 5. razred že vrsto let v sklopu učnih vsebin SPO sodelujeta z Lovsko družino Ivanjkovci s sajenjem ali pobiranjem koruze za živali, obnavljajo znanje o skrbi za živali in spremljajo ponovno priseljevanje bobra na lokacijo KS Ivanjkovci.

Z vključenostjo v projekt smo želeli slediti našim ciljem delovanja in jih še nadgrajevati. Dejavnosti ohranjamo in jih dodatno razvijamo s še večjo ozaveščenostjo in zavedanjem strokovnih delavcev, kaj pridobivamo znotraj možnosti projektnih dejavnosti. Le-te prenašamo na učence in širše lokalno okolje. Pri tem delovanju smo najbolj ponosni na to, da se nam ob ozaveščanju in posebljanju okoljskih vrednot porajajo nove ideje za trajnostno okoljsko delovanje ter da kot šola in posamezniki tako tudi delujemo.

Težko je izbrati eno dejavnost, kajti vse se prepletajo in odražajo temeljni cilj: ohranjanje in varovanje planeta Zemlja. Dejavnost zmanjšajmo biološke odpadke«, kjer smo dnevno tehtali količino zavržene hrane pri šolski malici, smo nadgradili in te podatke strnili v obsežno raziskovalno nalogo z naslovom Moj krožnik bo prazen. Z

znanji o problematiki zavržene hrane je učenka sproti seznanjala vse učence šole. Ozaveščanje in izobraževanje sta imela učinek, kajti po petih mesecih meritev se je potrdilo, da se je količina zavržene hrane zmanjšala. Ponosni smo na sajenje dreves na pogorelem Krasu, ki so se ga udeležili učenci 9. razreda, na idejo o razredni Podnebnici, ki jo tedensko objavimo na digitalni oglasni tabli, pa na zelene popoldneve«, ko se skupaj s starši in lokalnim okoljem ozveščamo o biodiverziteti in njenem pomenu, o bobru, ki se je naselil v naše okolje, izmenjujemo semena in sadike, se učimo vrtnariti in razvijamo zelene ideje.

Izjemno smo ponosni, da nas je ZRSS z našo prijavo prepoznal kot šolo, ki se že v svojem rednem procesu in dodatnih vsebinah ukvarja s podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju. Pomen podnebnih ciljev v učnem okolju lahko primerjamo s pomenom varnega in spodbudnega učnega okolja, ki vpliva na kakovost in uspešnost vzgoje in izobraževanja.

Fizična varnost po Maslowu je ena izmed temeljnih potreb. Tako je okoljevarstvena varnost v najširšem pomenu besede ena izmed temeljnih nalog šole, družbe o opolnomočenju otrok za kakovostno in dolgo živečo družbo 21. stoletja. Glede na to da smo leta 2014 kot prva šola v Sloveniji za en teden odpovedali vse šolske avtobusne prevoze, bomo smelo razmišljali in v tej smeri delovali še naprej.

Tim OŠ Ivanjkovci

Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Ljubljana

Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha stoji v Štepanjskem naselju v Ljubljani. Imamo 18 oddelkov z okoli 380 učenci in 40 učitelji. Šola je bila ustanovljena leta 1976 in že od vsega začetka imamo številne dejavnosti na kulturnem, naravoslovnem in športnem področju. Kljub temu da spadamo med mestne šole, je naša prednost, da smo obdani z veliko zelenimi površinami, ki omogočajo izvedbo pouka zunaj učilnice, npr. v učilnici na prostem, na bližnjem Golovcu ali na sprehodu ob Ljubljani. Smo majhna šola z velikim srcem.

Že pred projektom VITR smo vsako leto, aktivno skozi tehnične ali naravoslovne dneve, na različne načine obeleževali: dan Zemlje, dan vode in dan Sonca. Ob dnevu Zemlje celotna šola izvede tudi tehniški projekt imenovan Zeleni KDK.

Naši učenci so se redno udeleževali shoda za podnebne spremembe v Ljubljani: Mladi za podnebno pravičnost. Na šoli imamo Eko vrtiček, kjer mlade učimo pridelovanja hrane, ki je zdrava za ljudi in okolje. Imeli smo različne zbiralne akcije: zbiranje

plastičnih zamaškov, odpadnih baterij, izmenjevalnica oblačil, igrač in knjig. Med glavnimi odmori izvajamo rekreativni odmor, mesečno izvajamo planinske pohode v okviru planinskega krožka. Najodmevnejša akcija, ki smo jo izvedli, pa je bila z vrečko na sprehod (čistilna akcija).

OŠ Karla Destovnika-Kajuha, Ljubljana

Cilji:

- Poučevati na prostem.
- Poskrbeti za zdravje in dobro počutje v šoli.

Dejavnosti:

- Razširitev EKO VRTIČKA, da bo šola z določenimi izdelki samooskrbna.
- Zasaditev zelenja, medovitih rastlin, postavitve klopice, čutne poti in različnih gibalnih postaj iz naravnih materialov.
- Učence naučiti skrbeti zase in za medvrstniške odnose.
- Čistilna akcija "Z vrečko na sprehod".
- Izdelava ptičje hišice.



Cilji in dejavnosti, ki smo si jih zadali v projektu VITR: Razširili bomo naš eko vrtiček, tako da nam bodo določeni pridelki lahko nudili samooskrbo (npr. zelišča). Posadili bomo še več medovitih rastlin. Naš pomemben cilj je tudi, da naučimo otroke in mladostnike reševati medsebojne konflikte in jim pomagati sprevideti, da konflikti niso le nevarnosti, povezane z neprijetnimi čustvi, ampak tudi priložnost za nove izkušnje, znanja in rast.

Skrbeli bomo za čisto okolje in učence ozaveščali o pomenu varčevanja z vodo, elektriko in drugimi dobrinami. Čistilno akcijo »z vrečko na sprehod« bomo razširili na širše lokalno okolje. Večkrat letno bomo obiskali gozd v bližini naše šole (Golovec) in izvajali čistilno akcijo.

Med dejavnosti, na katere smo najbolj ponosni, prav zagotovo lahko štejemo učilnico na prostem, ki jo želimo v letošnjem letu dopolniti z ozelenitvijo ter didaktičnimi pripomočki.

Ozelenitev pa smo z učilnice na prostem prenesli tudi na preostale dele šolskega igrišča, kjer smo aktivno vključili tudi starše otrok. Naša okolica šole tako postaja vedno bolj zelena in prijetnejša za različne zunanje aktivnosti. Na ozelenitev pa nismo pozabili niti v notranjosti šole. To vpliva na boljše počutje tako učencev kot tudi vseh zaposlenih.

Vizija naše šole se skriva v kratici našega zavoda: »Komunikacija – Delo – Kolektiv«.

Učence bomo spodbujali, da spore rešujejo s šolsko mediacijo, izobraževali jih bomo o varnosti uporabe interneta in socialnih omrežij ter skrbeli za medsebojne odnose. Spodbujali jih bomo tudi, da bodo tako z verbalno kot tudi neverbalno komunikacijo izražali svoje mnenje in sprejemali drugačnega. Učili jih bomo strpnega dialoga in konstruktivnega reševanja konfliktov.

Okoli dreves bomo naredili klopce, postavili različne gibalne postaje iz naravnih materialov v okolici šole, posodobili talne igre ter tako učence spodbudili h gibanju in druženju na prostem v času rednega pouka in podaljšanega bivanja.

V viziji imamo napisano, da bomo skupaj poskrbeli za dobro počutje vseh zaposlenih na šoli. Načrtujemo izvedbo naslednjih aktivnosti: minutka za rekreacijo, skupinski petkov zdrav odmor, pri katerem gre za prepletanje zdrave hrane, druženja in sprostitve ter drugih oblik neformalnega druženja – pohod, piknik.

Tim OŠ Karla Destovnika - Kajuha Ljubljana

Osnovna šola Košana

Naša šola je majhna, podeželska šola. V letošnjem šolskem letu imamo v 6 oddelkih od 1. do 9. razreda (3 oddelki so kombinirani) 100 učencev, v 4 skupinah v vrtcu pa 56 otrok. Maja 2022 smo slavili 40. rojstni dan šole. Trenutno smo vključeni v en poskus, dva projekta in eno razvojno nalogo Zavoda RS za šolstvo, poleg tega pa še v Erasmus+ KA1, saj želimo otrokom v vrtcu in učencem v šoli zagotoviti čim bolj spodbudno okolje, kjer bodo na strokoven in zanimiv način pridobivali pomembno znanje ter razvijali kompetence 21. stoletja, se bodo dobro počutili in bodo skrbeli za svoje telesno in duševno zdravje. Zavedamo se namreč, da sami prostori, pa naj bodo še tako vrhunsko urejeni in opremljeni, ne pomenijo veliko, če pri podajanju znanja nismo učinkoviti.

V preteklosti smo se v večji meri osredotočali na trajnostni razvoj, v prihodnje pa si želimo večji poudarek nameniti izobraževanju in ozaveščanju o podnebnih spremembah.

Na naši šoli že precej let uspešno obdelujemo šolski vrt in vzdržujemo šolski sadovnjak z mnogimi starimi sortami sadnega drevja ter grmovnicami in jagodnicami. Ob vrtu imamo kompostnik, ki je pomemben prispevek za ekološko bogatenje prsti. Naše sadno drevje je popisano in označeno s QR-kodami. Pred šolo smo pred nekaj leti postavili zeliščno spiralo, za katero skrbijo učenci pri kmetijskem krožku. Ob šolskem vrtu v sodelovanju s Čebelarsko zvezo Slovenije postavljamo čebelnjak, na šoli pa že mnoga leta deluje čebelarski krožek. Kot ena prvih šol v Sloveniji smo pridobili naziv *vodna šola*, v okviru katerega spodbujamo za pitje vode in ozaveščamo o pomembnosti vode za naše življenje in okolje, prav tako v šoli ne ponujamo sladkih pijač. Smo tudi *zdrava šola*, saj spodbujamo gibanje in skrbimo za poznavanje zdravega načina življenja.

V okviru krožka *reciklatorij* smo ob pomoči staršev in učencev izdelali zanimiva igrala in vrtno pohištvo iz starih lesenih palet, s krožkom kamnoseštvo spodbujamo spoznavanje deficitarnih poklicev. Že več kot deset let z učenci v podaljšanem bivanju izvajamo izmenjalne tržnice: spomladansko, kjer si izmenjujemo sadike in semena, ter jesensko, kjer si izmenjujemo jesenske plodove in pridelke ter pripravke iz njih. Nekajkrat smo izvedli tudi izmenjalnico rabljenih oblačil, knjig in igrač. Sodelovali smo tudi v projektu Štafeta semen.

S šolskimi vrtovi in sadovnjakom ter spomladansko in jesensko tržnico učence spodbujamo k samooskrbi. Z istim namenom spodbujamo izmenjavo sadik in semen.

Skrbimo pa tudi za trajnostno mobilnost: v okviru projekta Varo na kolesu spodbujamo kolesarjenje in smo že več let ambasadorji kolesarjenja, že četrto leto sodelujemo v projektu Pešbus. Učence spodbujamo k temu, da prihajajo v šolo s kolesom ali peš. Pri dejanski izvedbi Pešbusa in pogovoru ter pregledu šolskih poti smo ugotovili, da ni urejenih kolesarskih poti, ki bi vodile do šole.

Z učenci in zaposlenimi izvajamo čistine akcije in ločujemo odpadke. V sodelovanju z lokalnimi ponudniki smo oblikovali zdrav in okusen jedilnik, s katerim nam je uspelo bistveno zmanjšati količino zavržene hrane.

Že nekaj let smo vključeni v Mrežo šol Parka Škocjanske jame, ki že 20 let ponuja šolam, vključenim v mrežo, raznolik nabor dejavnosti in usposabljanj za raziskovanje s področja etnologije, naravne in kulturne dediščine ter naravoslovja. Učimo se popisovati rastline in živali v svojem okolju in spoznavati biodiverzitetu, prejeli smo tudi zmogljivo vremensko postajo, ki smo jo v tem šolskem letu začeli uporabljati in beležiti vreme. Prav tako smo v tem šolskem letu sodelovali s Pirati plastike, kjer smo se učili analize mikroplastike v tekočih vodah. Z raziskovalno nalogo bomo sodelovali na kongresu mladih raziskovalcev.

V prihodnje bi si želeli oblikovati še več učnih gradiv, ki bi bila primerna tako za vrtčevske otroke kot za učence v šoli in bi bila namenjena ozaveščanju o podnebnih spremembah in izobraževanju v smeri trajnostnega razvoja. Želeli bi si kakovostnejše beleženje vremena, pri čemer bi si pomagali z vremensko postajo.

Nadaljevali bomo z urejanjem in oblikovanjem šolskega vrta, sadovnjaka ter zelenic okoli šole, za kar bi bila potrebna dodatna usposabljanja za vzgojo in nego zelenjave in sadja ter izobraževanje o obrezovanju drevja. Omenjeno dejavnost bi nadgradili s predavanji in delavnicami na temo kuhanja in priprave izdelkov iz pridelkov. Že mnoga leta zbiramo domače kuharske recepte, nasvete in navodila za pripravo zdravih učinkovin in pripravkov iz zdravih rastlin ter spodbujamo izdelavo domačih čistil in kozmetike. V ta namen smo izdelali že nekaj knjižic za interno uporabo. Že leta si želimo ta gradiva oblikovati in izdati kot samostojne knjižice in jih ponuditi splošni javnosti. S tem bi tudi v lokalnem okolju spodbudili samooskrbo, samopomoč za zdravje ter manjše onesnaževanje s kemikalijami. Tudi že tradicionalne jesenske in spomladanske tržnice ter izmenjavo oblačil bi radi razširili na širšo lokalno skupnost, kjer bi poskrbeli tudi za skupno druženje in izmenjavo izkušenj, saj že vsa leta spodbujamo medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje.

Prav tako bomo v okviru projekta Podnebni cilji v vzgoji in izobraževanju vzpostavili sistem zalivanja šolskega vrta z deževnico. Nabavljeni bodo rezevoarji ter izdelan seznam dežurstva za zaposlene in učence med poletnimi počitnicami. Nadgrajene bodo tudi oznake za rastline s QR-kodami, v okviru izbirnega predmeta bodo učenci

opisali rastline in v sodelovanju z zunanjim ponudnikom naredili nove tablice z oznakami.

Želimo si, da bi naša šola odražala zdrav način življenja z ozaveščanjem učencev in lokalne skupnosti o samooskrbi in trajnosti ter spodbujala zavedanje o skrbi za okolje.

Tim OŠ Košana



OŠ Košana

Cilji:

- Povezati cilje trajnostnega razvoja s cilji učnega načrta.
- Razširitev obstoječega učnega načrta z aktivnosti v okviru dni dejavnosti, interesnih dejavnosti, podaljšanega bivanja in enodnevnih akcij ter z ostalimi projekti, ki se tematsko povežani.

Dejavnosti:

- Voda kot vrednota (spoznavanje procesov kroženja vode v naravi, prepoznavanje onesnaževalcev površinskih voda in podtalnice, pomen vode za zdravje človeka).
- Solski vrt in samooskrba z minimalno obremenitvijo okolja (spoznavanje procesa vzgoje rastlin, spoznavanje vrta kot življenjskega okolja, spodbujanje samostojnosti in samoiniciativnosti pri skrbi za vrt, zeliščno spiralo in sadovnjak, spoznavanje uporabnosti domačih pridelkov).
- Spodbujanje trajnostne mobilnosti.



Osnovna šola Kungota

Osnovna šola Kungota stremi k temu, da bi učencem omogočila razvoj njihovih potencialov, tako intelektualnih kot tudi socialnih in čustvenih. Na šoli učenje spodbujamo skozi praktično delo in raziskovanje, z uporabo sodobnih tehnologij ter pedagoškimi pristopi, ki spodbujajo razvoj kritičnega mišljenja, kreativnost, samostojnost, odgovornost in etično ravnanje. Učencem omogočamo projektno vodene aktivnosti, ki razvijajo temeljne vseživljenjske kompetence (Erasmus+ projekti, SPIRIT, DDK, PPGUM, Foodwave, varno na Internetu, Mreža gozdnih vrtcev in šol itd.), ter jih usmerjajo v bolj trajnostni način življenja.

Okoljski vidik trajnosti na šoli razvijamo in živimo že nekaj let. Ta vključuje varčevanje z energijo in naravnimi viri (izdelava kreativnih piktogramov), ločevanje in zmanjševanje količine odpadkov (lastna izdelava košev za odpadke), ozaveščanje o pomenu lokalno pridelane hrane (šolske grede) in organizacijo interdisciplinarnih dnevov dejavnosti, ki so učence spodbujali k bolj zdravemu življenjskemu načinu življenja.

S projektom Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju smo naše delo želeli nadgraditi na način, da se strokovni delavci šole in vrtca še bolj povežejo med seboj, da tudi cilje obveznega programa povezujemo s podnebnimi cilji, izvajamo več pouka na prostem na izkustveni način, ki vzporedno vključuje tudi razvoj socialno-čustvenih kompetenc. Obenem pa si želimo okrepiti akcijsko kompetenco naših učencev, ki vključuje večjo stopnjo samoiniciativnosti, samoregulacije in z argumenti podprtega odločanja.

V okviru projekta smo posneli motivacijski videospot na temo trajnostne mobilnosti, s katerim smo želeli nagovoriti učence, starše in vse zaposlene, da bi v šolo prihajali na okolju prijaznejši način. Med snemanjem in ustvarjanjem ni manjkalo dobrih idej, smeha, sproščenosti in dobre volje. Oktobra je šolski vrt postal bogatejši za tri visoke grede, kjer rastejo grmovnice in zelišča. Pomladi bomo sadili vrtnine in tako bodo učenci pridobivali znanje na izkustveni način. Hodnike v šoli smo opremili s klopmi in mizami, ki otrokom omogočajo sproščeno druženje, igro in možnost učenja. V knjižnici opremljamo večnamenski prostor, kjer potekajo druženje, igranje, raziskovanje, branje in sprostitev. V avli šole in v jedilnici smo postavili infografike, ki mlade spodbujajo h kulturnemu prehranjevanju, zmanjšanju odpadne količine hrane in pomenu zdravega prehranjevanja. Učenci 6. razreda so izdelali zloženko o reciklirani hrani, pri razrednih urah smo veliko časa namenili ozaveščanju o pomenu zdrave prehrane, kratkih prehranskih verigah in zmanjšani količini odpadne hrane. V vsako učilnico in igralnico smo namestili nove koše za ločeno zbiranje odpadkov. Da bi učence motivirali za dosledno ločevanje odpadkov, smo ustanovili EKO stražo, ki občasno pregleda pravilnost ločevanja, stehta odpadke, kar nam omogoča

spremljanje uspešnosti pri zmanjšanju količine odpadkov. Rezultate lahko učenci spremljajo v šolski avli. Januarja so učenci, ki obiskujejo izbirni predmet filmska vzgoja, izvedli filmsko noč. V tej noči so posneli grozljivko na temo odpadne plastike. Izvedli smo dva večera za podnebne spremembe, ki temeljijo na ciljnih trajnostnega razvoja. Namen teh večerov je, da učence spodbudimo k aktivizmu za ohranitev okolja in jim omogočimo, da lahko izrazijo svoja razmišljanja. V želji, da bi bili čim bolj usposobljeni za argumentirane razprave, uvajamo tehniko debate. Dva učenca sta pripravila inovacijski predlog, kako uporabiti krompirjeve olupke za zaznavanje povečanih količin amonijaka v tekočih in stoječih vodah.

Na pedagoški konferenci smo izvedli izobraževanje za vključitev debatne tehnike v redni pouk ter tem globalnega učenja. Učitelje spodbujamo k pripravi in opazovanju medpredmetnih hospitacij, kjer so vključeni podnebni cilje in vsebine, ki temeljijo na trajnostnem razvoju. V virtualni učilnici zbiramo primere že izvedenih učnih ur, ki jih bomo nadgradili še z didaktičnimi kompleti (učni listi, navodila za dejavnosti zunaj razreda, didaktične igre, didaktični pripomočki).

V aprilu smo praznovali Dan Zemlje. Izvedli smo veliko delavnic, strokovnih ekskurzij in gostili zanimiva gosta (podroben opis si lahko preberete v posebni izdaji časopisa [Kulturni list](#)). V želji po spremembah in ravnanju mladih do okolja smo ta dan naslovili **»Bodimo sprememba, ki jo želimo v tem svetu«**. V našem zavodu smo tako učitelji, učenci in strokovni delavci delovali v smeri sprememb, ozaveščanj, ki bodo še dolgo živele v kraju in bomo glasniki trajnostno naravnanih ciljev.

V prihodnje pripravljamo 15 med seboj povezanih aktivnosti, katerih cilji so:

- znižanje števila velikih posod za odpadke in pridobitev pokritega prostora za parkiranje skuterjev in skirojev;
- samostojna organizacija večera za podnebne spremembe, ki bo v celoti v organizaciji naših učencev;
- postavitve učilnice na šolskem dvorišču, grajene iz lokalnih naravnih materialov. Postavitve didaktičnih izobraževalnih tabel za ohranjanje biotske pestrosti v kraju. V sklopu učilnice bi postavili kamninsko zbirko (didaktično učilo) – Zmenki na vzhodni obali Panonskega morja;
- zasaditev drevoreda do športnega parka ob šoli, postavitve učnih tabel, vremenske postaje in sončne ure;
- izdaja ilustrirane/slikovne zbirke primerov dobrih praks, ki vključujejo konkretne primere učnih ur ter njihovo vrednotenje;
- ureditev šolskih vrtov, ki bodo služili kot likovni ateljeji in poligon za fotografske in videodelavnice ter prostor manjših kulturnih predstav, razvoj didaktičnih iger in izvajanje vaj iz čuječnosti;
- postavitve pokrite sodobne kolesarnice za učence in zaposlene;

- večer za trajnostni razvoj za vse zaposlene na OŠ Kungota – tržnica dobrih praks, ki si jih lahko delimo in nadgradimo. Povabili bomo goste, ki bodo svojim delom/rezultati lahko dobri motivatorji za vse zaposlene.

Tako si želimo ustvarjati bolj trajnostno prihodnosti, v kateri bodo učenci in njihova skupnost igrali aktivnejšo in bolj odgovorno vlogo.

Tim OŠ Kungota



Cilji:

- Vključiti večino strokovnih delavcev v projekt Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju.
- Zmanjšati količino odpadle hrane na šoli.
- Omogočiti čim boljše pogoje dela za zaposlene in učence.
- Vzpostaviti čim tesnejše sodelovanje z lokalnimi deležniki preko lokalnih projektnih aktivnosti, ki podpirajo trajnostni razvoj.

Dejavnosti:

- Postavitev učilnice v naravi.
- Aktivnosti usmerjene v zmanjšanje odpadne hrane.
- Sistemsko ločevanje odpadkov.
- Uvajanje čuječnosti pri rednih urah pouka.
- Izdelava infografik, ki bo mlade spodbujalo o vzročno-posledičnih povezavah vsakdanjih ravnanj s podnebnimi spremembami in cilji trajnostnega razvoja.
- Izdelava učnih gradiv in didaktičnih pripomočkov za VITR.



Osnovna šola Milana Šuštaršiča

Osnovna šola Milana Šuštaršiča je ena izmed 47 javnih osnovnih šol, ki delujejo na območju Ljubljane. S svojo lego na severnem delu Ljubljane, odmaknjena od vrveža in natrpanosti glavnega mesta, je umeščena v precej zelen del urbanega naselja BS3. Šola tako ni samo obdana s stolpniciami in betonom, temveč tudi s travnatimi površinami in visokimi drevesi, ki ji dajejo svojevrsten »zelen« pečat. Glede na svojo lego je šola odlično izhodišče za potep in spoznavanje narave, saj stoji ob znani Poti spominov in tovarištva, le streljaj od bregov reke Save.

V štiridesetih letih svojega obstoja je bila šola priča rastočemu naselju in posledično nihanju števila prebivalcev. V zadnjih letih je tako iz majhne šole z manj kot 400 učenci ponovno postala ena izmed večjih šol – kot ob začetku njene ustanovitve. Danes jo obiskuje približno 580 učencev, za katere skrbi 90 članov osebja. Da bi učencem omogočili čim boljše izvedbo pouka, smo pred nekaj leti zgradili nov prizidek, ki je bil zasnovan za potrebe prvošolčkov in ki s svojo zeleno streho sledi tudi smernicam zelene gradnje. V bližnji prihodnosti pa nas bosta razveselili tudi nova telovadnica in preureditev igrišča, kar bo učencem nudilo še kakovostnejšo in prijetnejšo izvedbo pouka tako znotraj kot tudi zunaj telovadnice.

OŠ Milana Šuštaršiča učencem nudi širok nabor dejavnosti in se ponaša z izvedbo šol v naravi v vsakem razredu, obilico kulturnih prireditev, zaradi katerih nosi naziv kulturna šola, odličnimi uspehi učencev na različnih tekmovanjih, raznolikimi in vsebinsko bogatimi dnevi dejavnosti itd. Šola sledi tudi razvoju na področju digitalnih tehnologij. Ker se dobro zavedamo, da ima novodobna tehnologija tudi svoje pasti, učence redno izobražujemo glede smotrne uporabe pametnih naprav ter jim obenem poskušamo z različnimi aktivnostmi približati tudi življenje brez njih.

Kot del četrtna skupnosti Bežigrad in mesta Ljubljana je naša šola ponotranjila načela »zelene prestolnice« ter si zadala poslanstvo, da s svojim delovanjem in neposrednim zgledom ozavešča o pomembnosti ohranjanja okolja. Svojo neposredno umeščenost v četrtno skupnost smo prepoznali kot odlično priložnost, da z izobraževanjem najmlajših skrb za okolje prenesemo tudi v širše okolje.

Poleg že stalnih zbiralnih akcij zbiranja starega papirja in zamaškov smo se v zadnjih letih priključili tudi večjim zbiralnim akcijam, ki so potekale na območju Ljubljane, in z njimi ozaveščali o pomembnosti ustreznega recikliranja odpadkov. Ker menimo, da mora imeti vsaka akcija trajen vpliv, na šoli še vedno zbiramo različne vrste odpadkov in tako poskrbimo, da so tudi ustrezno reciklirani.



OŠ Milana Šuštaršiča

Cilji:

- Ozavestiti učence o problematiki zavržene hrane s ciljem zmanjšati količino zavržene hrane na šoli.
- Ozaveščati širšo skupnost o vplivu potrošništva na podnebne spremembe in odgovornosti posameznika.
- Podučiti učence o pomembnosti oprasovalcev za prihodnost in seznanitev s tem, kako jim pomagati.

Dejavnosti:

- Dejavnosti namenjene ozaveščanju o vplivu zavržene hrane.
- Eko teden z izmenjevalnico namiznih iger in oblačil.
- Predavanja o tematikah povezanih s podnebnimi spremembami.
- Ureditev in nadgraditev šolskega vrta, ki bo prijazna oprasovalcem.



Ozaveščanje pa presega samo posamezne zbiralne akcije, zato na šoli vsako leto izvedemo različne dejavnosti, s katerimi se dotaknemo različnih okoljskih problematik in z novo pridobljenim znanjem poskušamo prispevati k reševanju okoljske problematike. Na medpredmetnih dnevih se posamezne okoljske problematike lotimo z vidika različnih predmetov, iščemo skupne točke in poskušamo najti rešitve, s katerimi bi zmanjšali svoj vpliv na okolje. Da pa skrb za okolje in učenje o okoljski problematiki ne bi bila osredotočena le na posamezne dneve v letu, je zaživel tudi šolski EKO kotiček, kjer učenci izvedo različne aktualne zanimivosti, povezane z okoljem. Aprila se vse aktivnosti povežejo v celoto ob dnevu Zemlje, ki ga vsako leto obeležimo na drugačen način. V zadnjih letih smo tako okolico šole obogatili z učilnico na prostem ter z oznakami različnih rastlinskih vrst. Pisali smo pisma generaciji, ki bo našo šolo obiskovala čez 20 let, v katerih smo jo seznanili s trenutnimi okoljskimi težavami in se zavezali, da jim bomo poskušali omogočiti lepšo prihodnost. Ta pisma smo nato svečano zakopali v časovni kapsuli in v ta namen zasadili tudi novo jablano.

V veliko čast si štejemo tudi, da smo s svojimi dejavnostmi uspeli dokazati, da na področju ekologije uspešno delujemo do te mere, da smo postali del projekta VITR ter da bomo z njegovo pomočjo svoje dejavnosti lahko še nadgradili. Naše dosedanje dejavnosti želimo dvigniti še na višjo raven in s pomočjo različnih razstav, izmenjevalnic, delavnic in predavanj strokovnjakov v naše delovanje še bolj vključiti tudi preostale prebivalce okoliša. Z vpeljavo t. i. kolesarskega kroga v stalni kurikulum želimo učencem na zabaven način približati pomen trajne mobilnosti, skrb za zdravje ter smotrno uporabo mobilnih naprav. Aktivnost vključuje vožnjo s kolesom ob reki Savi, kjer učenci na različnih postajah s pomočjo mobilne aplikacije preskušajo svoje znanje na različnih področjih in tako na malce drugačen način spoznavajo, da lahko gibanje v naravi vključuje tudi učenje.

Učencem želimo s prenovo in nadgradnjo šolskega vrta omogočiti še bolj pristno izkušnjo in jim še bolj približati pomembnost ohranjanja biotske raznovrstnosti, pomena samooskrbe in trajnosti. Kot je rekel Charles Handy, se »najpomembnejše učenje dogaja v resničnem življenju ob resničnih problemih, ne v učilnicah«, zato smo pri oblikovanju in zasaditvi vrta neposredno vključili tudi učence. Vrt bo tako postal posebna učilnica na prostem, kjer bodo učenci lahko spoznavali različne tematike: od pomena samooskrbe, ohranitve avtohtonih vrst, življenja na vrtu ter ne nazadnje pomembnosti opravevalcev, ki bodo na vrtu dobili svoje posebno mesto. Zasaditev medovitih rastlin bo namreč v prvi vrsti namenjena prav njim.

Z nadgradnjo in vpeljavo različnih EKO aktivnosti želi naša šola čim bolj zmanjšati svoj negativen vpliv na okolje, obenem pa povečati svoj vpliv pri ozaveščanju in spreminjanju delovanja širše okolice. Naš cilj je, da vse aktivnosti postanejo del našega šolskega vsakdana, kar bo učencem pomagalo ponotranjiti skrb za okolje in

jo širiti tudi v krogu svoje družine. Vsako aktivnosti vidimo kot majhen, a ključen korak na poti do večjega cilja – rešiti prihodnost.

Tim OŠ Milana Šuštaršiča

Osnovna šola Selnica ob Dravi

Osnovna šola Selnica ob Dravi je šola v središču vasi Selnica ob Dravi, tik ob magistralni cesti Maribor–Dravograd. Trenutno je na njej zaposlenih 76 ljudi, v sklopu našega zavoda je tudi vrtec. V letošnjem šolskem letu šolo obiskuje 353 učencev.

Naše poslanstvo in vizija temeljita na ustvarjanju varnega in spodbudnega učnega okolja za vse učence. Aktivnosti so usmerjene v dobro počutje otrok na šoli, pozitivno klimo, razvoj socialnih veščin, sprejemanje drugačnosti in čustveno opismenjevanje. Še posebej nudimo podporo ranljivim skupinam in se trudimo upoštevati individualne potrebe otrok. Prisluhujemo tudi socialno šibkim otrokom in organiziramo razne dobrodne akcije.

Projekt Zaščitništvo je namenjen druženju naših najmlajših in najstarejših učencev – mezinčkov in zaščitnikov. Že na prvi šolski dan dobi mezinček svojega zaščitnika, ki ga skozi šolsko leto spremlja in vodi, mu pomaga premagovati začetniške stiske, se z njim družiti po pouku, mu pomaga pri nalogah, poskrbi za njegovo varnost ...

Šola je že vrsto let članica Unesco šol, zadnje leto pa tudi središče mreže Unesco šol za osrednjo Štajersko. S projektom Holzwooddrvoles – **ustvarjalni žiga-žaga ples, kjer raziskujemo naravno in kulturno dediščino v povezavi z lesom, želimo navezovati in krepiti vezi med šolami** Unesco ASP-mreže Slovenije, mednarodno sodelovati s prijateljskima šolama iz Avstrije in Srbije, izmenjati izkušnje poučevanja, kulturnoustvarjalno sodelovati in krepiti kompetence vseživljenjskega učenja.

Zadali smo si veliko prednostnih nalog: čim več pouka na prostem, gibanja na svežem zraku, razširitev ponudbe športnih aktivnosti, izboljšanje gibalnih sposobnosti otrok, skrb za zdravo in kulturno prehranjevanje v šoli ter uvedba dejavnosti za promocijo zdravja, nadgradnja digitalnih kompetenc pri učencih, učiteljih in starših ter e-opismenjevanje za delo v šoli in na daljavo, izboljšanje bralne pismenosti in bralne kulture ter pravilne rabe slovenskega jezika, krepitev samopodobe učencev, vzdrževanje kakovostnih medsebojnih odnosov, spoštovanje vrednot, primerne komunikacije, spodbujanje odgovornega odnosa do sebe, svojega zdravja, soljudi in okolja, upoštevanje ključnih okoljskih prednostnih nalog, ozaveščanje posameznikov glede trajnostnega načina življenja, osrednja tema letošnjega leta bo LES ...

Naš VIZ je pred projektom Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju že razvijal in uresničeval cilje trajnostnosti. Priključeni smo bili k projektu Trajnostna mobilnost. Po Selniški jabolčni poti (in tudi drugje), ki je značilna za našo občino, so učenci nabirali kilometre s kolesom. Učenci kolesarji so bili večkrat nagrajeni in so tako pripomogli k ozaveščanju preostalih učencev, pa tudi občanov o pomenu trajnostnega prometa. Šola ima šolska kolesa, ki si jih učenci lahko izposodijo, ter sobno kolo za ohranjanje kondicije. Na nivoju občine smo bili priključeni v evropski teden mobilnosti. Sodelovali smo pri različnih aktivnostih, povezanih z lokalno skupnostjo in medgeneracijskimi aktivnostmi. Organizirani so bili različne delavnice o prometu, prometne igre, obisk Prometne šole v Mariboru ... Posebej smo obeležili dan brez avtomobila. Vključeni smo bili vsi, tudi zaposleni. Izkoristili smo druge oblike prevoza v šolo in na delovno mesto, tako da so bila parkirišča ob šoli skoraj prazna. V podaljšanem bivanju smo ta dan čas namenili vožnji s skiroji. Ob tem nismo pozabili poudariti skrb za varnost vseh deležnikov aktivnosti. Parkirišče pa je postalo ta dan igrišče oz. učilnica. Ves teden smo organizirali za »pešbus« in »bicikldrajf«.

Ves čas skrbimo za veliko gibanja na prostem in zdravo prehranjevanje, kjer učence spodbujamo k uporabi lokalno pridelane hrane.

V sklopu gozdne pedagogike učence usmerjamo in vračamo k življenju in bivanju z naravo. Ohraniti želimo prvotno vrednost in pomen gozda. Učenci uresničujejo cilje učnega načrta vseh predmetov v gozdu. Učitelji pripravijo aktivnost tako, da pridobivanje znanja poteka z didaktičnim gradivom, ki je na razpolago v gozdu oz. naravi. Dejavnosti potekajo ne glede na letni čas.

S projektom Podnebni cilji in vsebine v VIZ vsebin želimo uresničevati cilje dolgoročno za več generacij. Naš namen ni le nekaj novega postaviti v okolici šole, ampak z ureditvijo okolice učence naučiti, kakšne so možnosti za samooskrbo in kaj nam prinaša skrb za vsakodnevne odpadke, ki nastajajo povsod. Učencem bomo približali opazovanje in skrb za ogrožene organizme v okolici šole, hkrati pa vpogled v to, kaj pomeni za človeka in naravo propad določene vrste organizmov.

Šolsko okolico bomo uredili in nadgradili tako, da bo primerna za kakovostno preživljanje prostega časa in bo hkrati učno okolje za vsakdanje življenje ter pouk. Ureditvev zajema postavitev visokih gred za zelenjavo. Za kasnejšo rodovitnost prsti bomo skrbeli z lastnim kompostom, zalivanje bo omogočeno z zbiranjem deževnice v zalogovniku. Zeliščne grede bodo namenjene vzgoji in uporabi zelišč v prehrani, hkrati pa bomo lahko razvijali in preizkušali tudi naša čutila.

Z odpadki se srečujemo vsakodnevno, zato bomo učence ozavestili o pomenu ločevanja odpadkov in recikliranja, hkrati pa bomo projekt združili s šolskim

projektom Les in tako izdelali lesene koše za ločevanje odpadkov. Zbiramo tudi predloge, kako zmanjšati uporabo embalaže.

OŠ Selnica ob Dravi

Cilji:

- Urediti okolico šole, kjer bodo učenci kakovostno preživljali ure pouka in prosti čas.
- Predstaviti učencem različne načine pridelave zelenjave in zelišč za možnost samooskrbe.
- Predstaviti učenje z raziskovanjem in izkustvenim učenjem.
- Predstaviti in opazovati ogrožene organizme v okolici šole.
- Vključiti cilje VITR v vse učne predmete.
- Delovati interdisciplinarno, povezovalno po vertikali.

Dejavnosti:

- Ureditev šolskega okoliša (visoka greda za zelenjavo, skalnjak za zelišča, ureditev cvetličnih gredic, šolski vrt, zbiranje deževnice, izdelava komposta, skrb za ogrožene organizme, ureditev učnega prostora, namestitvev sončnih celic...).
- Zmanjšanje embalaže in ločevanje odpadkov (izdelava in postavitvev lesenih košev za ločevanje odpadkov, skrb za zmanjšanje količine plastične in ostale embalaže...).



Na šoli se povezujemo medpredmetno in po vertikali. Cilje VITR vključujemo v vse učne predmete, v ospredje postavljamo raziskovalno in izkustveno učenje.

Ponosni smo na šolski učni čebelnjak, ki ga bomo v sklopu projekta uredili, zraven njega pa postavili učilnico na prostem. Učenci že zdaj sodelujejo pri vseh fazah pridelave medu in skrbi za čebele. Poudarjajo, kako pomemben člen so čebele v celotni verigi življenja. Ob čebelnjaku potekajo tudi ure pouka naravoslovnih predmetov. Šolski čebelnjak skrbi za vso rabo medu pri malicah tako v šoli kot vrtcu. Naš cilj je to znanje prenašati še na učence drugih šol.

Ker pri delu čebelarji potrebujejo tudi električno energijo, smo se odločili to pridobiti s pomočjo sončnih celic, ki jih bomo namestili na streho čebelnjaka. Tako bo ta v celoti energetska samooskrben.

Učence bi radi spodbudili k spretnostim samooskrbe za vsakega posameznika. Želimo jim prikazati samooskrbnost od začetka in vse do trenutka, ko je hrana na mizi. Vključeni so učenci celotne vertikale. Sodelovali bodo tudi otroci iz vrtca. Učence in otroke bomo celostno vključili v proces uresničevanja ciljev trajnosti.

Tim OŠ Selnica ob Dravi

Osnovna šola Spodnja Idrija

OŠ Spodnja Idrija je manjša šola v idrijski kotlini, ki z matično in podružnično šolo v Ledinah šteje okoli 270 učencev in učenk. Že več let deluje pod sloganom »**Znanje učencev gradimo z veliko mere človeške topline in skupnim delom staršev in delavcev šole**« ter v svoje delo vpleta cilje Unesco šol, kot so: uveljaviti kulturo miru in nenasilja, naučiti se skrbeti za ohranitev skupnega doma – Planeta Zemlje ter naučiti se živeti skupaj in deliti med seboj. Poleg tega si učitelji prizadevajo razvijati vsa štiri Delorsova načela za 21. stoletje: učiti se, da bi vedeli; učiti se, da bi znali delati; učiti se, da bi znali živeti skupaj in učiti se biti.

Prioritetni nalogi za šolsko leto 2022/2023 pa sta **razvijanje odgovornosti do okolja** ter **sodelovanje in doseganje uspehov na tekmovanjih in drugih področjih**.

Učitelji učence OŠ Spodnja Idrija že več let aktivno delujemo na področju ozaveščanja učencev in učenk ter zaposlenih na področju varovanja okolja in trajnosti. Že tri leta organiziramo dneve dejavnosti za tretje vzgojno-izobraževalno obdobje na temo 17 ciljev trajnostnega razvoja. Skrbimo za šolski vrt in sadovnjak ter se že četrto leto zapored potegujemo za naziv planetu Zemlja prijazna šola, ki ga s paleto raznovrstnih

projektov podeljuje Društvo planet Zemlja. Zelo smo ponosni na akcijo, ki smo jo pred leti izpeljali 1. novembra. Pri akciji smo izhajali iz lokalne tradicije prižiganja t. i. »šajblčkov« (majhnih glinenih posodic) ob dnevu mrtvih, ki pa je bila v zadnjem času nekoliko pozabljena. Lokalne prebivalce smo spodbudili, da se ta tradicija obnovi in da za počastitev spomina na mrtve prižgejo eko šajblček, ki je bil za piko na i napolnjen z odpadnim jedilnim oljem. Le-ta skupaj s pripravkom Oilright več kot učinkovito nadomesti vosek. Tako smo namesto živalskega loja, ki se je uporabljal v starih časih, uporabili modernejšo različico ponovne uporabe odpadne snovi.

Aktivno sodelovanje z Majo Nagode, ki prakticira zero waste način življenja, se je razvilo v projekt **Prijazni do okolja**, ki je nastal na temelju partnerstva med podjetji Mojespretnosti d.o.o (dr. Jernej Sever), NMC d.o.o. (Maja Nagode), OŠ Sp. Idrija (Ana Sever Božič) in Komunalnim podjetjem Idrija. Pilotno se ga je izvajalo na območju občin Idrija in Logatec, operacijo pa je sofinanciral Evropski kmetijski sklad.

Glavni namen projekta je spodbujati oblikovanje **trajnostnih vrednot in okolju prijaznih življenjskih navad pri učencih osnovnih šol** in prek njih aktivirati tudi njihove starše in lokalne skupnosti. Za sedem različnih področij, povezanih z varovanjem okolja, smo pripravili predloge aktivnosti, izobraževalne vsebine in različna gradiva, ki si jih je moč ogledati na spletni platformi [Prijazni do okolja](http://www.prijaznidookolja.si/).² Projekt je bil prepoznan tudi s strani Evropske komisije (med 400 prispelimi vlogami iz vse Evrope jih je bilo izbranih približno 20). Z idejami iz našega projekta smo aktivno sodelovali pri formiranju skupne platforme **Education for Climate**, ter z govornico Ano Sever Božič celo imeli priložnost govoriti na PreCop 2021, ki je potekal v Milanu.

Vse naštetu nas je pripeljalo tudi do sodelovanja v projektu VITR, v katerem nadgrajujemo ustaljene prakse, z veseljem pa smo jim dodali tudi nove. Tako smo letošnje šolsko leto močno popestrili slovenski tradicionalni zajtrk, ob zaužitju katerega smo učencem dali priložnost spoznati lokalne pridelovalce, ki so prispevali odlično in zdravo hrano. Ob tem smo z učenci, ki obiskujejo eko krožek, pripravili predstavitev dolgih transportnih poti in drugih ekoloških nevšečnosti, ki so povezane z dostavljanjem hrane.

Zelo uspešno smo izvedli dve »izmenjevalnici« rabljenih stvari. Najbolj ponosni smo na tisto, ki smo jo izvedli sredi decembra in na kateri so si učenci izmenjevali igrače. Drugo, na kateri so lahko tudi starši izbrali zimsko opremo in oblačila, pa smo izvedli sredi februarja. Tisto malo opreme, oblačil in igrač, kar jih je ostalo, smo podarili dobrodelnim organizacijam. S tem smo otrokom in njihovim staršem pokazali, kako pomembno je, da se stvari in oblačila, ki jih ne uporabljamo več, ne zavržejo, ampak jim poskusimo dati novo življenje.

² <http://www.prijaznidookolja.si/>

V bližnji prihodnosti se veselimo zasenčitve šolskega vrta, ki nam bo omogočila več preživljanja aktivnega časa na prostem.

Predvsem pa smo veseli aktivnega sodelovanja s Krajevno skupnostjo Spodnja Idrija. Aprila bomo skupaj zavihali rokave pri čistilni akciji, na katero bomo povabili tudi starše otrok. Čistilno akcijo bomo fotografirali, s čimer bomo imeli priložnost ozaveščati tudi prebivalstvo, ki se akcije ne bo udeležilo. Naraščajoče število odpadkov (predvsem pločevink in plastenk ob robovih cest) nas zelo žalosti.

Tim OŠ Spodnja Idrija



OŠ Spodnja Idrija

Cilji:

- Seznaniti vse udeležence pedagoškega procesa s cilji trajnostnega razvoja in koraki s katerim lahko sami prispevajo k zelenemu prehodu.
- Razširiti in obogati že obstoječe projekte.
- Zmanjšati uporabo vode, elektrike in papirnatih brisačk.
- Urediti senčnico in učni kotiček na šolskem vrtu.

Dejavnosti:

- Zmanjševanje odpadkov in varčevanje z vodo, energenti - ZERO WASTE ples, pralne brisačke namesto papirnatih, izmenjevalnice, uporaba starih zvezkov, tedenski izzivi, malice brez embalaže...
- Ureditev šolskega vrta in okolice šole - urejanje šolskega vrta, cvetličnega nasada in sejanje dreves, pouk na prostem, zelena straža...



Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj

Osnovna šola Staneta Žagarja Kranj je stara 60 let. Ime je dobila po učitelju, revolucionarju in narodnem heroju Stanetu Žagarju. Obiskuje jo približno 500 učencev. Naš logotip je ob 50-letnici šole oblikoval nekdanji učenec, Luka Legiša. Na njem je čebelica, ki predstavlja šolski čebelnjak. V okolici smo namreč edina šola, ki ga ima.

Okolica šole je zelena, imamo sadovnjak, okrasni vrt in veliko medonosnih rastlin. Šolski gozdiček v toplejših dneh služi kot učilnica na prostem, obenem pa je senčno igrišče, ki učencem omogoča delo z naravnimi materiali. Pred tremi leti smo dobili zeleno streho in s tem še eno učilnico na prostem. Na njej imamo poleg medonosnih rastlin posajeno jagodičevje, sadno grmičevje, trto in šmarno hrušico.

Na šoli že vrsto let poteka tudi modelarski krožek, kjer učenci izdelujejo različne makete letal, ki jih ob koncu leta tudi preizkusijo pred šolo. Trenutno se najbolj veselimo novega prizidka, v katerem bo velika telovadnica in šest učilnic.

Že vrsto let v šoli učence in učitelje prek različnih projektov ozaveščamo o ekologiji, ponovni uporabi in trajnosti. Ekošola kot način življenja je vpeta v vsakdanje delo v šoli, o tem ozaveščamo učence, starše, učitelje in tehnično osebje prek okrožnic, objav ter prispevkov na spletni strani šole. Po navadi imamo vsako leto tri zbiralne akcije papirja, zbirali smo tudi odslužene baterije, tonerje, zamaške za dobrodelne akcije ... Skrbimo za varčno rabo papirja, vode in električne energije, v spomladanskem času čistimo šolsko okolico, skrbimo za šolski gozdiček in urejamo korita z okrasnimi rastlinami.

Prek projekta Shema sadja skrbimo za uravnoteženo prehrano otrok in mladostnikov ter spodbujamo uživanje sadja in zelenjave v šolskem prostoru. Prek projekta Zdrava šola skrbimo za promocijo zdravja v šolskem okolju, ker sta zdravje in izobraževanje povezani. Vsi učenci naše šole so vključeni v projekt SLOfit, ki je nadgradnja uveljavljenega nacionalnega sistema spremljave telesnega in gibalnega razvoja otrok in mladine –športnovzgojnega kartona. Projekt Popestrimo šolo nas je obogatil z znanji, spretnostmi in vseživljenjskim učenjem za boljšo zaposljivost, predstavil različne oblike formalnih, neformalnih in priložnostnih oblik učenja, poklicno svetovanje ter podporo kakovostni karierni orientaciji za šolajočo se mladino na vseh ravneh izobraževalnega sistema. Projekt ERASMUS+ kot program mednarodnega sodelovanja na področju izobraževanja, usposabljanja mladine in športa je skozi vodilno nit Kulturni festival učencem in učiteljem omogočil spoznati druge kulture, navade, običaje, prehrano, jezik ...

Projekt Bralna pismenost učence ozavešča o pomenu in pomembnosti branja (bralni klub, metoda dolgega branja, sodelovanje s knjižnico ...). Poudarek je tudi na medgeneracijskem branju. V učilnici slovenščine smo uredili kotiček »Dobra knjiga«, kjer učenci predstavljajo zanimive knjige po svojem izboru in zanje skušajo navdušiti svoje sošolce. V šolski avli v 1. nadstropju v vitrini imamo knjižno izmenjevalnico, iz katere učenci lahko vzamejo knjige, ki so jim všeč, in v zameno prinesejo kakšno svojo. Branju in knjigam v knjižnici se posvečamo pri tistih učnih urah, kjer se preverja razumevanje usvojene snovi. Bralno pismenost razvijamo tudi s projektom Maček v žaklju, ki ga organiziramo v knjižnici ob svetovnem dnevu mladinske knjige. Učencem ponujamo knjige z različno tematiko; letos okoljevarstveno.

V projektu Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju smo se posvetili predvsem trajnostni ureditvi šole in njene okolice, pogozdovanju šolskega gozdička, zasaditvi sadnega drevja in izboljšavi zelene strehe, obnovi čebelnjaka, povečanju kolesarnice in ureditvi stojala za skiroje, ureditvi kotička za torbice pred jedilnico, poenotenju košev za doslednejše ločevanje odpadkov. Sočasno smo izvedli še nekaj zanimivih aktivnosti za učence in učitelje – potujočo razstavo Na vroči strani Alp na temo podnebnih sprememb, predavanje meteorologinje mag. Tanje Cegnar na temo »Podnebje in mi« za starše in učitelje, športne srede za učitelje, štiri delavnice za učence NIP tehnika – Zavod za Arhitekturo (drevesa, poplave, CO₂, prostor), zbiranje materiala za ponovno uporabo ali izmenjavo (papir, zamaški, knjige), nagradni fotonatečaj, šiviljsko delavnico za učence, jesenski izlet – nabiranje gob z gobarskim determinatorjem, izdelavo hotela za žuželke in ptičje hišice, ponovno uporabo obstoječega materiala (izdelava novoletne dekoracije iz odpadnih deščic, pohištvo iz palet ...).

Zmanjšati želimo negativen vpliv na okolje, spodbujati trajnostno in čisto energijo, prispevati k čistejšemu zraku, zaščititi vodo, spodbujati ohranitev in obnovo biotske raznovrstnosti ter odgovorno porabo dobrin. Z naštetimi aktivnostmi želimo, da bi učenci naše šole razvili odgovoren odnos do sočloveka in do vseh bitij narave. Želimo tudi, da bi pridobljeno znanje in pozitiven odnos do okolja posredovali staršem, sorodnikom, prijateljem ... Ko bomo vsi ljudje združili moči, se bodo razmere na našem ogroženem planetu začele obračati na bolje. Z združenimi močmi bomo prispevali k ohranjanju narave v naši okolici.

Tim OŠ Staneta Žagarja Kranj

OŠ Staneta Žagarja Kranj

Cilji:

- Ozavestiti učitelje, učence in starše o pomenu trajnostnega razvoja tako doma kot v šoli.
- Poglobiti učenčevo razumevanje trajnostnega razvoja v sklopu pouka in drugih aktivnosti.
- Učencem približati trajnostne vrednote.

Dejavnosti:

- Trajnostna ureditev šole in njene okolice - pogozditev šolskega gozdička in ozelenitev šolske okolice, izboljšava zelene strehe, izvedba pouka na zeleni strehi z uporabo IKT, izboljšava zraka v učilnicah, obnova čebelnjaka, povečanje kolesarnice, ureditev stojala za skiroje, potujoča razstava "Na vroči strani Alp", zbiranje materiala za ponovno uporabo, izmenjavo, poenotenje košev za ločevanje odpadkov, delavnice za učence in zaposlene...



Osnovna šola Sveti Jurij

Osnovna šola Sveti Jurij se nahaja v Prekmurju, na Goričkem in je edina vzgojno-izobraževalna ustanova v občini Rogašovci. Šolo v letošnjem šolskem letu obiskuje 250 učencev in učenk. V sklopu šole delujeta tudi Podružnična osnovna šola Pertoča ter Vrtec pri Osnovni šoli Sveti Jurij. Podružnično osnovno šolo Pertoča obiskujejo učenci od 1. do 3. razreda. Vzgojno-varstvene enote vrtca delujejo na treh lokacijah – na matični šoli Sveti Jurij, na podružnični osnovni šoli Pertoča ter v Rogašovcih. Vrtec v letošnjem šolskem letu obiskuje 116 otrok. Pouk na matični šoli poteka v 15 oddelkih in 4 oddelkih podaljšanega bivanja. Na podružnični osnovni šoli Pertoča je kombinirani oddelek 1. in 2. razreda, oddelek 3. razreda ter 1 oddelek podaljšanega bivanja.

Naše poslanstvo je spodbujati vse učence v skladu z njihovimi sposobnostmi in potenciali, da pridobijo znanje in vseživljenjske kompetence za čim uspešnejšo vključitev v sodobno družbo. V okviru vizije šole z inovativnim in vseživljenjskim učenjem razvijamo znanja, sposobnosti ter veščine, potrebne za trajnostno prihodnost, v kateri vsak posameznik prevzema odgovornost za sedanjo in prihodnje generacije.

Že dlje časa vključujemo prvine trajnostnega razvoja v delo in življenje šole. Spodbujamo gibanje in trajnostno mobilnost v sklopu različnih dejavnosti, projektov in raziskovalnih nalog, kot so teden brez avtomobila, spremljanje in beleženje trajnostnih prihodov v šolo, čistilne akcije, zbiralne akcije odpadnih materialov, raziskovanje črnih odlagališč odpadkov v občini. S svojimi dejavnostmi že vrsto let potrjujemo naziv ekošola, zdrava šola in raziskovalna šola. Področje trajnostnega razvoja in ekologije pokrivajo različne raziskovalne dejavnosti na naši šoli.

V okviru projekta Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju smo si člani tima kot glavno dejavnost zadali vzpostavitev šolskega vrta z učilnico na prostem. S skrbjo za šolski vrt in s poukom na prostem bomo razvijali različne cilje trajnostnega razvoja, ki jih želimo uresničevati v okviru pouka, dni dejavnosti, ur oddelčne skupnosti, dejavnosti znotraj oddelkov podaljšanega bivanja, ur interesnih dejavnosti, taborov in delavnic na šolskem vrtu z učilnico na prostem.

Za vzpostavitev in ureditev šolskega vrta ter učilnice na prostem načrtujemo: sajenje avtohtonih in okrasnih dreves ter grmovnic, postavitev stolov in miz iz lesenih hlodov za namen pouka na prostem, postavitev vrtnih gredic, ureditev poti med gredicami, ureditev čutnih poti, postavitev kompostnika, ureditev vodnega vira, ureditev ognjišča, postavitev hotela za žuželke in postavitev sončne ure.

Z izvajanjem pouka in preostalih dejavnosti v učilnici na prostem ter na šolskem vrtu bomo razvijali trajnostno učenje kot del trajnostnega razvoja. Učenci in strokovni delavci bodo več časa preživali na svežem zraku in se več gibali, kar bo prispevalo k boljšemu zdravju in dobrem počutju. S pridelki s šolskega vrta bomo povečali samooskrbo, s tem pa bodo učenci razvijali pozitiven odnos do naravno in lokalno pridelane hrane ter narave. Z vsemi načrtovanimi dejavnostmi v učilnici na prostem ter šolskem vrtu se bodo poglobljali medsebojni odnosi, učenci bodo z razvijanjem veščin osebnostnega in socialnega razvoja napredovali tudi na tem področju.



Cilji:

- Uresničevati cilje trajnostnega razvoja v okviru pouka, dni dejavnosti, ur oddelčne skupnosti, dejavnosti znotraj oddelkov podaljšanega bivanja, ur interesnih dejavnosti, taborov in delavnic na šolskem vrtu z učilnico na prostem.
- Ozaveščati o trajnostnem razvoju, razvijati trajnostni odnos in ravnanje človeka do okolja.

Dejavnosti:

- Vzpostavitev in ureditev šolskega vrta ter učilnice na prostem – sajenje avtohtonih in okrasnih grmovnic, postavitve stolov in miz, postavitve vrtnih gredic, čutne poti, kompostnika, vodnega vira, skalnjaka, ognjišča, hotela za žuželke in sončne ure.
- Pouk na prostem – pouk pri posameznih predmetih, dejavnosti v podaljšanem bivanju, nabiranje rastlin, zelišč in plodov, setev in zasaditev na šolskem vrtu in skalnjaku...



Nastajanje šolskega vrta z učilnico na prostem je aktivnost, ki ji posvečamo največ pozornosti. Ponosno ga ustvarjamo, zasajujemo in obiskujemo skupaj z učenci. Zasadili smo sadno drevje, pripravljamo vrtno gredice ter zeliščni kotiček. Hkrati nam šolski vrt nudi veliko prostora za igro in gibanje na prostem. V okviru pouka in dni dejavnosti načrtujemo vedno več aktivnosti, ki potekajo na šolskem vrtu.

S šolskim vrtom bomo poudarjali pomen samooskrbe, lokalno pridelane hrane in zdravega načina življenja. Želja tima projekta in vseh zaposlenih je, da bi šolski vrt z učilnico na prostem postal dediščina našega dela in šole ter da bi postal prostor, kamor bodo učenci, učitelji, starši in drugi prebivalci občine z veseljem prihajali, se učili na drugačen način in uživali v naravi.

Tim OŠ Sveti Jurij

Osnovna šola Štore

Osnovna šola Štore, ki jo v šolskem letu 2022/2023 obiskuje 419 učencev, stoji na obrobju Celjske kotline, k njej pa je priključena tudi podružnična šola Kompole. Poleg kakovostnega in uporabnega znanja, ki ga učenci pridobivajo v okviru obveznega in razširjenega programa ter projektne dela, učencem privzgamemo ob našem prednostnem cilju tudi pozitivne življenjske vrednote in načela, potrebne za življenje. Prednostni cilj letošnjega leta je trajnostni razvoj, ki je tudi glavni cilj Strategije razvoja Slovenije 2030, s katerim želimo zagotoviti kakovostno življenje za vse. V šoli mu sledimo na področju lokalno pridelane hrane, skrbi za zdravo življenje in dobrega počutja, varčnega ravnanja z vodo ter hkrati ozaveščamo o varovanju ekosistemov. Prizadevamo si za dosledno ravnanje z odpadki in za varstvo ter ohranjanje kulturne in naravne dediščine. Ker želimo prednostni cilj lažje doseči in hitreje napredovati, smo se vključili v razvojni projekt MVI in ZRSŠ z naslovom Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju. Z načrtovanimi aktivnostmi uresničujemo tudi cilje ekošole in zdrave šole.

Dejavnosti, ki spadajo v okvir trajnostnega razvoja, povezanega z ohranjanjem okolja in biodiverzitete, vsa leta načrtno in poglobljeno izvajamo v okviru dnevov dejavnosti. Eden od primerov načrtnega dela za trajnejšo prihodnost je skrbno načrtovanje in izvedba aktivnosti za vse razrede v okviru svetovnega dneva Zemlje, ki ga poimenujemo kot eko dan. V sklopu le-tega izvajamo različne, učenčevim letom primerne aktivnosti, s katerimi vse učence šole ozaveščamo o okoljskih problemih in možnostih za reševanje le-teh. Aktivnosti s področja sobivanja človeka z naravo in trajnostnega razvoja načrtujemo in izvajamo tudi za nadarjene učence, na primer ogled Tehnoparka in Tropske hiše v Celju ...

Tudi v okviru izbirnih predmetov se učitelji in učenci srečujemo s temami, ki govorijo o posledicah razvoja sedanje potrošniške družbe, o izčrpanju naravnih virov, stopnjevanju onesnaževanja okolja in posledicah le-tega.



Cilji:

- Učne vsebine in cilje pri različnih predmetih spoznati in doseči v naravi.
- S praktičnimi primeri učencem približati in osmisliti cilje VITR.
- K pouku na prostem pritegniti vse učitelje in jih spodbuditi k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja.

Dejavnosti:

- Učilnica na prostem - zasaditev gred s sadnimi grmovnicami, drevesi, zelišči in medovitnimi rastlinami, postavitve novih miz in klopi, čutna pot, kompostnik, namestitve športnih igral in izvajanje športnih dejavnosti, meterološka postaja, didaktične igre, pouk na prostem...
- Izobraževanje za strokovne delavce.



Vsi učenci so deležni znanj in spoznanj o okoljskih problemih, njihovih posledicah ter možnostih reševanja tovrstne problematike v okviru projektov, ki jih na šoli izvajamo: Ekošola, Zdrava šola, Tek podnebne solidarnosti, Varno s soncem ... Šola je pristopila k aktivnostim trajnostne mobilnosti, kot sta pešbus in bicivlak, s katerima smo številne dosedanje učence vozače motivirali za trajnostni način prihoda in odhoda iz šole. Strokovni delavci smo v zadnjih letih še posebej motivirani za usposabljanja in izobraževanja na področju trajnostnosti, zato se izpopolnjujemo na različnih področjih. V izvedbene aktivnosti so bili poleg partnerjev aktivno vključeni tudi mladi, starejši, ostareli, ženske, osebe s posebnimi potrebami. Spodbujana je bila in bo tudi v prihodnje medgeneracijska solidarnost in sodelovanje prek aktivnosti izobraževanja in usposabljanja. Primer aktivnosti s področja trajnostnega razvoja s poudarkom na podnebnih aktivnostih je tudi tek podnebne solidarnosti.

V želji, da bi učenci učne vsebine in cilje pri različnih predmetih spoznavali in dosegali v naravi, smo se odločili za ureditev učilnice na prostem. Tako bomo učencem tudi laže približali in osmislili cilje VITR. V akcijski načrt smo vključili zasaditev gred s sadnimi grmovnicami, drevesi, zelišči in medovitimi rastlinami; postavitve novih miz in klopi; izdelavo čutne poti; izdelavo kompostnika; namestitve športnih igral in izvajanje športnih dejavnosti na njih; ureditev meteorološke postaje in izvajanje meritev; didaktične igre in igranje socialnih iger; postavitve bralne hišice, ptičje krmilnice in netopirnice; izvajanje vaj čuječnosti; prepoznavanje in določanje rastlin na šolskem vrtu; izdelavo tablic s poimenovanji rastlin; pouk na prostem ...

Ponosni smo, da je šolski vrt postal učilnica v naravi v pravem pomenu besede. S postavitvijo ptičjih krmilnic smo učencem omogočili skrb za prostoživeče ptice, z opazovanjem tudi prepoznavanje in določanje biotske pestrosti v okolici šole. Ob postavitvi netopirnice se učenci seznanjajo s pomembnostjo vrst za ohranjanje ekosistemov. Problematiko oprasovalcev medovitih rastlin, ki smo jih že začeli zasajati, so učenci rešili s postavitvijo hotela za žuželke. Ob prijetnejših temperaturah bomo izvajali bralne popoldneve v bližini bralne hišice, ki je opremljena z naravnimi sedali. Preprosta vremenska postaja bo poskrbela za prve korake mlajših v svet meteorologije. Pestrost naravnih materialov bodo otroci občutili na sprehodu po čutni poti, ki je v nastajanju.

Področje trajnostnosti je vključeno tudi v vizijo šole: *»Ustvarjamo medsebojne odnose, s katerimi vsakemu posamezniku omogočamo, da živi in izraža svojo enkratno osebnost, kar vodi k dobremu počutju in zadovoljstvu. S svojo strokovnostjo in odgovornostjo do prihodnjih generacij ob dobrih pogojih dela spodbujamo izražanje ustvarjalnosti in kritičnosti za trajnostno prihodnost, s čimer dosegamo uspešnost vseh udeležencev ter skrbimo za ugled šole.«*

Srednja šola Venon Pilon Ajdovščina

Podnebne spremembe so del našega vsakdana, prežemajo naše družbeno in zasebno delovanje, krojijo našo sedanost in spreminjajo našo prihodnost. V odzivu na vse to se v družbi krepí moč ozaveščanja o pomenu podnebja in vplivih nanj. Vedno bolj jasno je izražena želja po boljšem jutri, ko bo svet človeku bolj naklonjen. Če želimo zmanjšati posledice našega delovanja, ki jih že občutimo in se nam napovedujejo, se moramo odzvati in nemudoma delovati.

Srednja šola Venon Pilon Ajdovščina je šola, ki se zaveda pomena skrbi za trajnostni razvoj, zato delujemo celostno. Vključujemo vsebine ekonomskega, okoljskega in socialnega področja. Kot izobraževalna ustanova posebno pozornost posvečamo dvigu kakovosti izobraževanja, skrbi za zdravje in dobro počutje vseh, ki smo udeleženi v učnem procesu – dijakov, strokovnih delavcev in drugih zaposlenih na šoli ter staršev oziroma skrbnikov naših dijakov – ter odgovorni rabi in proizvodnji ter ohranitvi in obnovitvi biotske raznovrstnosti kot temelja za preživetje ljudi.

Skrbimo, da vsi učitelji in vzgojitelji elemente trajnostnih vsebin vnašamo v pouk in obšolske dejavnosti. Stalnica znotraj našega šolskega leta je izvedba projektne dne, na katerem se odzovemo trenutnim trendom in potrebam. V šolskem letu 2022/2023 smo ga obarvali predvsem trajnostno ter ga naslovili Danes za jutri. Prek poudarka na aktivnih oblikah in metodah dela smo se ozaveščali o ciljnih Agende 2030 ter jih prek izkustvenega učenja osmišljali.

Odzvali smo se na pobudo našega dijaka k oblikovanju med razrednih izzivov na temo trajnosti. Urejamo šolski okoliš. V letošnjem šolskem letu smo poskrbeli za ozelenitev in postavitev zatočišč za divje opraševalce. Notranje prostore, ki so namenjeni aktivnemu preživljanju prostega časa, smo posodobili in jih naredili dijakom zanimive, kar se kaže v bogatem obisku med odmori. V sodelovanju z zunanjimi ustanovami izvajamo delavnice, ki vključujejo cilje Agende 2030 in hkrati udeležujejo zastavljena področja projekta.

Oblikovali smo kotiček »Trajnostna omara«, ki je namenjen izmenjevanju že nošenih/odvečnih oblačil ter preseganju predsodkov, da so ta manjvredna. Že več let sodelujemo tudi z nizozemsko šolo. Medkulturni dialog nam je v pomoč pri ozaveščanju o problematiki drugje, tako krepimo in pridobivamo nova znanja, ki jih prek konkretnih dejavnosti tudi udeležujemo.



Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Cilji:

- Dijake spodbuditi k večji aktivnosti v smeri trajnostnega načina življenja.
- Dijake ozavestiti o trajnostnem razvoju.
- Pri dijakih spodbuditi večje zavedanje in občutljivost o pomenu problematike trajnostnega razvoja.
- Pri dijakih spodbuditi razumevanje in aktivno sodelovanje pri reševanju biotske raznovrstnosti v lokalnem okolju.

Dejavnosti:

- Izvedba projektnega dneva "Danes za jutri".
- Oblikovanje koticčka Trajnostna omara, namenjenega izmenjavi obrabljenih/odvečnih oblačil.
- Izvedba natečaja "Krasni rajski svet, kje si?". Z njim se mlade spodbuja, da na tematiko trajnostnega razvoja pogledajo tudi skozi umetnost.
- O trajnostnem razvoju v literaturi - srečanje in pogovor s pisateljico.
- Sodelovanje v akciji pogožitve Krasa.
- Urejanje šolskega okoliša.
- Okrogle mize z nekdanjimi dijaki šole na temo trajnostnega razvoja.



Nadaljujemo z izvedbo okroglih miz, na katerih z našimi nekdanjimi dijaki razpravljamo o različnih tematikah. V letošnjem letu smo se osredotočili na tematiko

trajnostnega razvoja, ki smo jo posvetili predvsem naslednjim ciljem: zdravje in dobro počutje, življenje v vodi in na kopnem ter mir, pravičnost in močne institucije.

Delujemo tudi širše. K sodelovanju na vseslovenskem natečaju z naslovom *Krasni rajski svet, kje si?* smo povabili srednješolce in osnovnošolce, da skozi glasbo, fotografijo, likovno in literarno ustvarjanje razmišljajo o tematiki trajnostnega razvoja. O izvedenih dejavnostih poročamo v lokalnem časopisu *Latnik*, šolskem glasilu *Izvir*, na šolski internetni strani, Facebook strani in na platformi Instagram. Tako skrbimo tudi za ozaveščanje javnosti o naših prizadevanjih, za katera si želimo, da bi postala stalnica našega naravi prijaznega življenja.

Tudi v prihodnje si bomo prizadevali vnašati vsebine vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v šolske in obšolske dejavnosti. Nekatero obstoječe bomo nadgradili, saj si jih želimo ponotranjiti. Zavedamo se, da so mladi ključni v prizadevanju za lepšo prihodnost, zato je prav, da damo prostor njihovi ustvarjalnosti, pobudam in tudi kritikam. Poskrbeli bomo, da bo glas dijakov slišan in upoštevan.

Tim Srednje šole Venca Pilonca Ajdovščina

Biotehniški center Naklo

V BC Naklo delujejo tri enote; **srednja šola**, **višja šola in medpodjetniški izobraževalni center**. V srednji šoli izvajamo program **strokovne** gimnazije in 15 poklicnih in strokovnih programov na vseh stopnjah izobraževanja. Četrtnina dijakov je gimnazijcev, polovica dijakov se izobražuje v strokovnih in poklicno-tehniških programih, četrtnina dijakov pa v poklicnih programih. Vpisujemo dijake predvsem iz SZ dela Slovenije. Velika prednost je, da gimnazija in srednja šola delujeta v BC Naklo, ki je z delom umeščen v širši ekonomsko družbeni prostor. BC Naklo na šolskem posestvu **nudi zelo raznolike učne poligone** (bližnja naravna okolja – gozd, travniki, ribnik, reke, potoki, naravne in kulturne danosti). V BC Naklo v okviru medpodjetniškega centra deluje ekipa sodelavcev v projektni pisarni, kjer skupaj ustvarjajo in se v sodelovanju s številnimi partnerji v svetu povezujejo, da lahko mladim ter vsem našim deležnikom omogočajo širše možnosti aplikativnega izobraževanja in usposabljanja. **Vseživljenjsko učenje** in **medgeneracijsko povezovanje** se vsakodnevno prepletata, saj je izobraževanje odraslih in splošne zainteresirane javnosti glavna dejavnost v popoldanskih in večernih urah. Tako je center odprt učni prostor za izobraževanje, srečevanje, povezovanje. Šolski prostor skupaj s vodstvenim timom in sodelavci izvajajo in razvijajo skupaj s širšim evropskim prostorom ter lokalnim in delovnim okoljem.

Na področju biotehnike smo v letih od 2004 do 2006 posodobili vse izobraževalne programe. Oblikovala sta se dva nova strokovna modula trajnosti razvoj za srednje strokovne izobraževalne programe in poklicno-tehniške izobraževalne programe (TRR) ter varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja, za vse srednje poklicne izobraževalne programe (VOT). Oba strokovna modula se od šolskega leta 2007/2008 izvajata v vseh biotehniških programih kot temeljna.



Biotehniški center Naklo – Srednja šola, gimnazija

Cilji:

- Ozaveščati o podnebnih spremembah.
- Seznaniti dijake in strokovne delavce šole s cilji Agende 2030 in zelenim dogovorom EU.
- Spreminjati osebne navade posameznika, razredne skupnosti in šole.

Dejavnosti:

- Organiziranje ustvarjalnih učnih okolij (projektni tedni).
- Učilnica na prostem.
- Spodbujanje in ozaveščenje o trajnostni mobilnosti.



V okviru (OIV) obveznih izbirnih vsebin, izvajamo raziskovalno in projektno delo. Na šoli smo razvili karierno mapo, o naših dejavnostih dijaki in učitelji objavljajo v šolskih revijah v slovenskem in angleškem jeziku, uspešno smo izvedli več šolskih, nacionalnih in mednarodnih projektov s trajnostno tematiko. Smo alpska šola, e-Twinning šola, ekošola, zdrava šola, Unesco šola, program MEPI, za strokovno izmenjavo dobrih praks smo izvedli šest mednarodnih festivalov: Ko učim gradim ...

V projektu bomo krepili in širili ustvarjalna in odprta učna okolja. Spodbujali pouk na prostem in sistematično spodbujali in ozaveščali dijake o trajnostnosti. Ozaveščali bomo o podnebnih spremembah, seznanjali s cilji Agende 2030 in zelenim dogovorom EU ter z aktivnostmi spreminjali osebne navade posameznika, razredne skupnosti in šole. Prednostno smo si zadali krepitev in aktivnosti za naslednje 4 cilje Agende 2023: **4. kakovostno izobraževanje z 17. partnerstva za doseganje ciljev ter 3. zdravje in dobro počutje in 11. trajnostna mesta in skupnosti.**

Seznanjanje s cilji trajnostnega razvoja bo potekalo na razrednih urah. Za skupno dobro je naloga posamezne razredne skupnosti, da načrtuje in izvede dejavnost, ki podpira cilje trajnostnega razvoja.

Organizacija in izvedba projektne tedna za vse razrede. Dijaki bodo že prek šolskega leta izbrali temo, ki se nanaša na vse trajnostne cilje, poudarek je na izbranih štirih (kakovostno izobraževanje, partnerstva za doseganje ciljev, zdravje in dobro počutje, trajnostna mesta in skupnosti). Izvedba projektne dela od ideje, prek načrtovanja, organizacije, delitve nalog do poročanja in predstavitve bo delo dijakov v razredni skupnosti. V timu bomo spremljali in analizirali opravljene vsebine in merili učinke.

Pomembno je, da smo pripravljeni na spremembe in izboljšave, na nenehno preverjanje in evalviranje stanja. Preskok iz teorije na prakso je **kompleksen proces**, je krog nenehnega razvijanja in se ne zgodi kar tako čez noč.

Še posebej smo ponosni na projekt: Voda iz pipe, v katerega smo bili vključeni vsi: 846 dijakov šolskega leta 2021/2022, 130 zaposlenih in 240 študentov.

Na Biotehniškem centru Naklo ob Svetovnem dnevu voda pridobili certifikat Voda iz pipe, ki ga podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije – Zbornica komunalnega gospodarstva.

Pridobitev certifikata je spremljala zaveza, da bomo na BC Naklo dijakom, študentom, zaposlenim ter obiskovalcem ponujali le pitno vodo iz pipe. S trajnostno akcijo smo želeli preprečiti oz. zmanjšati uživanje vode v plastenkah ter s tem tudi porabo dodatnih naravnih virov v procesu embaliranja. V šolski trgovini Pod kozolcem smo

iz ponudbe izločili vodo v plastenkah. Dijaki, študenti in zaposleni smo prejeli trajnostno darilo – steklenke za vodo, ki so jih dijaki ljubkovalno poimenovali »steklenkoti«.

Pridobitev certifikata je spremljala ozaveščevalna akcija »dijaki dijakom«, katere cilj je bila promocija uporabe steklenk med dijaki. V sklopu šolskega natečaja Voda iz pipe so risali ter v naslednji fazi izbirali logotip, ki je krasil zaščitni ovitek steklenice. Izbrani logotip ponazarja, da je prihodnost v naših rokah in da si moramo vsi skupaj prizadevati, da bo »zelená« in trajnostna.

Dijaki so izdelali zloženke in plakat o »steklenkotu«. Izpostavili so prednosti uživanja vode iz pipe oz. negativne vidike uživanja vode iz plastenke. Pri tem so se dotaknili kakovosti pitne vode v Sloveniji oz. problematike porabe naravnih virov, mikroplastike ter hormonskih motilcev, upravljanja z odpadno plastično embalažo ... Dijaki so se na svetovni dan vode podali v razrede, kjer so dijakom drugih razredov predstavili svoje argumente za uživanje vode iz pipe. Predstavitve smo pospremili z ogledom dokumentarnih filmov, ki so posvečeni problematiki vode.

Vzgoja in izobraževanje lahko odigrata odločilno vlogo v boju proti izzivom, s katerimi se srečuje naš planet. Lahko nas krepi, da se bomo znali odzivati na vse spremembe in delovali trajnostno, da rešimo in ohranjamo naš planet. Pomembno je, da se šole zavemo svoje vloge in teorijo pretvorimo v prakso. Delovati moramo akcijsko, da lahko dosežemo cilje trajnostnega razvoja in krepimo prednostna področja delovanja. Sledimo štirim korakom, in sicer skupno akcijsko načrtovanje, odločitev za akcijski način delovanja, zastavljanje pravih vprašanj ter evalvacija. Za učinkovito in ustvarjalno učno okolje je izjemno pomembna tudi šolska infrastruktura. Naša prednost je zagotovo, da šolski center deluje v osrčju narave, tako imamo kar nekaj učnih poligonov okrog naše šolske stavbe (ribnik, travniki, njive, različni vrtovi, rastlinjaki, terapevtski vrt). Izkustveno učenje je pri nas prednostno, zato smo ga vključili v samo izobraževanje. V BC Naklo imamo v ta namen različne praktične modele, ki dokazujejo možnosti drugačnih načinov dela. Postavljene modele je treba integrirati s kurikulumom in jih evalvirati. V te nove modele bomo v večji meri vključili tudi zunanje partnerje, s pomočjo katerih bo možen boljši pretok znanja in izkušenj neposredno v poslovno okolje. Aktivirati je treba vse vire na podeželju, ki bodo vplivali na višjo dodano vrednost kakovosti bivanja.

Upamo in želimo, da z našim načinom dela, vzgajanja in izobraževanja prispevamo kamenček v mozaiku trajnostnega delovanja, ki pomembno vpliva na življenje prihodnjih generacij.

Tim Bitehniškega centra Naklo

Gimnazija Moste

Gimnazija Moste že vrsto let namenja pozornost vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj, zato okoljske vsebine učitelji različnih predmetov pogosto vključujejo v pouk. Predmet študij okolja je tudi eden izmed interdisciplinarnih tematskih sklopov, ki ga lahko obiskujejo dijaki 3. letnika. Vrsto let je bila šola vključena v kampanjo Pozor(!)ni za okolje, s katero je ozaveščala dijake o odgovornem odnosu do narave ter jih spodbujala k razmisleku in dobrim praksam, kako lahko sami pripomorejo k varovanju okolja.

Namen projekta je, da s pogovorom, z zgledom in reševanjem avtentičnih nalog pri dijakih razvijamo ekološko etiko, ki bo vodila k njihovemu odgovornejšemu ravnanju do planeta.

Skupina učiteljev skupaj z ravnateljem in drugimi strokovnimi delavci ter dijaki v okviru projekta deluje na področju trajnostnega turizma in ozelenitve šole. Cilj področja ozelenitve šole je ozelenitev prostorov. Rastline v prostorih bodo vplivale na ugodnejšo sestavo zraka, kar bo vplivalo na prijetnejše vzdušje ob zadrževanju v ozelenelih prostorih. Učitelji bomo skupaj z dijaki in strokovnjaki izdelali načrt ozelenitve hodnika in učilnice. Nabavili bomo potrebni material in izvedli ozelenitev. Glavni cilj na področju trajnostnega turizma je dijake spodbuditi k razmisleku o pozitivnih in negativnih vplivih turizma na okolje in jih kot bodoče turiste pripraviti na odgovorno vedenje, tako da v projektnem delu samostojno pripravijo srednješolsko ekskurzijo po načelih trajnostnega turizma.

Glavno področje dela je trajnostni turizem. Dijaki so pri predmetu študij okolja po kritičnem razmisleku o pozitivnih in negativnih učinkih turizma dobili projektno nalogo, v kateri so morali pripraviti enodnevno srednješolsko ekskurzijo po načelih trajnostnega turizma. To je odgovoren turizem, ki spoštuje potrebe okolja in ljudi, ki tam živijo, pa tudi lokalnega gospodarstva in obiskovalcev, hkrati pa so morali upoštevati tudi zanimanje srednješolske populacije, umeščenost v učni načrt in omejene finančne vire. Dijake smo spodbujali, da izberejo kraje, ki so manj znani, niso množično obiskani, pa imajo vseeno bogato v zgodovinsko, kulturno in naravoslovno izročilo. V ekskurzijo so morali vključiti tudi ogled oz. doživetje zavarovanega območja narave.

Ekskurzijo so pripravili tako, da so zbrali cilje celodnevne ekskurzije, pripravili organizacijski in vsebinski program, zbrali material za vodenje po ekskurziji ter motivirali vrstnike in učitelje za udeležbo na ekskurziji.

Gimnazija Moste

Cilji:

- Vzpodbujati s poučevanjem, akcijami in z zgledom pri dijakih ekološko etiko.
- Spremeniti lastna ravnanja (tako ravnatelj, učitelji in dijaki), ki negativno vplivajo na okolje.
- Zmanjšati ekološki odtis.
- Zmanjšati svoj vpliv na podnebne spremembe.

Dejavnosti:

- Načrtovanje in izvedba trajnostnih ekskurzij.
- Ozelenitev šole.



Poleg dijakov pri predmetu študij okolja so v projekt vključeni vsi dijaki od 1. do 3. letnika. Vsak razred bo pripravil načrt za izvedbo trajnostne ekskurzije. Za uspešno

organizacijo trajnostne ekskurzije smo predvideli naslednje korake: izobraževanje za učitelje o trajnostnem turizmu, organizacija, izvedba, refleksija in evalvacija vzorčne ekskurzije za 4. letnik z naslovom Potovanje skozi čas (preteklost – Žička kartuzija, sedanost – Slovenske Konjice, prihodnost – Vitanje, Center vesoljskih tehnologij Noordung), pisna in ustna navodila razrednim skupnostim za organizacijo in izvedbo ekskurzije, priprava nagradnega natečaja za najbolje načrtovano enodnevno trajnostno ekskurzijo s podrobno izdelanimi opisnimi kriteriji in priprava didaktičnega pripomočka oz. gradiva za načrtovanje in izvedbo trajnostne ekskurzije.

V okviru projekta želimo dijakom prenesti dve temeljni sporočili. Prvo je, da v želji po novih doživetjih in spoznanjih, obiskovanju drugih krajev in dežel vedno vplivamo na okolje, a te vplive lahko zmanjšamo, če se odločimo za trajnostni turizem, ki poskrbi tudi za prihodnje generacije. Drugo pa je pomen zdravega, prijetnega bivalnega okolja, polnega zelenja, ki vpliva na boljše razpoloženje in zmanjšuje stres. Želimo si, da bi ti dve sporočili dijaki odnesli s seboj v življenje, hkrati pa jih želimo opolnomočiti z znanjem in orodji, kako naj to dosežejo.

Dejavnost vodi in načrtuje tim projekta za podnebne cilje in VITR (mag. Mojca Orel, Alenka Perko Bašelj, Nika Pirnat, Bojan Golc in Bojan Krpan) v sodelovanju z ravnateljem dr. Jurijem Kočarjem.

Tim Gimnazije Moste

Gimnazija Murska Sobota

Gimnazija Murska Sobota je bila ustanovljena leta 1919. Ves čas delovanja stremi k temu, da mlade ljudi izobražuje, vzgaja in vabi, da se vzpenjajo po poteh raziskovanja neznanega in neodkritega. Vizija *Gradimo misleč svet* je podkrepljena s prednostnimi nalogami šole: razvoj kritičnega mišljenja in s tem v povezavi vključenost v projekte zdrave in do okolja odgovorne šole.

Po pregledu opravljenih aktivnosti zadnjih let na področju podnebnih ciljev in vsebin v vzgoji in izobraževanju se zavedamo, da je na naši šoli bilo veliko narejenega. Kljub temu da so učni načrti in prizadevanja razpršeni, jih povezuje enako stičišče: povečanje odgovornosti in ozaveščanje dijakov na področju ekologije, trajnosti, potrošništva, varčnosti in ravnanja z odpadki.

S ponujanjem dodatnih vsebin in/ali znotraj posameznih predmetov je tako vedno prisotna želja, da bi dijakom privzgojili zavedanje in omogočili angažiranost v smeri okoljske ozaveščenosti in skrbi za planet Zemlja.

Med drugim smo tako na šoli organizirali in izvedli šolsko debatno tekmovanje v sklopu projekta Think Green, Go Green na debatno trditev Varovanje okolja v EU je bolj pomembno od gospodarske rasti (28. maj 2021). Gostili smo razpravo o podnebni pravičnosti v sklopu informacijske točke Europe Direct Pomurje z osrednjimi gosti razprave, Ljudmilo Novak in Tajem Zavodnikom iz Društva Focus (Društvo za suveren razvoj) ter predstavnico Greenpeace Slovenija, Katjo Hus (12. november 2021). Udeležili smo se statističnih iger (raziskovalne naloge na temo investicij – primerjava investicij v varstvu okolja ter vpliv investicij na količino – primerjava med občinami). Nalogi sta dostopni [na spletni strani šole](#).³ Izpeljali smo tudi energetske obnove stavbe (vgradnja ogrevalnega sistema, luči na senzorje, postavitve pršilnikov).

Vedno smo se odzvali tudi na pobude občine. Ob tednu mobilnosti smo ob dnevi mobilnosti organizirali športne igre in ozaveščali o možnostih okoljsko neproblematičnih oblik prevoza. Aktivno je vsakoletno sodelovanje na natečaju Saubermacher 'Odpadno je uporabno'. Izvedli smo tudi [podnebni štrajk](#)⁴ (15. marec 2019).

Projekt VITR je povezovanje in nadgradnja dosedanjih dejavnosti in stremi k ozaveščanju dijakov Gimnazije Murska Sobota o podnebnih spremembah in aktiviranju dijakov na področju skrbi za planet Zemlja. Cilj so kognitivne in vedenjske spremembe, pridobivanje konkretnih znanj skozi predavanja in delavnice ter aktivacija dijakov na področjih krožnega gospodarstva in odgovornega potrošništva, ker stremimo k temu, da bi približali zeleni ideal kot trajno(stno) prioriteto mladih.

V šolskem letu 2022/2023 smo tako organizirali in izvedli različna predavanja ter ogled filmskih projekcij in razstav v zvezi z varovanjem okolja. Dijake smo peljali na vodeno razstavo z naslovom V vrtincu sprememb (18. januar 2023), filmsko projekcijo Energetika in podnebje (24. november 2022) ter predavanji Podnebne spremembe in vodni krog (28. september 2022) in Ravnanje z vodo v mestih prihodnosti (28. september 2022).

Pri izbirnem predmetu psihologija (več terminov oktobra 2022) so bili dijaki vključeni v razpravo z naslovom Zrela osebnost in prevzemanje odgovornosti za ravnanje (načela in vplivi na okolje).

V zgoraj navedene dejavnosti so bili vključeni dijaki vseh letnikov, nekateri oddelki (2. letnik) večkrat.

³ <https://www.gim-ms.si/2021/03/16/4-evropske-statisticne-ire-zacelo-se-je-javno-glasovanje/>

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=Om1UsjAyW48>

Gimnazija Murska Sobota

Cilji:

- Ozaveščati dijake o podnebnih spremembah.
- Aktivirati dijake na področju skrbi za Zemljo.

Dejavnosti:

- Predavanja gostujočih predavateljev na temo podnebnih sprememb, vpliva posameznika in gospodarstva na svet.
- Ogledi dokumentarnih filmov na temo podnebnih sprememb.
- Delavnice.
- Izdelovanje iz odpadnega materiala.
- Izmenjevalnice.
- Trajnostna mobilnost.
- Eko vrt.



Poleg delavnic in predavanj so bili do zdaj dijaki najbolj aktivni pri izvedbi šolskega podnebnega teka, 19. oktober 2022. Aktivno so sodelovali pri projektu podjetja Saubermacher – Komunala Odpadno je uporabno, ko so s preprostimi šiviljskimi tehnikami izdelali več modnih dodatkov (kapa, uhani, zapestnica, verižice, naramna in pasna torbica) iz odpadnih oblačil. Izdelke so tudi okrasili s starimi tekstilnimi barvami.

Udeležili so se jesenske izmenjevalnice oblačil na soboški tržnici (v organizaciji Saubermacherja – Komunale). Zbrali so rabljena oblačila in jih ponudili v menjavo oziroma jih podarili. Tako smo dijake in občane ozaveščali o pomembnosti ponovne uporabe v smislu zmanjševanja odpadkov.

Pri izbirnem pouku kemije so izdelali ekološka mila in kreme. Izdelki so bili predstavljeni na stojnici na sejmu Altermed v Celju. Dijaki so pri likovnem krožku izdelali tudi embalažo in predstavitveni plakat.

S projektom VITR smo na šoli znova zagnali ekološko.

Z vsemi omenjenimi dejavnostmi stremimo k vključitvi različnih učnih predmetov in medpredmetnemu povezovanju.

Do konca šolskega leta načrtujemo še nekaj dejavnosti. Na šoli bo 12. aprila 2023 izvedena izmenjevalnica z aktivnim vključevanjem dijakov vseh letnikov (izdelava plakatov, vabil) in njihovo udeležbo (prinašanje primernih oblačil in menjava). Na poletnem taboru 2023 gostujočim (učenci OŠ) v povezavi z lokalnim okoljem ponudimo delavnico ekoloških namazov s ciljem ozaveščanja mlajših generacij.

Pridobljene podatke o načinih prihoda v šolo (peš, kolo, avtobus, avto) statistično obdelamo in predstavimo na šoli z namenom spodbuditi trajnostno mobilnost in dobro počutje pri dijakih.

Zgoraj opisane dejavnosti nameravamo obdržati in nadgrajevati v prihodnje (vsakoletna izmenjevalnica, predavanja in delavnice).

Tim Gimnazije Murska Sobota

Gimnazija Vič

Na Gimnaziji Vič razvijamo celostno znanje. Ključni udeleženci so: dijaki, ki želijo in zmorejo več kot le reproducirati informacije, ki jih pridobijo iz različnih virov; visoko

strokovno in pedagoško kompetentni učitelji; široka mreža zunanjih sodelavcev doma in v tujini. Celovitost in uporabnost znanja zagotavljamo tudi s ciljno in vsebinsko aktualnimi povezavami med predmetnimi področji. Aktualiziramo in izboljšujemo interdisciplinarno povezovanje ciljev in vsebin predmetnih področij, razvijamo zavedanje dijakov, da je človeška družba soodvisna in globalno povezana celota. To se zelo potrjuje v razmerah soočanja z dolgoročnimi posledicami človekovih posegov v okolje ter velikih tehnoloških in ekonomskih razlik na globalni ravni. Povezujemo v mednarodnem prostoru, ki mladim omogoča spoznavanje in razumevanje drugačnih kulturnih in jezikovnih okolij, daje pa tudi možnosti za prispevek k oblikovanju pravične in odprte družbe za vse ljudi. Osebna izkušnja sodelovanja z vrstniki v lokalnem okolju druge države je bistvena za osebno rast in razvoj zavedanja, da skupaj lahko bistveno pripomoremo k ohranjanju narave, k pravičnejši družbi, medsebojnemu spoštovanju, sprejemanju drugačnosti in enakopravnosti vseh.

Naša šola ima veliko izkušenj z vključevanjem v aktivnosti in projekte na področju trajnostnega razvoja. Od leta 2001 smo vključeni v Unesco ASP-mrežo Slovenije in se zavezujemo k delovanju v skladu z Unescovimi načeli.

Na ravni šole smo močno zmanjšali količino embalaže. Pri malici smo embalažo za enkratno uporabo zamenjali s povratno. Z namenom zmanjšanja porabe pitne vode smo na pipe namestili senzorje in perlatorje, uredili senzorsko osvetljevanje vež, hodnikov in toaletnih prostorov ter v nekatere izmed učilnic namestili senzorje, ki merijo kakovost zraka. Nadgradili in izboljšali smo ločeno zbiranje odpadkov s poudarkom na pravilnem ločevanju odpadne embalaže.

Razvita je bila tudi aplikacija za pametne telefone, ki pomaga uporabnikom v gospodinjstvih pri pravilnem ločevanju odpadne embalaže.

Na pobudo dijakov z namenom zmanjšanja količine zavržene hrane je v jedilnici nameščen »dijaški hladilnik« z nedotaknjeno malico, ki jo dijaki prinesejo po glavnem odmoru. Dijaki si lahko kadar koli vzamejo dodatno malico ali jo odnesejo domov. Poleg sadja tudi druga živila za šolsko kuhinjo dobimo pri lokalnih ponudnikih in s tem upoštevamo načelo kratkih prehranskih verig.

Na račun velikega deleža dijakov in zaposlenih, ki prihajajo v šolo s kolesom, smo povečali šolsko kolesarnico. Vsako leto v okviru tedna zdravja organiziramo aktivnosti z namenom dodatnega ozaveščanja o zdravem načinu življenja.

V projekt Podnebni cilji in vsebine v VIZ smo vključili vse dijake 2. letnika, ki imajo v letošnjem šolskem letu projektno delo, ki predstavlja medpredmetno povezavo med informatiko in še enim predmetom. Dijaki so znotraj oddelka oblikovali več skupin in

v svoje delo vključili cilje VITR in dejavnosti, ki temeljijo na zastavljenih ciljih. Vsaka skupina je naredila natančen načrt dela, ki zajema različne dejavnosti, med katerimi so v ospredju:

- problematika zavržene hrane – merjenje količine zavržene hrane, optimizacija dijaškega hladilnika;
- uvedba podnebne menija enkrat tedensko v jedilnik šolske malice (obrok z nižjim ogljičnim odtisom);
- spremljanje delovnih razmer v šoli z merilci za merjenje koncentracije CO₂, temperature, vlage;
- pomen gibanja in zdravega življenjskega sloga;
- spremljanje ekološkega odtisa z izdelavo spletnega kalkulatorja za računanje ogljičnega odtisa;
- obnovljivi viri za pridobivanje energije – izdelan delujoči prototip vetrnice;
- dopolnjena priporočila za ločeno zbiranje in predelavo embalaž;
- Koliko so zelene tehnologije res zelene? – izvedba intervjuja s ponudnikom in serviserjem električnih avtomobilov, priprava priporočil za kupce;
- problematika tekstilne industrije – organizirana izmenjevalnica oblačil na šoli v povezavi z dijaško skupnostjo;
- izdelava plakatov za ozaveščanje o podnebnih spremembah in spodbujanje k trajnostnemu razvoju;
- povezava s cilji projekta Unesco: Spoznavanje Ljubljanskega barja – spodbujanje ohranitve in obnove biotske raznovrstnosti.

Ponosni smo na delo naših dijakov in vseh sodelujočih v projektu, saj menimo, da s cilji in vsebinami projekta nadgrajujemo obstoječe dejavnosti, ki na šoli že potekajo, in stremimo k trajnostnemu načinu življenja, ki se kaže z delovanjem vseh dijakov in zaposlenih na šoli. S sodelovanjem vodje šolske prehrane ter zaposlenih v kuhinji nadgrajujemo obstoječi režim šolske prehrane, se zavzemamo za zmanjšanje količine odpadne hrane in uporabe plastike. S številnimi idejami, ki so nastale na pobudo dijakov, predvsem z uvedbo »dijaškega hladilnika«, se je količina odpadne hrane zmanjšala, namen pa imamo uvesti tudi različne velikosti porcij pri kosilu, da bo količina odpadne hrane še manjša.

Kljub temu da cilje trajnostnega razvoja uspešno vključujemo v različne dejavnosti na naši šoli, se zavedamo vseobsegajoče problematike podnebnih sprememb, zato si želimo obstoječe aktivnosti še nadgraditi z vključevanjem vseh dijakov in zaposlenih na šoli ter poglobiti njihovo razumevanje o pomenu trajnostnega razvoja in delovanja. Dopolniti želimo mrežo zunanjih partnerjev za sodelovanje na področju spreminjanja in delovanja na podnebni problematiki. Želimo si, da se bomo znali kritično opredeliti in ravnati ob svetovnih problemih, pa naj gre za okolje, kršenje človekovih pravic, mednarodne konflikte, nujnost ohranjanja kulturne in biološke pestrosti sveta, povečano nestrpnost do drugačnih itd. Želimo, da dijaki naše šole osebno

zrastejo in postajajo vse bolj celovite, samostojne in odgovorne osebe, ki znajo živeti in delati z drugimi, zato da razvijejo pozitivno samopodobo, ponotranjijo občečloveške moralno-etične vrednote in sprejemajo učenje kot vrednoto, razvijejo občutek za sočloveka in spoštujejo naravno in kulturno dediščino svojega in drugih narodov.

Tim Gimnazije Vič



Cilji:

- Vključiti cilje trajnostnega razvoja v različne dejavnosti.
- Nadgraditi obstoječe aktivnosti (zmanjšati količino zavržene hrane in embalaže, optimizirati obstoječi način šolske prehrane...).
- Poglobiti razumevanje o pomenu trajnostnega razvoja in delovanja.
- Dopolniti mrežo zunanjih partnerjev za sodelovanje na področju spreminjanja in delovanja na podnebni problematiki.

Dejavnosti:

- Vključevanje ciljev VITR v dejavnosti v okviru projektnega dela v vseh oddelkih 2. letnikov.
- Zmanjševanje količine zavržene hrane in nadgradnja obstoječega režima šolske prehrane s ciljem zmanjšati količino embalaže in jo nadomestiti z okolju prijaznejšimi viri.
- Vzpostavitev optimalnega delovnega okolja v šoli s poudarkom na trajnostnem razvoju.



Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma, Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija

Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija je ena od petih enot vzgojno-izobraževalnega zavoda Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma. Programi, ki jih izvajamo na šoli, so biotehniška gimnazija, srednje strokovno izobraževanje (kmetijsko-podjetniški tehnik in naravovarstveni tehnik), srednje poklicno izobraževanje (gospodar na podeželju, vrtnar, cvetličar, slaščičar in mesar), nižje poklicno izobraževanje (pomočnik v biotehnik in oskrbi) ter poklicno-tehniško izobraževanje (kmetijsko-podjetniški tehnik in hortikulturni tehnik).

Posebej ponosni smo na našo infrastrukturo, šolsko posestvo in laboratorije, kjer dijaki nekaterih programov opravljajo tudi praktični del izobraževanja, raziskujejo in opravljajo različne vaje. Šola leži na obrobju Novega mesta ob vznožju vinorodne Trške gore. Naravno okolje ponuja veliko priložnosti za pouk v naravi. Naši gimnazijki Mia in Lara sta tako opisali okolico šole: *»Že zjutraj ti dobro jutro zaželiyo krave in ovce, ki se pasejo na šolskih travnikih. Pouk večinoma poteka v učilnicah, ki imajo lep in pomirjuoč pogled na okoliško zelenje. Ko si dijaki zaželimo svežega zraka, nas profesorji po svojih zmožnostih uslišijo in odpeljejo iz razreda oz. imamo pouk na prostem.«* Tudi slogan šole *»Šola, kjer si znanje in narava podajata roko«* nosi sporočilo, da nam je narava in varovanje narave ena izmed pomembnejših vrednot.

Že pred začetkom projekta so se dijaki in zaposleni pri različnih predmetih, projektih in drugih dejavnostih seznanili s področjem trajnostnosti in podnebnimi spremembami ter njihovimi posledicami. Sodelovali smo v različnih projektih programa ekošola, dijaki so organizirali akcijo zbiranja starega papirja z namenom zasaditve dreves, sodelovali so na stojnici ob dnevu Zemlje, v čistilnih akcijah, na razpravah s področja boja proti globalnemu segrevanju z evropskimi poslanci, izdelali so fotoalbume avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst v okolici šole in razpravljali o pomenu vrste v ekosistemu, sodelovali so na dobrodelnih prireditvah, ustvarjali so tudi likovne izdelke na temo podnebnih sprememb. Vključeni smo bili tudi v projekt Dijaki dijakom za varno mobilnost, s svojimi izdelki s področja varne in trajnostne mobilnosti so dijaki sodelovali na natečajih, izdelovali seminarske naloge in pripravili stojnice. Trajnostnosti smo se dotaknili tudi prek vsebin strokovnih ekskurzij, dijaki so na primer spoznali uporabo biotehnologije v varovanju okolja pri ekskurzijah v RCERO Ljubljana in Komunalno čistilno napravo Novo mesto. Že pred začetkom projekta smo uporabljali okolico šole za pouk na prostem, vendar predvsem v programih, katerih del je tudi praktični pouk. Z začetkom projekta, pa smo si zadali cilj, da več ur pouka v naravi izvedemo tudi v programu biotehniške gimnazije.

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma: Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija

Cilji:

- Izvesti aktivnosti, ki bodo vključevale povezave s cilji trajnostnega razvoja.
- Seznaniti dijake z novim, znanjem o trajnostnem razvoju, da bodo obstoječe znanje poglobili in začeli razmišljati o vzrokih, posledicah in načinu reševanja podnebnih sprememb.
- Usposabljanje tako strokovne delavce kot tudi dijake.

Dejavnosti:

- Učilnica v naravi – pouk na prostem.
- Nadaljevanje in nadgradnja ostalih aktivnosti povezanih s cilji trajnostnega razvoja.



Naš cilj v projektu je izvedba aktivnosti, ki bodo vključevale povezave s cilji trajnostnega razvoja, ki so še posebej povezani s podnebnimi spremembami. Želimo, da ob njih dijaki in učitelji pridobijo novo znanje, poglobijo razumevanje pomena trajnostnega razvoja in da razmišljajo o vzrokih, posledicah in načinih reševanja

podnebnih sprememb. V projektu smo se osredotočili na dve dejavnosti, in sicer na učilnico v naravi oziroma pouk na prostem ter na nadaljevanje in nadgradnjo preostalih aktivnosti, povezanih s cilji trajnostnega razvoja.

Vsi učitelji smo letošnje šolsko leto v svojem delovnem in razvojnem načrtu učitelja načrtovali vsaj eno dejavnost oz. uro pouka v povezavi s cilji trajnostnega razvoja, načrtovali smo tudi več ur pouka na prostem oziroma v učilnici v naravi. Nekaj primerov načrtovanih ur pouka v naravi: kompostiranje organskih odpadkov (ISS), priprava interaktivne Actionbound poti v okolici šole (GEO, SOC), soba pobega na prostem ali lov za »podnebnim« zakladom (ANG), nabiranje spomladanskih zelišč, analiza s TLC, destilacija ali ekstrakcija, raziskovanje možnosti uporabe teh rastlin v prehranske in zdravilske namene (LAV).

Na kratko predstavljamo eno izmed dejavnosti v okviru pouka na prostem. Dijaki 4. letnika biotehniške gimnazije so 10. januarja 2023 pri predmetu laboratorijske vaje sterilno odvzeli vodo iz potoka pod Trško Goro in iz vodnega zajetja. Vzorce so v sterilnih laboratorijskih steklenicah prenesli v šolski biotehnološki laboratorij. Sledila je mikrobiološka analiza, pri kateri so preverjali, ali je voda fekalno onesnažena ali ne. Najprej so opravili osnovno analizo, nato pa še potrditvene teste. Žal se je izkazalo, da sta tako potok kot vodno zajetje močno fekalno onesnažena. Tako so dijaki v praksi dokazali, kakšno onesnaženje lahko povzročijo fekalije, če jih lastniki stavb odvajajo kar neposredno v naravno okolje. Takšno ravnanje je, seveda, prepovedano.

V povezavi z našo drugo načrtovano dejavnostjo, ki je nadaljevanje in nadgradnja preostalih aktivnosti, povezanih s cilji trajnostnega razvoja, pa predstavljamo še en primer s tega področja. Pri pouku geografije so dijaki spoznali vpliv pridelave bombaža in proizvodnje oblačil iz drugih materialov ter odlaganja odpadnega tekstila na okolje in podnebje. Trajnostna moda in vpliv zavrženih oblačil na okolje sta bila tudi ena izmed vsebin letošnjega ekokviza, na katerem so sodelovali tudi dijaki biotehniške gimnazije. Dijaki so nato poskusili oblačila, ki bi jih sicer zavržli, na različne načine ponovno uporabiti. Iz njih so izdelali lonček, podstavek, igrače za psa ali mačko in ovoj za živila iz blaga, prevlečenega s čebeljim voskom.

V prihodnje želimo nadaljevati in okrepiti vključevanje vsebine s področja trajnostnosti v pouk in druge oblike dela ter dijake in zaposlene spodbujati k trajnostnemu ravnanju na različnih področjih (npr. raba vode, papirja, električne energije, trajnostna mobilnost ...). Še bolj bomo poskusili izkoristiti pogoje za pouk na prostem, tudi v programu biotehniške gimnazije, ki nam jih s svojo izjemno lokacijo ponuja naša šola.

Tim Kmetijske šole Grm in biotehniške gimnazije

